

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI

TÜRK İSLAM SANATLARI TARİHİ BİLİM DALI

**ÇOK YÖNLÜ BİR SANATKÂR OLARAK NİYAZİ SAYIN
VE EBRUCULUĞU HAKKINDA**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Furkan BENLİOĞLU

BURSA – 2022

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI

TÜRK İSLAM SANATLARI TARİHİ BİLİM DALI

**ÇOK YÖNLÜ BİR SANATKÂR OLARAK NİYAZİ SAYIN VE
EBRUCULUĞU HAKKINDA**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Furkan BENLİOĞLU

Danışman:

Doç. Dr. Hicabi GÜLGEN

BURSA – 2022

TEZ ONAY SAYFASI

T. C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Türk İslam Sanatları Tarihi Bilim Dalı'nda
..... 701822030 numaralı
Furkan Benlioğlu'nun hazırladığı “Çok Yönlü Bir Sanatkâr Olarak Niyazi Sayın ve
Ebruculuğu Hakkında” başlıklı yüksek lisans tezi ile ilgili savunma
sınavı,/...../20.... günü - saatleri arasında yapılmıştır. Alınan
cevaplar sonunda adayın (başarılı / başarısız)
olduğuna (oybirliği / oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı ve Sınav
Komisyonu
Başkanı)
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

..../..../ 20...

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 19/10/2022

Tez Başlığı / Konusu: Çok Yönlü Bir Sanatkar Olarak Niyazi Sayın ve Ebruculuğu Hakkında/ Ebru sanatı zaman içerisinde müstakil bir sanat hüviyeti kazanmıştır. Bu durum hiç şüphesiz üstün gayretli ebrucular vesilesiyle olmuştur. Türk ebrusunun her çeşidinde eser veren ayrıca mevcut çeşitleri geliştiren ve zenginleştiren çok yönlü bir sanat anlayışı olan Niyazi Sayın'ın neyzenliği haricindeki uğraşları ve hayatı araştırılmış ve aktarılmaya çalışılmıştır.

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 64 sayfalık kısmına ilişkin, 19/10/2022 tarihinde şahsım tarafından *turnitin* adlı intihal tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 8 'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza

Adı Soyadı:	Furkan Benlioğlu
Öğrenci No:	701822030
Anabilim Dalı:	İslam Tarihi ve Sanatları
Programı:	Türk İslam Sanatları Tarihi
Statüsü:	☒ Y.Lisans ☐ Doktora
Danışman	
Doç. Dr. Hicabi GÜLGEN	

19.10.2022

* Turnitin programına Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane web sayfasından ulaşılabilir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Çok Yönlü Bir Sanatkâr Olarak Niyazi Sayın ve Ebruculuğu Hakkında” çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntıların kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

Tarih ve İmza

19/10/2022

Adı Soyadı : Furkan BENLİOĞLU
Öğrenci No : 701822030
Anabilim Dalı : İslam Tarihi ve Sanatları
Programı : Türk İslam Sanatları Tarihi
Statüsü : Y. Lisans

ÖZET

Yazar adı soyadı	Furkan Benlioğlu
Üniversite	Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim dalı	İslam Tarihi ve Sanatları
Bilim dalı	Türk İslam Sanatları Tarihi
Tezin niteliği	Yüksek Lisans Tezi
Mezuniyet tarihi	/...../20....
Tez danışmanı	Doç. Dr. Hicabi Gülgen

Çok Yönlü Bir Sanatkâr Olarak Niyazi Sayın ve Ebruculuğu Hakkında

Ebru sanatı zaman içerisinde yalnızca süsleme sanatı olmaktan ziyade müstakil bir üslup kazanmıştır. Bu durum hiç şüphesiz üstün gayretli ebrucular sayesinde olmuştur. Bu çalışmada Türk ebrusunun her çeşidinde eser veren, ayrıca mevcut çeşitleri geliştiren ve zenginleştiren çok yönlü bir sanat anlayışı olan Niyazi Sayın'ın neyzenliği haricindeki uğraşları ve hayatı araştırılmış ve aktarılmaya çalışılmıştır. Özellikle ebru sanatının üslup değişimindeki temelleri atılırken bu alandaki yaptığı yenilikler ve denemeleri araştırılmıştır. Böylelikle bu çalışmada Niyazi Sayın'ın genel olarak sanat anlayışı, sanat şubelerinin birbirlerini desteklediği fikri, ebru sanatında malzeme yönünden ve teknik açıdan uygulamaları ve ebrularındaki estetik boyutunun tahlili amaçlanmaktadır.

Anahtar kelimeler: *Niyazi Sayın, Hezarfen, Ebru, Üsküdar*

ABSTRACT

Name & surname	Furkan Benlioğlu
University	Bursa Uludağ University
Institute	Institute of Social Sciences
Field	Islamic History and Arts
Subfield	Turkish Islamic Arts
Degree awarded	Master
Date of degree awarded	/...../20....
Supervisor	Doç. Dr. Hicabi Gülgen

Niyazi Sayın as a Versatile Artist and his Marbling Style

The art of marbling has gained an independent art identity over time. This situation was undoubtedly due to the outstanding ebru artists. In this study, apart from new interpretation, the activities and life of Niyazi Sayın, who is a versatile artist who creates works in all kinds of Turkish marbling, and develops and enriches the existing varieties, has been researched and tried to be conveyed. Especially while laying the foundations of the art of marbling, his innovations and experiments in this field were investigated. Thus, in this study, it is aimed to analyze Niyazi Sayın's understanding of art in general, the idea that art branches support each other, his material and technical applications in the art of marbling, and the aesthetic dimension of his marbling.

Keywords: *Niyazi Sayın, Art, Marbling, Üsküdar.*

ÖNSÖZ

Türk-İslâm sanatlarının 20. yüzyıldaki serencamı her açıdan dikkat çekici ve üzerinde düşünölmeye değerdir. Vücuda geldiği ve beslendiği dönemlerden modern zamanlara geçişte bu sanatlar mevcudiyetini sürdürme, değişim, savunma ve yeni bir yol oluşturma gibi durumlarla temas etmek durumunda kalmıştır. Bu noktada Türk-İslâm sanatlarının her bir şubesinde, bugün isimlerini hayırla yad etmemiz gereken köprü şahsiyetler devraldıkları mirası sonraki kuşaklara taşımakta kilit bir rol oynamışlardır.

Ebru sanatının son asırdaki durumu da bu şekilde seyretmiştir. Özellikle 20. yüzyılın ilk yarısında sayıları bir elin parmağını geçmeyen ustalar sayesinde ebrunun günümüze intikali mümkün olabilmıştır. Bu isimler arasında İbrahim Edhem Efendi, Necmeddin Okyay, Mustafa Düzgünman ve Niyazi Sayın zikredilebilir. Neyzenlikte eriştiği üstün seviyeyle beraber pek çok sanat şubesinde de çalışmaları bulunan Niyazi Sayın'ın ebruculuğunun literatürde hak ettiği ölçüde gündeme gelmediği görölmektedir. Bu tez çalışmasında Niyazi Sayın'ın ebruları incelenerek yapmış olduğu yenilikler ve onun ebruda ulaştığı nokta bir nebze de olsa gün yüzüne çıkarılmaya çalışılmıştır.

Niyazi Sayın gibi son asrın başta musiki olmak üzere pek çok sanat şubesine mührünü vurmuş bir sanatkârı hakkında çalışma yapmak benim için hem bir şerefti hem de zorlu bir süreçti. Onun sanatını tarife yeltenmekle beraber ortaya koymaya çalıştığım çalışmamın her zaman için eksik kalacağının farkındayım. Yine de büyük bir âlîcenaplık göstererek bu çalışmaya müsaade eden, ebrularının çekimine ve kişisel görüşmemize izin veren Niyazi Sayın hocamıza ne kadar teşekkür etsem azdır. Bu vesileyle beni Niyazi Hoca'nın dünyasıyla tanıştıran, hayatımın her noktasında emeği ve muhabbeti olan merhum babam İbrahim Benlioğlu'nu rahmet ve sonsuz şükranla anmak isterim.

Danışmanım Doç. Dr. Hicabi Gülgen hocam çalışmanın her aşamasında desteklerini esirgemedi. Doç. Dr. Zinnur Kanık ve Dr. Öğr. Üyesi Semra Güler tavsiyeleriyle katkılar sağladılar. Dr. Serhat Onur tezin şekillenmesine yardımcı oldu. Öğr. Gör. Münevver Gürevin ebruların tahlili ile ilgili fikirlerini paylaştı. Sürecin başından beri yanımda olan ağabeyim Dr. Öğr. Üyesi Selman Benlioğlu kıymetli tavsiyelerde bulundu. Her birine destekleri için teşekkür borçluyum. Ayrıca aileme ve eşime teşekkür ediyorum.

Furkan Benlioğlu
Bursa, 2022

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI.....	iii
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

NİYAZİ SAYIN'IN HAYATI VE SANAT ÇEVRESİ

1.1. Hayatı	5
1.1.1. Aile Muhiti	5
1.1.2. Gençlik Yılları ve Musikiyle Tanışması	6
1.1.3. Kariyeri.....	7
1.2. Sanat Çevresi.....	8
1.2.1. Attar Dükkânı	9
1.2.2. Necmeddin Okyay	10
1.2.3. Mustafa Düzgünman	11
1.2.4. Halil Dikmen	12
1.2.5. Fotoğrafçılığı ve Tesbihçiliği	14
1.2.5.1 Fotoğrafçılığı	14
1.2.5.2 Tesbihçiliği.....	15

İKİNCİ BÖLÜM

NİYAZİ SAYIN'IN EBRUCULUĞU

2.1. Ebru Hocaları	19
2.2. Ebruya Başlaması.....	19
2.3. Ebruya Yaklaşımı	20
2.4. Sergileri ve Seminerleri.....	22
2.5. Ebruda Yeni Arayış ve Denemeleri	23
2.6. Sanat Hakkındaki Düşünceleri	27
2.7. Sanat Şubelerinin Birbirlerine Katkısı	30

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NİYAZİ SAYIN'IN EBRULARI

3.1. Taraklı ve Şal Ebruları	34
3.2. Kılçık (Kırçılı) ve Kumlu Ebruları.....	44
3.3. Serigrafi Baskılı Ebruları	50
3.4. Özgün Ebruları	58
3.5. Çiçek Ebruları	71
3.6. Bülbül Yuvası Ebruları.....	75
3.7. Battal Ebruları	80
SONUÇ.....	95
KAYNAKÇA	98
EKLER.....	101
Ek-1: Niyazi Sayın	101
Ek-2: Niyazi Sayın'ın Evinden Fotoğraflar (Üsküdar Sandıkçı Şeyh Edhem Baba Tekkesi).....	103
Ek-3: Niyazi Sayın'ın Atölyelerinden Fotoğraflar.....	106
Ek-4: Niyazi Sayın'ın Ebru Atölyesinde Çeşitli Boyalar.....	107
Ek-5: Niyazi Sayın'ın Çektiği Fotoğraflardan Örnekler	108
Ek-6: Niyazi Sayın'ın Resim Çalışmalarından Örnekler	112
Ek-7: Niyazi Sayın'ın Tesbihlerinden Örnekler.....	118
Ek-8: Niyazi Sayın'ın 2002 yılında Bursa'da Dünden Bugüne Tasavvuf Kültürü Sempozyumu kapsamında Bursa'da düzenlenen ebru sergisi tanıtım afişi	122

KISALTMALAR

bkz.	Bakınız
C.	Cilt
cm.	Santimetre
ev.	Çeviren
ed.	Editör
haz.	Hazırlayan
kat.	Katalog
no.	Numara
s.	Sayfa
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
t.y.	Basım tarih yok
y.y.	Basım yeri yok
vd.	Ve diğerkleri

GİRİŞ

Ebru sanatı kapsamında yapılan eğitim, sergi ve atölye çalışmaları gibi faaliyetler son yarım yüzyıllık dönemde giderek artmaktadır. Zaman içinde bu sanatın toplumsal karşılığının arttığı, üretim ve tüketim süreçlerinin daha belirgin hâle geldiği ifade edilebilir. Bu değişimin sosyal, siyasi ve ekonomik pek çok sebebi olduğu açıktır. Her halükârda ebru sanatının daha görünür ve tanınır olmasıyla beraber hakkında yapılan yayınların da arttığı görülmektedir.

Akademik çalışmalar bir kenarda bırakılırsa, ebru ile ilgili yayınların temelde şu üç konu etrafında şekillendiği görülür: Ebrunun tarihi ve yapılışı ile ilgili pratik bilgilerin yer aldığı kılavuzlar;¹ ebrucuların bazen kişisel bazen de toplu olarak eserlerinin yayınlandığı kataloglar;² merhum veya hayatta olan usta isimler hakkında değerlendirmelerin yer aldığı eserler.³ Ebru hakkında yapılan akademik çalışmalar açısından da başlıkların bu temel eksenler etrafında şekillendiği söylenebilir.⁴ Bunun yanı sıra çeşitli yazma eser ve arşiv koleksiyonlarındaki tarihi ebruların tespit ve tahlil edildiği çalışmalar da bulunmaktadır.⁵

Niyazi Sayın son asrın en önemli Türk müziği sanatkârlarından biridir. Ney sazında eriştiği seviye sayesinde haklı olarak “kutbü’n-nâyî” (neyzenlerin kutbu) sıfatıyla anılmaktadır. Ney tarihinde bir milat kabul edilmiş, bu tarihin yazımının “Niyazi Sayın öncesi ve sonrası” olarak inceleneceği zikredilmiştir.⁶ Sanatçının en önde gelen vasfı neyzenlik olmakla beraber Niyazi Sayın’ın sanat anlayışında tüm sanat şubeleri birbirini destekleyen bir yapı olarak görülmüştür. Bu açıdan kendisi gelenekte “hezarfen”

¹ Örnek bir yayın için bkz. Uğur Derman, *Türk Sanatında Ebru* (İstanbul: Ak Yayınları, 1977).

² Örneğin bkz. Alparslan Babaoğlu, *Ebrû İstanbul* (İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2007).

³ Bu türden bir yayın örneği için bkz. Muin Nursen Eriş, *Mustafa Esat Düzgünman ve Ebru* (İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2007).

⁴ Konuyla ilgili bazı lisansüstü çalışmalara örnek olarak bkz. Gökçe Bozkurt, *Ebru Sanatı: Ebrunun Geçmişten Günümüze Geldiği Yer* (İstanbul: Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 1999); Hatice Sarı, *Mustafa Düzgünman’ın Ebru Sanatına ve Eğitimine Katkısı* (Ankara: Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2008); Hikmet Barutçugil, *Geçmişten Günümüze Ebru Sanatı ve Çağdaş Bir Yorum ile Günümüz Tekstiline Uygulanması* (İstanbul: Haliç Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2010).

⁵ Bu türden çalışmalara örnek olarak bkz. İlhan Ovalıoğlu, *Arşivin Rengi: Osmanlı Belgelerinde Ebru ve Etiket* (İstanbul: Türkiye İş Bankası, 2007); Ayşe Sözdemir Aşlamacı, *Başbakanlık Osmanlı Arşivi’ndeki Bazı Evkaf Defterlerinde Kullanılan Ebrûlar* (İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2018); Uğur Taşatan, *Süleymaniye Kütüphanesi Ebru Koleksiyonundaki Mustafa Düzgünman Ebruları* (İstanbul: Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2019); Nan B. Freeman, “Historical Overview”, *Ebrû Art, Marble on Paper, The Work of Feridun Özgören*, ed. Samar el-Gailani (Bahrain: Beit Al Qur’an, 2001), 3-11.

⁶ Beşir Ayvazoğlu, *Ney’in Sırrı Hâlâ Hasret* (İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 2002), 98.

lakabıyla anılan pek çok selefi gibi musikinin yanı sıra ebru, tesbih, fotoğrafçılık, resim, ney açkısı, oymacılık, kuşçuluk, sedef kakma, elektronik, gülcülük, balıkçılık, yemek, dokumacılık, futbol ve tenis gibi spor dalları ile ciddi seviyede ilgilenmiştir.

Niyazi Sayın'ın ebru çalışmaları da genç yaşlarında başlamıştır. O dönemki tablo düşünüldüğünde bu sanatla amatör ya da mesleki olarak ilgilenen kişi sayısı oldukça sınırlıdır. Ancak kendisi çevresindeki yetkin sanatkârların da rehberliğinde ebru sanatında hatırı sayılır bir mevkie ulaşmıştır. Ebruda geleneksel yöntem ve malzemelerin dışında yeni arayışları da olmuştur. Muhtemelen neyzenliğinin gölgesinde kaldığından Niyazi Sayın'ın ebruculuğu üzerine müstakil bir çalışma yapılmamıştır.⁷ Hakkındaki yayınlarda ebruculuk yönüne temas edilse de kapsamlı bir değerlendirme bugüne kadar ortaya konmamıştır. Dahası, ebru sanatı ile ilgili yayınların bazılarında ismine yer verilmediğine de rastlanmaktadır.

Bu çerçevede “Çok Yönlü Bir Sanatkâr Olarak Niyazi Sayın ve Ebruculuğu Hakkında” başlıklı bu çalışmada Niyazi Sayın'ın çok yönlü sanat anlayışı ve uygulamaları perspektifinden onun ebruculuğu değerlendirilecektir. Böylelikle bu çalışmada Niyazi Sayın'ın genel olarak sanat anlayışı, sanat şubelerinin birbirlerini desteklediği fikri, ebru sanatında malzeme yönünden ve teknik açıdan uygulamaları ve ebrularındaki estetik boyutunun tahlili amaçlanmaktadır.

Çalışmanın veri toplama aşamasında sanatçı hakkındaki yayınlar, onunla yapılan sesli ve yazılı röportajlar derlenmiştir. Ardından 8 Kasım 2020 tarihinde, büyük bir lütuf gösterip isteğimizi kabul etmiş, Üsküdar'daki evinde ziyaret ederek kişisel görüşme yapılmıştır. Aynı gün kendi koleksiyonunda mevcut olan ebruları, resim ve fotoğraf çalışmalarından bazıları ile atölyeleri fotoğraflanmıştır. Kendi koleksiyonu dışında da ulaşılabilen

⁷ Niyazi Sayın'ın hayatı ve neyzenliğini merkeze alan çalışmalar için bkz. Ayvazoğlu, *Ney'in Sırrı Hâlâ Hasret*; Ahmet İslam Toz, *Niyazi Sayın'ın Taksimlerinde İcrayı Oluşturan Elemanların Transkripsiyonu* (İstanbul: Pan Yayıncılık, 2014); Ali Tan, *Niyazi Sayın'ın Ney Tavrında Perde Pozisyonları* (İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2008); Volkan Çolak, *Geleneksel Türk Sanat Müziğinde Ney Sazı ve Neyzen Niyazi Sayın'ın Müzikal Yaşantısındaki Ney Tavrı Üzerine İncelemeler* (Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2011); Saadettin Delikaya, *Niyazi Sayın'ın 4 Taksiminin Biçimsel ve Makamsal Açıdan Çözümlemesi* (İstanbul: Haliç Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2014); Nihat Ozan Köroğlu, *Niyazi Sayın'ın Toplulukla Saz Eseri İcralarındaki Tavrının İncelenmesi ve Bu Çerçevede Oluşturulan Etütlerin Ney Eğitiminde Kullanılabilirliği* (Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Doktora Tezi, 2015); Hazar Ertürk, *Neyzen Niyazi Sayın Örneğinde Türk Saz Müsikisi Eser İcracılığında Yorum Farklılığı* (İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2019).

ebruları tespit edilmiş ve fotoğraflanmıştır. Bu fotoğraflar uygun bilgisayar programları ile ölçeklendirilmiş, renk ve görüntü düzenlemeleri yapılmıştır.

Çalışma giriş ve sonuç kısımları haricinde üç bölümden oluşmaktadır İlk bölümde Niyazi Sayın'ın hayatı ve yetiştiği dönemde sanat hayatına yön veren çevresi ele alınmıştır. Burada zaten muhtelif kaynaklarda zikredilmiş biyografik bilgiler özet şekilde tutulmuştur. Daha ziyade Niyazi Sayın'ın çeşitli mülakatlarda beyan ettiği tespit ve tanıklıkları kullanılmıştır. İkinci bölümde Niyazi Sayın'ın ebruculuğu merkeze alınmıştır. Bu çerçevede onun çok yönlü sanat uğraşları ekseninde bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır. Onun sanat görüşü, sanat şubelerinin birbirlerini desteklediği fikri, ebru sanatında ortaya koyduğu estetik, gelenekle yenilik arasındaki gerilimde tercihleri, teknik olarak ebruda tecrübe ettiği malzemeler gibi hususlar işlenmiştir. Üçüncü bölüm ise Niyazi Sayın'ın ebruları üzerinedir. Burada gerek kendisinde gerekse farklı koleksiyonlarda bulunan ebruları genel bir değerlendirmeye birlikte görsel olarak sunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

NİYAZİ SAYIN'IN HAYATI VE SANAT ÇEVRESİ

1.1. Hayatı

1.1.1. Aile Muhiti

Niyazi Sayın 12 Şubat 1927 tarihinde, İstanbul Üsküdar'da Doğancılar semtinde, eski ahşap yapılı bir evde dünyaya gelmiştir. Babası Ömer Hulusi Bey Rumeli Resne (Makedonya) doğumludur; polis memuru olarak görev yapmıştır. Annesi Necmiye Hanım Manastır'da dünyaya gelmiştir. Ömer Hulusi Bey oğluna Niyazi ismini amcasının oğlu olan “Hürriyet Kahramanı” Resneli Niyazi'nin etkisiyle seçmiştir. Üç kardeşin en küçüğü olan Niyazi Sayın ilk ve ortaokulları Üsküdar Paşakapı'da, liseyi Haydarpaşa ve Beyoğlu'nda okumuştur.⁸

Babası Ömer Hulusi Bey, Tanburi Cemil Bey ile yakinen tanışmakta ve aynı zamanda yaptığı sanata büyük bir hayranlık duymaktadır. İkinci Meşrutiyet'i kutlamak isteyen Resneli Niyazi Bey'in arzusu üzerine Cemil Bey'i Resne'ye götürmüş ve konserler vermesini sağlamıştır. Niyazi Sayın ailesindeki müzik zevkini şöyle tasvir etmektedir; evlerinin havasına Cemil Bey sevgisi sindiği için musikiye merakının çok erken yaşlarında başladığını, bazı günler ailecek borulu gramafonun başında toplandıklarını, kardeşlerinden birinin plağı gramofona yerleştirmekle, diğerinin zemberek kolunu kurmakla görevli olduğunu, kendisine de iğneyi takmak gibi çok zevk aldığı bir işin kaldığını, borudan çıkıp bütün evi saran kemençe ve tanbur nağmelerini dinlerken babasının gözyaşlarını tutamadığını anlatıyor. Bu gözyaşlarının sebebini yıllar sonra anlayabildiğini söyleyen Niyazi Sayın, bazı yönlerden çok benzediği bu sanatkârın plaklarının eksiksiz bir koleksiyonuna sahip olmak için yıllarını verecek, daha da önemlisi, ney icrasında, onun tanburda yaptığı yeniliğin bir benzerini gerçekleştirecektir.⁹

Ertuğrul Zorlutuna ile yaptığı röportajında ise Sayın bu tabloyu “*Üzerinde Cemil Bey'in fesli resminin bulunduğu seksen altı plağının hepsi bizde vardı. Hattâ bugün bile onları üzerinde kıskançlıkla titrediğim bir musikî hâzinesi olarak saklarım.*”¹⁰ diyerek betimlemiştir.

⁸ Ayvazoğlu, *Ney'in Sırrı Hâlâ Hasret*, 92-93.

⁹ Ayvazoğlu, *Ney'in Sırrı Hâlâ Hasret*, 93.

¹⁰ Ertuğrul Zorlutuna, “Bir Virtüozla Başbaşa”, (t.y.), 37.

1.1.2. Gençlik Yılları ve Musikiyle Tanışması

Niyazi Sayın çocukluk yıllarından itibaren gramofondan tanbur ve klasik kemençe dinleyerek edindiği müzik zevkini, Haydarpaşa Lisesi'nde okuduğu yıllarda da geliştirmiştir. Lise yıllarında iyi ağız armonikası çalmaktadır ve müzik derslerinde çok başarılıdır. Başarılı olduğu derslerden bir diğeri ise spor dersleridir. Sporun bazı branşlarında başarılar kazanmıştır. Koşu, barfiks, yüzme, tenis, masa tenisi ve bilhassa futbolda oldukça başarılıdır. Fenerbahçe Gençler Takımı'nda futbol oynamıştır. İleriki yaşlarında da spora olan ilgisi iyi bir seyircisi olarak devam etmiştir.¹¹

Babası Hulusi Bey 1946 yılında vefat etmiştir. Ertesi yıl ney sazıyla yolları kesişmiştir. Sayın, bu süreci şöyle aktarmaktadır:

“1947 senesinde başladım neye, daha evvel musiki ile meşgul oluyordum; gerek Batı gerek Türk musikisi ile... İsmi bilirsiniz, mahallemizin ağabeylerinden, ebru üstadı Mustafa Düzgünman güzel bir ezan okudu mahallemizin camiinde, benim de hoşuma gitti merak ettim kim okudu diye, (ben de merak ediyorum, camilere gidip ezan filan okuyorum, bu işlerle ilgileniyorum, kendi kendime bir şeyler yapmaya çalışıyorum; ama cihan harbi döneminde, yoklukta, öğretecek birileri de yok) gittim, ‘ben okudum’ dedi, ‘biz ilahi meşk ediyoruz, istersen gel sen de’. Böylece başladık. İlahi meşk ederken bu ilahilerin güftelerindeki tasavvufi, manevi güftelere gönlümüz takıldı, zaten ben de öyle bir şey arıyordum. Bu münasebetle orada 15 arkadaşın içinde biraz daha ön tarafa geçtik. Musikiye böyle böyle dini eserlerle başladık.”¹²

1947 yılında Mustafa Düzgünman ile tanışıklığı ve dostluğunun başlangıcı da bu şekilde olmuştur. Akabinde ilk neyini o dönem Üsküdar Musiki Cemiyeti'nde ney üfleyen Emin Akgöz eşliğinde 4 Mart 1948 tarihinde edinmiştir. Bu ney devrin sayılı ney yapımcılarından Beyazıt Çadırcılar'da bulunan Osman Dede'nin açkısıdır. Daha sonra ilk derslerini Üsküdar Sunar Sineması'nda Gavsı Bey'le 24 Aralık ve 31 Aralık 1948 tarihlerinde yapmıştır. Bu esnada neyzen Burhanettin Ökte'ye mektupla ulaşarak ders almak istediğini ilettil. Ökte'nin olumlu cevabı kendisine ulaşsa da kendisi ile çalışmaya başlanamamıştır. Zira Necmettin Okyay aracılığı ile o tarihte Devlet Resim ve Heykel Müzesi Müdürü olan Halil Dikmen ile tanışmıştır. Bu süreç hakkında Sayın, dini müzik

¹¹ Tan, Niyazi Sayın'ın Ney Tavrında Perde Pozisyonları, 5.

¹² Bilal Değirmenci, “Neyzen Niyazi Sayın: Güzel ne ise onu her zaman severiz”, Vaha 7 (2008), 71.

tahsilinden sonra Burhanettin Ökte'ye bir mektup yazarak kendisinden ney öğrenmek istediğini, kendisinin de ücretsiz şekilde ders vermeyi kabul ettiğini, fakat aynı zaman dilimi içerisinde çok kıymet verdiği, büyük insan diye bahsettiği Necmettin Okyay vasıtasıyla Halil Dikmen'e gittiklerini ve Dikmen ile tanışıklığının bu vesileyle başladığını aktarmaktadır.¹³

Bu tanışıklık Niyazi Sayın'ın belki de tüm müzik kariyerine etki edecek bir birlikteliğin başlamasına vesile olmuştur. Halil Dikmen ile 21 Ocak 1949'da yaptıkları ilk dersin ardından Niyazi Sayın hocasıyla on iki yılı kesintisiz olacak şekilde toplamda on beş yıl boyunca çalışmalarını sürdürmüştür.¹⁴ Ayrıca Kasımpaşa Kuzey Deniz Saha Komutanlığı'nda yaptığı askerlik görevi esnasında konservatuvara da devam etme imkânı bulur ve bu dönem burayı da tamamlamıştır.¹⁵

Musikide feyz aldığı diğer bazı isimleri Niyazi Sayın şu şekilde sıralamaktadır: Kendisini yetiştiren hocaları arasında dini musiki şevkini aşıl原因an Müzikali Muhiddin Efendi başta gelmektedir. Sonrasında Kadırgalı Hüseyin Fahri Bey, Udi Vahid Bey, Mes'ud Cemil, Üsküdarlı Hayrullah Efendi ve konservatuvardaki hocası Şefik Gürmeniç hatıralarını her zaman minnetle andığı ustalarıdır.¹⁶

1.1.3. Kariyeri

Niyazi Sayın hocası Halil Dikmen ile ney derslerine devam ettiği sırada, yine hocasının arzusu ile Belediye Konservatuarı'na da devam etmiştir. Kasımpaşa'da askerlik vazifesini yürütürken devam ettiği konservatuar sürecini bir yılda üç sınıfı geçerek tamamlamıştır.¹⁷ Yine 1950'li yıllarda Üsküdar Musiki Cemiyeti'nin icra heyetinde yer almıştır. Bu dönem neyzen Süleyman Erguner de bu heyette yer almaktadır. Kısa zaman içinde neydeki hakimiyeti herkesçe takdir edilmiş, İstanbul Radyosu'nun da neşriyatlarına katılmaya başlamıştır.¹⁸ Kendi aktarımıyla yapmış olduğu soloların bir neticesi olarak Nevzat Atlığ'ın arzusu üzerine İstanbul Radyosu müzik yayınlarında

¹³ “Sazlarımız ve İcracıları Radyo Röportajı. Konuk: Niyazi Sayın”, <https://www.youtube.com/watch?v=aJ9fdzSosFY> (Erişim 15 Mayıs 2022).

¹⁴ Tan, *Niyazi Sayın'ın Ney Tavrında Perde Pozisyonları*, 5-6.

¹⁵ Ahmed Yüksel Özemre, “Niyâzî Sayın”, *Türklerin Ebru Sanatı*, ed. Hikmet Barutçugil (Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2007), 155.

¹⁶ Zorlutuna, “Bir Virtüözla Başbaşa”, 37.

¹⁷ Tan, *Niyazi Sayın'ın Ney Tavrında Perde Pozisyonları*, 6.

¹⁸ Mustafa Çıpan, “Tercüme-i Hâl”, *Kutbün'n-nâyî Niyazi Sayın* (Konya: Kültür ve Turizm Bakanlığı, ts.), 10.

vazife almıştır. O devirde kıymetli hocaların bulunduğu radyo muhitinden çok feyiz almış ve 1954-1956 yıllarında bu vazifede bulunmuştur.¹⁹

Niyazi Sayın 1956 yılından 1976'ya kadar İstanbul Belediye Konservatuvarı İcra Heyeti'nde neyzen olarak görevini sürdürmüştür. 1976'da daha sonra İstanbul Teknik Üniversitesi'ne bağlanacak olan ilk resmi Türk Musikisi konservatuvarının kurulması ile burada hocalığa başlamıştır. Bu görevleriyle beraber yürüttüğü İstanbul Radyosu'ndaki otuz yıllık mesaisi 1980 yılında emekli olmasıyla sona ermiştir. Aynı yıl Washington Üniversitesi'nin davetiyle bir yıl kadar Amerika'da kalarak Türk müziği ve ney dersleri vermiştir.²⁰

Müzik kariyeri boyunca yurtiçi ve yurtdışında sayısız konser ve programa katılmıştır. Gerek solist olarak gerekse devrin önde gelen solist ve icracılarına eşlik ettiği pek çok kayıt bırakmıştır. Bugün için her birinin Türk musikisi birikimi içinde kıymeti tartışılmazdır. Ney icrasına kattıkları, teknik yetkinliği, taksim ve icralarında ortaya koyduğu estetik, bizzat eğitime katkı sağladığı talebeleri ve dolaylı yoldan da olsa ondan etkilenen çok sayıda müzisyenin varlığı neticesinde onun açtığı yol "Niyazi Sayın ekolü" olarak nitelendirilmiştir.

1.2. Sanat Çevresi

Niyazi Sayın'ın neyzenlik dışında pek çok sanat dalıyla meşgul olduğu bilinmektedir. Bu meşguliyetlerinde yüzeysel bir ilgi ya da hobi şeklinde sınırlı kalmayıp ciddi takip, emek ve neticesinde hatırı sayılır eserler ortaya koymuştur. Bu noktada onun çok yönlü sanat uğraşının şekillenmesinde katkı sağlayan bazı isimler üzerinde durulması yerinde olacaktır. Bu çerçevede değerlendirmeye alınabilecek pek çok isim akla gelebilir. Meselâ Niyazi Sayın'ın müzik dünyasında önemli tesirleri olan Tanburi Cemil Bey ve yakın dostluğu da olan oğlu Mesud Cemil zikredilebilir. Ancak çalışmanın sınırlarına uymak adına ve Niyazi Sayın'ın ebruculuğunun şekillenmesine doğrudan etki ettiği düşünülen kişilerle sınırlı kalınacaktır. Yine burada ele alınacak kişilerin zaten çeşitli kaynaklarda bulunabilecek biyografik bilgilerine uzunca yer vermek yerine Niyazi Sayın'ın onlarla ilişkisi ve onların hakkındaki kanaatleri ön planda tutulacaktır.

¹⁹ Niyazi Sayın, *Sadâ (Audio CD)* (İstanbul: Mega Müzik, 2001).

²⁰ Köroğlu, *Niyazi Sayın'ın Toplulukla Saz Eseri İcralarındaki Tavrının İncelenmesi ve Bu Çerçevede Oluşturulan Etütlerin Ney Eğitiminde Kullanılabilirliği*, 13.

1.2.1. Attar Dükkânı

Niyazi Sayın yirmili yaşlarının başında Mustafa Düzgünman'la tanıştıktan bir süre sonra Üsküdar'da Düzgünman ailesine ait olan attar dükkânında çalışmaya başlar. Ardından burada birbirinden kıymetli şahsiyetlerle tanışma imkânı yakalamıştır. Dükkânın her biri başlı başına bir derya olan müdavimlerinden her mahfilde tesadüf edilemeyecek bilgi ve görgü edinmiştir. Zira bu mekan Üsküdar'da attar dükkânı olmanın ötesinde bir anlam taşımaktadır. Osmanlı irfanının, eski zevk ve estetiğin, terbiyenin, nefes alıp verdiği ve 'sırlı' şahsiyetlerin devam ettiği bulunmaz bir mekândır.²¹

Niyazi Sayın'ın küçük yaşlardan itibaren sanata olan merakı burada talihli tanışıklıklarla birlikte zenginleşmiştir. Eşref Efendi ve Nafiz Efendi gibi devrin ileri gelen şahsiyetleri ile beraberlikleri onun gönül, zihin ve sanat dünyasının şekillenmesinde etkili olmuştur. Aynı zamanda bir kültür yuvası olan bu küçük dükkandaki toplantılar, uzun sohbetler ve meşkler Niyazi Sayın'ın birikiminde önemli kaynaklardır.²²

Bu dönemin yakın bir şahidi ve sonraki zamanlarda da yazılarıyla günümüze aktarılmasında önemli bir köprü olmuş Ahmet Yüksel Özemre, Niyazi Sayın'ın attar dükkânı ile ilişkisi hakkında şunları kaydetmiştir: *"Üsküdar'daki 'Attar Dükkânı' Niyazi Sayın'a '... biz bu dükkandan geçmemiş olsaydık şimdi yedi dükkân süprüntüsünden beter olurduk"* dedirtecek kadar onun manevi hayatında tesiri olmuştur. Bu dükkânda karşılaştığı, Azîz Mahmûd Hüdâyî türbedârı Celvetî-Melâmî meşreb Eşref Ede'nin, Mihrimah Camii (İskele Camii) baş imamı Şâbanî-Melâmî meşreb Nâfiz Uncu hocanın ve Eyüp Bahâriye Mevlevîhânesi'nin son dedelerinden Mevlevî-Melâmî meşreb sucu Ali Fani Dede'nin nazarlarına, sohbetlerine, himmetlerine ve feyizlerine mazhar olmuştur. Bu üç zâta çok hizmet etmiştir. Kendisine bu zevâttan tevârûs etmiş olduğu pek çok mânevî hasletin yanında, bilhassa Eşref Ede'den; vekâr, Nafiz Uncu'dan lâtife; sucu Ali Fani Dede'den de tevâzu ve âlâyîştten uzak durma miras olarak kalmıştır.²³

²¹ Ayvazoğlu, *Ney'in Sırrı Hâlâ Hasret*, 92-93.

²² Attar dükkânı ve devrin Üsküdar'ında öne çıkan bazı isimler hakkında geniş bilgi için bkz. Ahmed Yüksel Özemre, *Üsküdar'da Bir Attar Dükkânı* (İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 1996); Ahmed Yüksel Özemre, *Üsküdar'ın Üç Sırlı'sı* (İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 2004).

²³ Özemre, "Niyâzî Sayın", 168.

1.2.2. Necmeddin Okyay

28 Ocak 1883 tarihinde Üsküdar’da doğan Okyay hattat, ebrucu ve kitap sanatlarında yetkin bir üstattır. Mürekkep imalinden okçuluğa, gülcülüğten ciltçiliğe meşguliyet dairesi geniş bir zattır. Hocası olan Edhem Efendi gibi “hezarfen” lakabıyla anılmıştır. Kırk yıla yakın Üsküdar Yeni Vâlîde Camii’nde imam-hatiplik vazifesini sürdürmüştür. Yine uzun yıllar Devlet Güzel Sanatlar Akademisi’nde dersler vermiştir. Ayrıca bu kurum dışından da pek çok talebesi olmuştur. 5 Ocak 1976 tarihinde vefat etmiştir.²⁴

Ebruda pek çok denemeleri olan Necmeddin Okyay’ın çeşitli çiçekleri ebruda tatbik ettiği bilinmektedir. Bu denemelerin başlangıcına vesile olan hadise şu şekildedir: Medresetü’l-Hattâtîn’deki hocalığı sırasında, bir zât kendisine gelerek “*Çiçekli ebru yapmanızı istiyorum*” demiştir. Hoca “*Efendi beyim bu sanatta öyle çiçek filan olmaz, gerçi eskiler tecrübe etmişlerdir ama o da çiçeğe pek benzemez*” demiştir. Adamın “*Hoca değil misiniz yapmanız lazım*” demesi üzerine eve gelip tekneyi kurup çiçek şekillerini çıkarmak için uğraşmaya başlamıştır. O esnada çok sevdiği arkadaşı Hattat Macid Ayrıl gelmiştir. Hoca lâle yapmaya çalışırken Macit Ayrıl “*Birader, şu uçları yukarıya doğru çeksene*” demiştir. Bu denemesine ilişkin Necmeddin Okyay “*Elimdeki tek at kuyruğunu teknenin içinde yukarıya doğru çekince çiçek tıpkı laleye benzedi. Çok heyecanlandım ve zevklendim.*” der. Aynı gün içerisinde lale, sümbül, karanfil gibi o mevsimde hangi çiçekler varsa hepsinden alarak tekne de çalışmaya başlamıştır. “*İşte Macid’in o ikazı ve Rabbimin lûtf u keremi ile bu iş oldu.*” ifadesiyle bu süreci aktarmaktadır.²⁵

Hicabi Gülgen, bu çiçek denemeleriyle birlikte Okyay’ın ebru tarihindeki yeri ile ilgili şu değerlendirmelerde bulunmuştur. Çiçekli Ebrular’ın mucidi olarak Necmeddin Okyay bilinmiştir. Necmeddin Okyay’ın da ifade ettiği gibi daha evvel de bu tür denemeler yapılmıştır ve arşivlerle yazma eser kütüphanelerinde bunun sayısız örnekleri bulunmaktadır. Lâle Devriyle birlikte sanat hayatında başlayan Batılılaşma eğilimi, Ebru

²⁴ Hakkında detaylı bilgi için bkz. Uğur Derman, “Okyay, Mehmed Necmeddin”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2007); Muhittin Serin, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar* (İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 2003), 311-315.

²⁵ Derman, *Türk Sanatında Ebru*, 44.

da Necmeddin Okyay ile büyük bir merhale kat etmiş, natüralist çiçeklere doğru ciddi adımlar atılmıştır.²⁶

Niyazi Sayın'ın hayatında önemli bir yeri olan Okyay hakkında bir röportajında “Ebruda hocam Necmettin Okyay'dı.”²⁷ ifadesini kullanmıştır. Yine kendisinin Halil Dikmen'le tanışmasına aracılık etmesi açısından da Necmeddin Okyay'ın Niyazi Sayın'ın sanat hayatında mühim bir rolü olduğu açıktır. Sayın'ın aktardığı şekliyle “Bir gün Hattat Necmeddin Okyay beni Resim Heykel Müzesi'nin müdürlüğüne Halil Dikmen Hocamıza götürdü: ‘Halil evladım bak sana Niyazi’yi getirdim, sana emanet’ dedi.”²⁸

Aralarındaki yakınlığı ve kendisinden istifadesini Niyazi Sayın şöyle izah etmektedir:

“Mustafa Hoca'dan ben çok istifade ettim. Necmeddin [Okyay] Hoca'yı tanıdık o münasebetle, Necmeddin Hoca'ya artık evlat olduk gibi yani, oraya gider gelirdik, çok hürmet ettiğimiz insanlar gelirdi, işte bu atmosferden istifade ettim... Mesela tesbih merakı, ciltçilik, gülcülük, ebru... hep buradandır...”²⁹

1.2.3. Mustafa Düzgünman

9 Şubat 1920'de Üsküdar'da dünyaya gelmiştir. Babasının imamlık vazifesinin yanı sıra Üsküdar çarşısında aktar dükkânı vardır. Düzgünman ilkokul tahsilinin ardından burada çalışmaya başlamıştır. Diğer taraftan annesinin dayısı olan Necmeddin Okyay'ın vasıtası ile 1938'de Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Türk Tezyinî Sanatları Bölümü'ne kaydolmuştur. Burada ebru ve ciltçilik çalışmıştır. Musiki ile de irtibatı olmuş, iyi bir ses icracısı olarak tanınmış, yirmi kadar dini musiki eseri bestelemiştir. 12 Eylül 1990 tarihinde vefat etmiştir. Düzgünman'ın ebru sanatının intikali ve tanıtımında katkıları mühimdir. Kendisinin ebru söz konusu olduğunda oldukça tutucu ve yeni arayışlara mesafeli olduğu kaydedilmiştir.³⁰

Niyazi Sayın'ın hayatında kıymetli bir yeri olan Mustafa Düzgünman, onun hem ağabeyi hem hocası hem de yukarıda bahsi geçen Üsküdar'daki attar dükkânı sayesinde seçkin

²⁶ Hicabi Gülgen, “Türk Ebru Tarihi'nde Ustalar ve Üslup Değişimi”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 25/1 (2016), 161.

²⁷ Aydın Hatipoğlu, “Niyazi Sayın: Çok yönlü ve özgün bir sanatçı”, *Skyline* 1 (1991), 12.

²⁸ “Niyazi Sayın ile Söyleşi”, *Zeck Dergisi* 16 (2006), 37.

²⁹ Değirmenci, “Neyzen Niyazi Sayın: Güzel ne ise onu her zaman severiz”, 73.

³⁰ Hakkında detaylı bilgi için bkz. Uğur Derman, “Düzgünman, Mustafa”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1994).

bir çevre ile irtibatına aracı olmuştur. Niyazi Sayın bu durumu farklı vesilelerle dile getirmiştir:

*“[Ebruyu] Ethem Efendi’den hattat Necmeddin Hoca öğreniyor. Ondan da attar Mustafa Düzgünman -bana çok faydası olan değerli bir ağabeyimizdi ve o benim aynı zamanda önderimdi- öğreniyor. Bu sayede ben de yaptım.”*³¹

*“Şimdi, benim ilk hocam sayılabilecek, çok da himmetini gördüm, -Allah rahmet ylesin- Mustafa Ağabeyimizin aktar dükkânı vardı. Birçok değeri orada tanıdık, tesbihleri dizer ilgilenirdi mesela, oradan çok istifade ettik; bu atmosfere girmesek ne tesbihle alakam vardı ne ebruyla... Eşref Efendi’yi orada tanıdık, o ufacık aktar dükkanında çok kıymetli insanları gördük ve onların yaşayışı bizi etkiledi.”*³²

Fotoğrafçılığı Mustafa Düzgünman’dan öğrendiğini dile getiren Niyazi Sayın daha ziyade siyah beyaz portreler çektiğini belirtmiştir. Kendisi Düzgünman için *“Rahmetli çok güzel fotoğraflar çekerti, o zamanın koşullarında. Onunla uzun yıllar hem ebru, hem de musiki çalıştık. Bende çok emeği vardır.”* ifadelerini kullanmaktadır.³³

1.2.4. Halil Dikmen

1906 yılında Fatih’te doğdu. Babası Mehmet Haşim Bey dönemin önde gelen müzisyenlerinden Leon Hancıyan’la çalışmış, evinde musiki toplantıları tertipleyen bir zattır. Halil Dikmen de erken yaşlarda musiki ile tanışmış ve dersler almaya başlamıştır. Öğrenciliğini Sanâyi-i Nefise Mektebi’nde sürdürmüş, İbrahim Çallı ve Hikmet Onat’ın atölyelerinde bulunmuştur. Birincilikle tamamladığı (1927) okulun ardından kabiliyetli öğrencilerle birlikte yüksek eğitim için Fransa’ya gönderilmiştir. Yurda döndükten sonra Kayseri Lisesi ve Galatasaray Lisesi’nde öğretmenlik yapmıştır. Ardından 7 Haziran 1937’de Resim ve Heykel Müzesi’ne kurucu müdür olarak atanmış, 1961’de MEB Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü görevine kadar burada hizmet vermiştir. 17 Ekim 1964 tarihinde vefat etmiştir.³⁴

Niyazi Sayın’ın hayatında çok önemli bir yer tutan Halil Dikmen onun hem ney hem de resim hocası olmuştur. Çeşitli vesilelerle hocası ile yaptığı resim çalışmalarından

³¹ “Niyazi Sayın ile Söyleşi”, 42.

³² Değirmenci, “Neyzen Niyazi Sayın: Güzel ne ise onu her zaman severiz”, 72.

³³ Hatipoğlu, “Niyazi Sayın: Çok yönlü ve özgün bir sanatçı”, 12.

³⁴ Hakkında detaylı bilgi için bkz. Mustafa Cüneyt Aydın, *Neyzen Halil Dikmen’in Ney Tavrı ve Ses Kayıtlarının Müzikal Analizi* (İstanbul: Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2019).

bahsetmiştir. Mesela bir dönem Halil Dikmen ile beraber Holbein'in röprodüksiyon resimleri üzerine çalışmışlardır.³⁵ Niyazi Sayın'ın hocası ile ilgili şahitliklerini burada nakletmek uygun olacaktır:

*“Biz o asil insanla derse başladık, 15 sene gittim. Bugün sağ olsa gene giderim. Kendisinden aynı zamanda resim dersi aldım, çok insan tanıdım orada. Halil Dikmen çok efendi, değerli, derviş bir insandı. Öyle asil, faziletli bir insan az görülür [...] hayatımda -çok samimidir bu sözüm- hocam gibi ney üfleyemedim. Hocamın neyden çıkardığı sesi daha kimseden duymadım. Hocam aslında ressam, profesyonel neyzen değil, amatör ama neyi de öyle üflüyor ki biz onu üfleyemedik.”*³⁶

Dikmen'in insanlara çok değer verdiğini ve kendisiyle yıllarca, 1949 yılından vefatına kadar (1964), çalıştığını dile getirmiştir. Niyazi Sayın *“Çok zamanlar onun çalmış olduğu ve üflediği neyi duyar, bunu yapamayacağım diye yese düşerdim.”* ifadelerini hocası Halil Dikmen için kullanmış, neyzenliğini soylu bir yoldan tahsil ettiğini dile getirmiştir. Dikmen'in hocası Neyzen Emin Efendi, onun hocası Aziz Dede ve bu silsile Kazasker Mustafa İzzet Efendi'ye kadar gitmektedir. Niyazi Sayın hocası Halil Dikmen için *“Kendisi ayrı bir stile sahipti. Ney üflerken resim yapar gibi düşünürdü. Zaten bana derslerde de ney üflerken şu iki melodi bir araya geldiği zaman Niyazi, resimde görüyorsun işte, şu iki renk nasıl bir araya gelmişler, bir değer ifade ediyorsa bu iki melodi de bir böyle bir değer ifade eder”* şeklinde farklı kıyaslamalar ve açıklamalar kullandığını belirtmiştir. Yapmış oldukları derslerde özetle birlikte ney üflediklerini resim yaptıklarını ve kahve eşliğinde sohbet ettiklerini ifade etmiştir.³⁷

Niyazi Sayın, Halil Dikmen ile ney haricinde yıllarca resim de çalışmalarının ebru sanatına çok katkısı olduğundan bahsetmektedir. Bu sayede ebruya bakış tarzının değiştiğini, renk bilgisinin ve kompozisyon anlayışının geliştiğinden bahsetmektedir. Yine resim alanında batılı empresyonist ressamı sevdiğini ve takip ettiğini kaydetmiştir.³⁸

³⁵ Ayvazoğlu, *Ney'in Sırrı Hâlâ Hasret*, 97.

³⁶ “Niyazi Sayın ile Söyleşi”, 37.

³⁷ “Sazlarımız ve İcracıları Radyo Röportajı. Konuk: Niyazi Sayın”.

³⁸ Niyazi Sayın, “Niyazi Sayın ile Kişisel Görüşme”.

Sanat çevresinde irtibatlı olduğu tek ressam hocası Halil Dikmen’le sınırlı kalmamıştır. Devrin pek çok önemli ressamı ile yakın ilişkileri olmuştur. Kendisi bunlardan bazılarını şöyle sıralamıştır:

“Benim talihli bir tarafım da kıymetli insanlarla birlikte oldum. Şerif Muhiddin Targan ressamdı, Feyhaman Duran ressamdı. Feyhaman Bey beni evlatları gibi severdi. Güzin Hanım [Feyhaman Duran’ın eşi] aynı şekilde evlatları gibi severlerdi. Hikmet Oral, Vecihi Üzer, Şeref Akdik evime gelirlerdi. D grubu ressamları, Şefik Bursalı, hep beraber hemhal olduk. Hepsinden istifade ettim.”³⁹

1.2.5. Fotoğrafçılığı ve Tesbihçiliği

Niyazi Sayın’ın pek çok sanat uğraşının arasında yer alan fotoğraf ve tesbih ile ilgili çalışmalarına da kısaca değinmek yerinde olacak, onun sanat çevresi ve anlayışını anlamaya katkı sağlayacaktır.

1.2.5.1 Fotoğrafçılığı

1991 yılında verdiği bir röportajda fotoğrafla ilişkisinin de oldukça eskiye dayandığını ve bu ilgisinde Düzgünman’ın etkisi olduğunu dillendirmiştir. Sayın seneler içinde kurmalı fotoğraf makinesi ile sık sık Üsküdar’da dolaşp fotoğraflar çektiğini ifade etmektedir. Çektiği fotoğrafların karanlık odada banyo edilip tabedilmesini de yine kendisi yapmıştır. Daha çok portre fotoğraf ve Üsküdar tarafından deniz manzaralı fotoğraflar üzerinde yoğunlaştığını kaydetmiş, bir fotoğrafının Türkiye İş Bankası’nın düzenlediği bir fotoğraf yarışmasında birincilik ödülü kazandığını aktarmıştır. Yalnızca fotoğraf çekmekle kalmayıp, eski ve bozuk birçok kurmalı fotoğraf makinesini toplayıp atölyesinde bunların sağlam parçalarını kullanarak tamir etmek de uğraşları arasında yer almıştır. Bu antika sayılabilecek fotoğraf makinelerinden atölyesinde düzinelerce bulunmaktadır.⁴⁰

³⁹ Sayın, “Niyazi Sayın ile Kişisel Görüşme”.

⁴⁰ Sayın, “Niyazi Sayın ile Kişisel Görüşme”.

1.2.5.2 Tesbihçiliği

Tesbih yapımına 1950 senesinde Edirnekapılı Galip Başsaka⁴¹ ile başlamıştır.⁴² Galip Usta ile eski usulde çıkırık kemane⁴³ torna ile tesbih yapımını çalışmıştır. Tesbih merakına her zaman sahip olan Sayın, bir nevi koleksiyoner hassasiyetiyle tesbih toplamayı sürdürmüştür. Bu meyanda Edirnekapılı Galip Başsaka'ya birkaç tane tesbih yaptırmak istemiş ve sonrasında el sanatlarına olan merakı ile Galip Başsaka'dan tesbih öğrenmek istemiştir. Galip Usta başlarda öğretmek istemese de sonradan bu isteği kabul etmiştir. Sayın'ın ifadesiyle Galip Usta ile çalışmaları şu şekilde sürmüştür: *“Derdimin ticaret değil, öğrenmek olduğunu söyledim ve 6 ay seyrettim kendisini. Sabah 5'ten 8'e kadar seyredirdim, sonra radyodaki görevime giderdim.”*⁴⁴

Niyazi Sayın Galip Usta ile çalışmaya başlamasıyla beraber 15 liraya bir el tezgâhı satın almış, bir miktar da maden tanecik edinmiştir. Ustası da kalıp tabir edilen iki parça şeklinde biri delen biri de delinen parçanın üzerine takıldığı kısmı temin etmiştir. Böylece evdeki atölyesinde tesbih yapımına başlamış, bu süreçte ustasının evine giderek çalışmalarını sürdürmüştür. Bahsi geçen dönem düşünüldüğünde tesbih yapımı bir sanat şubesi olarak literatürde hakkında malumatın neredeyse bulunmadığı bir sahadır. 1970'li yıllarda radyoda yayınlanan bir mülakatında bu alanın inceliklerini ifadedeki yetkinliğini yansıtmaya açısından burada dökümünü sunmak uygun olacaktır:

“Tesbihçinin en önemli aleti tornasıdır. Torna 60x100 ebatında ağaç bir tabla üzerinde biri sabit diğeri çalışan ve uçlarında çok sivri 2 demir bulunan biri sabit diğeri sol ayakla hareket ettirilen bir alettir. Bu tornayı işletecek çeşitli aletler vardır. Sanatkâr bunların hepsini kendisi yapar. Yalnız bıçaklardan esas işi gören 2 tanesi demirci ustaları tarafından yapılır ki ‘rende’ ve ‘arda’ dediğimiz yontma ve rendelemeye yarayan bu 2 parça iyi çelik veren bir demirci ustası tarafından yapılmasına da dikkat edilir. Kalıp kızılımcı gibi sert ağaçlara çelik durumu vasat

⁴¹ Galip Başsaka 1910 Yılında Edirnekapı'da doğmuştur. Babası dönemin önde gelen tesbih ustalarından Akgerdan Mehmet Efendi'dir. Tesbih yapımını babasından öğrenen Galip Usta'nın tesbihleri günümüzde çok kıymetli tesbihler arasında sayılır ve özel koleksiyonlarda yer alır.

⁴² Hatipoğlu, “Niyazi Sayın: Çok yönlü ve özgün bir sanatçı”, 12.

⁴³ “Çıkırık kemane: 50x100 cm boyutlarında olan bu tezgâh, ‘tay’ denilen iki ayağı tutan alt araç, ayar delikleri olan ‘delikli peşme’ dönen yuvarlak ‘kubbe’ kubbeyi tutan ‘kelebek’ ve ustanın ayağını dayadığı ‘tezgâh takozu’ bölümlerinden oluşur. Aslında ayakla döndürüldüğü için bu tornalara ‘ayak tornası’ demek daha uygun olmalıdır. Yardımcı tezgâh ve araçlar ise tıraşlamak için ‘arda’, yontmak için ‘rende’, kesmek için ‘testere’ ve tornayı döndürmek için kullanılan ‘kemane’dir.” Deniz Gürsoy, *Tesbih: Parmak Uçlarındaki Huzur* (İstanbul: Oğlak Yayınları, 2006), 62.

⁴⁴ Sayın, “Niyazi Sayın ile Kişisel Görüşme”.

olan eski yuvarlak şemsiye tellerini monte etmek suretiyle yapılır. Çâr köşe dediğimiz ağacı delemek matkapta aynı şemsiye telinin enli olanlarından yapılır ki bunların da iyi olmaları tesbihçi ustasının maharetine bağlıdır. Herhangi bir kıymetli ağaç tesbihin büyüklük ve şekline göre uzun çubuklar hâlinde saat yaylarından yapılmış testerelerle kesilir. Testerelerle kesilen ağaçlar çubuklar hâlinde dir. Bunlar yapılacak tesbihin boyuna göre kesilirler. Bu parçaların ortaları çâr köşe ile delinir. Delinen parçalar yine birer birer kalıba geçirilir. Her tanenin genişliğini ölçmek için hadde denilen içi boş kemik bir parça ile genişliği tespit edilir. Tesbih tanesi ‘arda’ dediğimiz çok keskin bir bıçakla kabası alınır. Diğer harekette rende dediğimiz ikinci bir bıçakta düzeltilerek tam tesbih tanesi şekli verilir. Sonra Erzurum toprağı dediğimiz bir nevi cila için kullanılan taşı da rendeleyerek toz haline getirip içine bir miktar saf zeytinyağı ve gliserin koymak suretiyle hazırladığımız ciladan tane üzerine kızdırmak suretiyle sürülür ki neticede bir tek tanenin de bu surette işi bitmiş olur. Tesbih yapımına ait diğer parçalar da teker teker yapılmak suretiyle hepsi bir araya getirilir ve hususi surette yapılmış ipliklere dizilir ve kullanılır. Kemane üzerinde bulunan ip kalıba 2 veya 3 devir sarılır. Kalıbın ucu kemikten hazırlanmış ortası delik bir parçaya takılarak sağ elin kontrolünde üzerinde tesbih ağacı olan parça döndürülür. Tornalarda bıçakların dayanması için siper dediğimiz demir parçasının işini bu tornada ufak bir ağaç parçası görür ki bunun da adına ‘peşme’ derler.”⁴⁵

Görüldüğü üzere bu alıntı son derece teknik ve incelikli bir sürecin sanatçı tarafından tüm boyutlarıyla değerlendirildiği ve aktarıldığı bir açıklamadır. Gerçekten de Niyazi Sayın’ın çok yönlü sanat uğraşlarının her birinde sarf ettiği emek ve ulaştığı derinliğe bir örnek olarak değerlendirilmelidir. Bugün dahi Sayın’ın evinde pek çok torna, elektronik alet, çeşitli ağaçlar, eski ve yeni fotoğraf makineleri, ses ve video cihazları gibi sayısız alet ve malzeme bulunmaktadır. Niyazi Sayın evini aynı zamanda birçok sanatın icra edildiği bir atölye olarak kullanmaktadır; bir oda ebru odasıdır düzinelerce boyalarının istiflendiği, bir oda tesbih odası egzotik birçok ağacın bulunduğu. Başka bir odaya uğraştığı sanatlarla ilgili âlet edevatı ve hammaddeleri son derece düzenli bir şekilde yerleştirmiştir. Evin bir bölümünde kanarya kuşlarına ait küçük bir oda boyutunda kafes vardır. Her biri tek başına bir insan ömrünü doldurmaya yetecek olan o kadar sanat ve zanaatte ‘üstâd’ olan Niyazi

⁴⁵ “Niyazi Sayın ve Türk Tesbih Sanatı”, *YouTube Eymen Gürtan Kanalı* (21 Ekim 2020).

Sayın, sanatta bir yere gelebilmek için bütün yan sanatlarla ilgilenmeyi şart olarak görmektedir.⁴⁶

Kanaatimizce esas altı çizilmesi gereken husus Niyazi Sayın'ın bu birikimi ile kurduğu ilişkinin basit şekilde bir koleksiyonculuk veya müzecilik tutumu olmadığıdır. Onun seneler içinde hayatına kattığı her bir sanat uğraşı, üzerinde yoğun mesainin harcandığı, ustaları ile irtibatların tesis edildiği, üretimi ve gelişimi için sürekli arayışların sürdüğü ve her fırsatta inceliklerinin çevresindeki meraklılarla paylaşıldığı alanlar olmuştur.

⁴⁶ Ayvazoğlu, *Ney'in Sırrı Hâlâ Hasret*, 99.

İKİNCİ BÖLÜM

NİYAZİ SAYIN'IN EBRUCULUĞU

2.1. Ebru Hocaları

İbrahim Edhem Efendi'nin babası Özbekler Nakşî Tekkesi şeyhi Sâdık Efendi'dir. Şeyh Sadık Efendi ebru sanatını Buhara'da iken öğrenmiş ve bu sanatı Üsküdar'a getirmiştir. Ebru sanatını oğulları İbrahim Edhem ve Nafiz Efendilere öğretmiştir.

İbrahim Edhem Efendi Türkçe, Arapça, Farsça ve Çağatayca dillerine şiir yazacak düzeyde vakıf ve ta'lik yazıda icazeti olan bir hattattı. Doğramacılık, marangozluk, oymacılık, hakkâklık, mühürcülük, dökmecilik, tornacılık, demircilik, tesviyecilik, makinecilik, matbaacılık, dokumacılık ve mimarlık gibi teknik konulara merakı ve bu alanlardaki başarılı eserleri dolayısıyla kendisine “hezarfen” (“bin hüner”, “bin türlü fen sahibi”) denilmiştir. Şeyh Edhem Efendi'nin talebeleri Şeyh Azîz Efendi, Hattât Sâmî Efendi ve ebrûdaki hayrülhalefi Necmeddin Okyay'dır.⁴⁷

Niyazi Sayın, İbrahim Edhem Efendi ve kendisine ulaşan ebru silsilesi hakkında şu görüşleri aktarmıştır:

“Çok sanatkâr bir adam, dökümcü, makineci falan fevkalade. Elips çizmek için bir makine yapmış, hepsini gördüm bunların, muazzam. Bahçede bir motor yapmış, pervanesini filan gördüm döküm, şaşarsın! Bir havuz var, o havuzda bir kayık yapmış, kendi yaptığı motorunu takmış Üsküdar'a getirtmiş. Adamlarla orada kayığı yüzdürmüş, böyle bir adam, hezarfen. Farklı farklı aletler yapmış, mesela sünnet aleti yapmış, mahalledeki çocukları sünnet etmiş. Çok çalışan, çok deneyen bir kimse. Ebruyu buradan öğreniyoruz Necmeddin Okyay Hoca'nın talebesi olması münasebetiyle, Necmeddin Hoca da çok çalışkan bir adamdı. Ben Necmeddin Hoca'dan ve Mustafa Düzgünman'dan öğrendim. İkisinden de istifade ettim. Fakat çok fazla denedim yenilikler aradım.”⁴⁸

2.2. Ebruya Başlaması

Niyazi Sayın'ın Mustafa Düzgünman ile tanışması ve ardından dini musiki meşklerine başlaması, akabinde attar dükkanıyla tanışmasından yukarıda bahsedilmişti. Burada Necmeddin Okyay Hoca ile tanışıklığı başlayan Niyazi Sayın pazar günleri Necmeddin Hoca'nın evine gitmeye başlamıştır. Bu süreçte başta ebru olmak üzere gülcülük ve

⁴⁷ Ahmed Yüksel Özemre, “Üsküdar'da Ebrû San'atı” (Üsküdar Sempozyumu II, İstanbul: Üsküdar Belediyesi, 2004), 2/295-296.

⁴⁸ Sayın, “Niyazi Sayın ile Kişisel Görüşme”.

ciltçilik öğrenmeye başlamıştır. Niyazi Sayın kendisinden birçok konuda istifade ettiğini her fırsatta belirtmiştir. Necmeddin Hoca'nın yaşının ileri olması münasebetiyle birlikte tekne başında pek ebru yapamamışlar, fakat tarif üzerine çalışmışlardır. Niyazi Sayın evinde atölyesinde yaptığı çalışmaları Necmeddin Hoca'ya götürüp göstermiş ve eserleri üzerinde konuşmalar yaparak çalışmışlardır. Niyazi Sayın'ın ebruya başlangıcı bu şekilde olmuş ve sonrasında dostu olan Mustafa Düzgünman'dan tekne başında bazı çalışmaları birlikte yapmışlardır.⁴⁹

Bahsi geçen isimleri yakından tanımış olan Ahmed Yüksel Özemre bu süreci şöyle tasvir etmektedir: “*Üsküdar’ın medâr-ı iftîhârı, ve ebrûda bir başka nîrengi noktası ise Neyzen Niyâzi Sayın’dır.*” Niyazi Sayın doğrudan Mustafa Düzgünman'ın talebesi olmamış ama dostunu yıllarca ebru teknesinde seyrederek istifade etmiştir. Kendisinin üstün gayretleri neticesinde “*ortaya koyduğu eserlerle de Modern Türk Ebru Sanatı’na bir başka dinamizm kazandırmıştır.*”

2.3. Ebruya Yaklaşımı

Niyazi Sayın'ın ebruya yaklaşımı daha çok yeniliklere açık bir arayış içerisinde olmuştur. Sürekli farklılıklar aramış ve katkısı olabilecek birçok şeyi denemekten çekinmemiştir. Batıda da ebrunun çok geliştiğini, bizde olmayan şeyleri onların yaptıklarını ve onlarda da bizdeki bazı şeylerin olmadığını dile getirmektedir. Kendisinin düşüncesi bugün bir ebru sanatçısının yapması gereken şeyin bunların hepsinden istifade ederek bir senteze varması gerektiğidir. Bu konudaki görüşlerini şöyle ifade etmektedir: “*Ben tekne de iş görece her türlü malzemeyi, herhangi bir boyayı kullanırım. Bunun aksi sanatın gelişmesini engeller. Ama önce ebru nedir, nasıl yapılır onu bir elde etmek gerek. Ebruculuk tekne ile boya arasındaki ilişkiyi kavramakla başlıyor.*” Boyanın hazırlanışının çok önemli olduğunu, kitlenin kıvamı, havanın sıcaklığı ve nemi gibi hususlara titizlikle dikkat etmek gerektiğini ve kâğıt seçiminin önemini dile getirmiştir. Bunların birbirlerini tamamlayan unsurlar olduğundan bahsetmiştir.⁵⁰

Niyazi Sayın, Necmeddin Okyay'ın da ebru sanatında yeniliklere ve denemelere açık bir yaklaşımı olduğundan bahsetmektedir: “*Necmeddin Hoca her şeyi denemiş, mesela ebru*

⁴⁹ Sayın, “Niyazi Sayın ile Kişisel Görüşme”.

⁵⁰ Füsün Arıkan, “Büyük usta: Niyazi Sayın”, *Cumhuriyet Dergi* 337 (06 Eylül 1992), 18-19.

neden yapılır? Kitreden yapılır sonra deniz kadayıfından yapılır. Hocadan duyduğumuz ayva çekirdeğinden yapılır. Hepsini denemiş.”⁵¹

Niyazi Sayın hocalarından biri olan Necmeddin Okyay’ın da ebrudaki yeniliklere açık biri olması sebebiyle tercihlerini sorgulanmadan uygulanacak birer taklit nesnesi olarak algılamamıştır. Mesela onun fırçalarda gül dalı kullanımı ile ilgili olarak şu ifadeleri kullanmıştır: *“Necmeddin Hoca gül yetiştiricisi olduğu için gül saplarından ebru sapları yapmıştır. Yoksa ebru fırçalarının saplarını gül dalından yapmak gibi bir gelenek yoktur. Amerika’da da süpürge fırçası sapı gibi bir sopadan yapıyorlar.*”⁵²

Talebelerinden Feridun Özgören’in bu konudaki söylemleri de benzer şekildedir. Ona göre günümüz genç ebrucularından bazıları belirli hususlarda ebru geleneğine kati suretle bağlı kalınmayı tercih ederek fırça saplarının gül dalından, fırçaların ise at kuyruğundan yapılması gerektiğini bir ezber gibi tatbik etmektedir. Necmeddin Okyay’ın bahçesindeki güllerin saplarından fırça sapı yapmasını oldukça tutumlu bir çözüm olduğunu belirtmiştir. *“Ancak, Necmeddin Okyay’dan önceki dört yüz senelik dönem içerisinde kullanılmış olan ebru fırçaları hususunda bir bilgiye sahip olmadan fırçaların gül dalından ve at kılından yapılmasının bir ‘gelenek’ olduğunu ileri sürmek, geleneği izah etmek değil icad etmektir.*”⁵³

Niyazi Sayın’ın diğer bir hocası sayılabilecek Mustafa Düzgünman’ın ise ebru sanatında belli bir kalıbın dışına çıkmadığı, fikirlerinde daha sabit olduğu aktarılmaktadır. Ahmet Yüksel Özemre onun yalnızca ebru sanatında değil, dini meselelerde, cemiyette, siyasette tavizsiz tutumları ile bilinen bir şahsiyet olduğunu ve ebru sanatında sınırlarını kendisinin belirlediği klasik üslup haricinde en ufak bir sapmaya dahi tahammülü olmadığından bahsetmiştir. *“Çok sevdiği dostu olan Niyâzi Sayın ile olan münâkaşalarının çoğunun temelinde ebrûya bakış açısı yatar. Çünkü Niyâzi Sayın ebrû san’atına Mustafa Düzgünman’dan çok daha dinamik bir açıdan bakmış ve onun tasvip etmediği bir takım yeni tarz denemelerini cesâretle gerçekleştirmiştir.*”⁵⁴

⁵¹ Sayın, “Niyazi Sayın ile Kişisel Görüşme”.

⁵² Sayın, “Niyazi Sayın ile Kişisel Görüşme”.

⁵³ Feridun Özgören, “Gelenek ile Rivâyeti Ayırmak”, *Türklerin Ebru Sanatı*, ed. Hikmet Barutçugil (Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2007), 79.

⁵⁴ Özemre, “Üsküdar’da Ebrû San’atı”, 2/297.

Feridun Özgören, geleneğe ne derecede bağlı kalmanın gerekliliği hususunda bir açıklamada bulunmuştur: Mustafa Düzgünman'ın aziz dostu Niyazi Sayın, bilindiği üzere neyzenliğinde tarz-ı kadim icralarda olmayan, yenilikler geliştirmiş ve bu yenilikler geleneği bozmadığı gibi kendisine Kutb-i Nayi ünvanını kazandırmıştır. *“Bugün bu büyük neyzenimizin icra tavrından istifade etmeyen neyzen ya da ney talebesi yok gibidir.”* Ebru tarihinde de yenilikler yaparak zenginleştiren ebrucular olmuştur ve olmaya da devam edecektir. *“Her gelenek kendi içerisinde meydana gelen yenilikler ile devam eder. Bu süreç içerisinde ortaya çıkması kaçınılmaz olan yeniliklerin hangilerinin geleneğe dahil olup, hangilerinin dışlanacağına şahıslar değil, tarih karar verir.”*⁵⁵

Ebruda tartışmalı konulardan biri olan icazet konusunda ise bu sanatta icazet geleneği olmadığından bahseden Niyazi Sayın, kendisine Mustafa Düzgünman'ın icazet vermek istediğini, lakin bu teklifi kabul etmediğini belirtmiştir.⁵⁶

2.4. Sergileri ve Seminerleri

Niyazi Sayın'ın ebru sergileri ve çeşitli yerlerde düzenlediği ebru seminerleri ile ilgili muhtelif yayınlarda beyanları olmuştur. Buna göre yurtiçi ve yurtdışında ilk sergi düzenleyen ve dersler veren isimlerden biri olduğu söylenebilir. Zaten bahsi geçen yıllarda ebrunun tanınırlığı ve yaygınlığının oldukça düşük olduğu hatırd tutulmalıdır.

1989 yılında Cumhuriyet gazetesinde kendisi hakkında yapılan bir haberde şu bilgiler aktarılmıştır. 1970'li yılların sonunda Maçka Sanat Galerisi'nde ebru sergisi açmıştır. kendisi orada ilk kez ebrularını çerçeve içerisinde bir sanat eseri olarak sergilemiştir. Amerika'da üç ebru seminerine katılmış, birincilik ödülü almıştır. Niyazi Sayın'ın ve Mustafa Düzgünman'ın ebruları Harvard Üniversitesi Müzesi'ne alınmıştır. Orada ebru sanatının tarihçesini, batı tekniğiyle bizdeki teknik arasındaki ayrımları ve batı tekniğinden nelerin alınabileceğini araştırmıştır. Bununla ilgili birtakım denemelerde bulunmuştur.⁵⁷

Yurtdışında da sergiler açıp seminerler vermiştir. Başka bir mülakatında şunları ifade etmiştir: *“İki kez Amerika'da Seattle Public'de sergiledim, büyük ilgi gördü. Oralarda*

⁵⁵ Özgören, “Gelenek ile Rivâyeti Ayırmak”, 74.

⁵⁶ Sayın, “Niyazi Sayın ile Kişisel Görüşme”.

⁵⁷ Alpay Kabacalı, “Ünlü ney yorumcusu ve ebru sanatçısı Niyazi Sayın: Türk Müziği terk edildi”, Cumhuriyet Gazetesi (20 Kasım 1989).

alışmalar yaptım. Bizim ebrumuz Batı'ya göre iyi durumda. Ama teknik olarak onlardan öğreneceğimiz şeyler de var. Ben çok yararlandım."⁵⁸

Kişisel görüşmemizde de bu sergiler hakkında "*Amerika'da herkese müsaade edilmezmiş sergi açma konusunda, eserlere bakınca hemen açmak istemişlerdi.*" detayını eklemiştir. Yine Süleymaniye Kütüphanesi bünyesinde 30 kişilik bir gruba ebru kursu verdiğini kaydetmiştir. Kendisinin ebruda talebelerinden biri olarak Amerika'da yaşayan Feridun Özgören'i zikretmiş, onun ebruculuğu hakkında övgü dolu ifadeler kullanmıştır.⁵⁹

Tespit edilebildiği kadarıyla bahsi geçen sergilerinin ardından geçen uzun bir dönemin ardından Doç. Dr. Hicabi Gülgen ile birlikte ebru sergisini 2002 yılında *Bursa'da Düünden Bugüne Tasavvuf Kültürü Sempozyumu* kapsamında Bursa'da Tayyare Kültür Merkezi'nde açmıştır (İlgili serginin tanıtım afişi Ek-8'de sunulmuştur).

Sonraki dönemde bir müşterek sergide yer almıştır. 21-28 Mayıs 2017 tarihinde Dolmabahçe Sarayı'nda Hattat Mahmut Şahin'in yazıları Niyazi Sayın ebrularıyla birlikte sunulmuştur. "*Noktanın ve Renklerin Devranında Hazret-i Fatime*" başlıklı bu serginin kataloğu da yayınlanmıştır.⁶⁰

2.5. Ebruda Yeni Arayış ve Denemeleri

Niyazi Sayın'ın gerek musiki ve neyde gerekse diğerk sanat uğraşlarında genel yaklaşımı her daim güzeli aramak olmuştur. Bu yolda ilgi, merak, emek, gayret ve arayışını canlı tutmuştur. Niyazi Sayın'ın ebruyla ilgili çalışmalarını en geniş şekilde aktaran kaynaklardan biri olan Ahmed Yüksel Özemre'nin aktardıkları bu tabloyu destekler mahiyettedir. Niyazi Sayın ebruculuğunu geliştirebilmek için yeniliklere açık olmuştur. Bu yenilikler: ebrudaki kitre yerine başka malzemeleri denememiştir. Ebru fırçalarını ve ebru taraklarını kendisi farklı biçimde yapmıştır. Toprak boyalar yerine farklı guaj boyalar ve altın tozunu deneyerek geniş bir yelpazeye ulaşmıştır. Onun zamanına kadar kumlu ve kırçıllı ebruları yalnızca Lahor mavisini kullanarak ancak tutturabilmiş olan ebrucuların yanı sıra bu tür ebruları sürekli ve her renkten yapabilmenin sırrına da vakıf

⁵⁸ Hatipoğlu, "Niyazi Sayın: Çok yönlü ve özgün bir sanatçı", 12.

⁵⁹ Sayın, "Niyazi Sayın ile Kişisel Görüşme".

⁶⁰ Niyazi Sayın - Mahmud Şahin, *Hazret-i Fatime'nin İsimleri* (İstanbul: Revak Kitabevi, 2017).

olmuştur. Ebruların üzerine serigrafi tekniğiyle yazı aktarmakta ebru sanatına kendisinin kazandırdığı bir yeniliktir.

Çifte baskılı ebrularda ilk ebrunun kağıda aktarılması ve ardından kağıdın ebrulu yüzeyinin şaplanması gerekmektedir. Niyazi Sayın bu şaplama tekniğini kullanarak harikulade ebrular üretmiştir. “*Bununla beraber kâğıdın şaplanması da; farklı boya, farklı mahlûl, farklı fırça ve taraklar kullanmasını da ‘klâsik ebrûdan bir sapma(!)’ olarak nitelendirip hor gören ‘gelenekçiler’ nezdinde de bu sebeple, kanaatimce, yersiz tenkidlere mazhar olmuştur.*” Yine Özemre’ye göre Niyazi Sayın 1978 yılında Michigan’da Feridun Özgören’e ebru sanatını öğretmiştir ve Feridun Özgören kendisinin hayrülhalefi mesâbesindedir. Aynı yıllarda Süleymaniye Kütüphanesi’nde ebru kursu açmıştır. 1980 yıllarında A.B.D. Washington Üniversitesi’nde ney hocalığı yaparken, Boston’da açtığı ebru kursu ile çok sayıda Amerikalı’yı geleneksel ebru sanatı ile tanıştırmış ve kendisinde Amerikalı ebrucuların tecrübelerinden istifade etmiştir. Onların geliştirmiş oldukları “Kaplan Gözü” tekniğini Türkiye’ye getirmiştir.⁶¹

Niyazi Sayın ile yaptığımız görüşmede de bize anlattıkları burada çizilen tablo ile örtüşmektedir. Kendisi çok sayıda denemeler yaptığından bahsetmiştir. Yeniliğe açık ve arayış içerisinde olmuştur. Mesela kitre yerine farklı malzemeler denemiştir. Carrageenan (deniz kadayıfı) malzemesini ve Alman sahlebini (toz sahlep) kullanmıştır. Deniz kadayıfı ve sahlep o dönemde Türkiye’de hiç kimse tarafından kullanılmıyorken kendisi bu denemelerde bulunmuş, alternatifler aramıştır. Dostu Mustafa Düzgünman için “*fikirlerinde sabitti, kitre haricinde başka bir malzemenin kullanımına karşıydı*” diyerek “*Halbuki deniz kadayıfı ile hazırlaması ve uygulaması daha pratik ve daha güzel*” olduğu tespitini paylaşmıştır. Tabii ki bu malzemeleri ilk kez kendisinin, kimseden görmeden deniyor olması ve kıvamını tutturmaya çalışması ne kadar gayret ettiğinin de bir göstergesidir.⁶²

Yine Niyazi Sayın her türlü boyanın ebruda kullanılabileceğini ifade etmiş ve bununla alakalı denemelerinden bahsetmiştir. Yenikapı Mevlevîhânesi şeyhi Abdülbâki Nâsır Dede’nin *Tedkîk u Tahkîk* adlı yazma eser kitabında kime ait olduğu bilinmeyen bir ebru görmüştür. Bu ebru farklı renklerde kırçillı ebru şeklindedir. O dönemde yalnızca lahor

⁶¹ Özemre, “Üsküdar’da Ebrû San’atı”, 2/302.

⁶² Sayın, “Niyazi Sayın ile Kişisel Görüşme”.

çiviti renginde kırçilli ebrular yapılabilmekte olup bu malzemeden de yalnızca Necmeddin Okyay'da küçük bir kavanoz içerisinde az bir miktarda bulunduğunu aktarmaktadır: *“Necmeddin Hoca’dan isterdi Mustafa, [eliyle küçük bir ifade belirterek] şu kadar veriyordu. Yine farklı bir gün üniversitede Şeyh Galib’in divanını tetkik etmek için kütüphaneye gitmiştim. Kütüphane memuru 7 tane Şeyh Galib’in divanını getirmişti. Bu divanlarda renkli kırçilli ebrular görmüştüm, demek ecdadımız renkli kırçıl da yapmış dedim. Fakat Mustafa’da görmedik, Necmeddin Hoca biraz yapmış denemiş. Acaba dedim, mademki yapmış ecdad renkli kırçıl, ben de yapabilir miyim?”*⁶³

Bu durum üzerine farklı boyaları araştırmaya başlamıştır. Boyalar ile ilgili yabancı kaynaklar edinmiş ve araştırmalar yapmıştır. Araştırmaları sonucunda guaş boyayı denemeye karar vermiştir. Bu süreci şöyle aktarıyor:

*“Alman guaj boyası olan Talens boyadan aldım 5 tane ve denemelere başladım. 239 numarasını hiç unutmuyorum, kavuniçi bir renk. Ayarlamalarını yaptım, boyayı karıştırdım. Bir damla koydum, kırçıl olmaz mı! Aman Yarabbi oynayacağım neredeyse. Gittim bütün seriyi aldım. 110 tane mi ne, aldım getirdim. Onların içinden 6 renk çıktı. Öbürleri olmadı [kırçıl yapmadı]. Fakat o 6 rengi birbiriyle karıştırınca birçok renkten kırçilli boya oldu. Baştan tepki gösterdiler, ‘vay hoca guaş boya ile yapıyor’ diye. Daha sonrasında gelip ‘hocam o boyaların kodları ne’ diye sordular.”*⁶⁴

Ebruda Niyazi Sayın’ın talebelerinden olan Feridun Özgören’in guaş boya ile ilgili kanaatleri de hocasının görüşlerini destekler niteliktedir. Ona göre guaş boya aslında bir boya çeşidi değil, boyayı elde etme biçimidir. Yapılırken kullanılan pigmentler işe uygun ise ebru yapımında başarılı sonuçlar elde edilebilir. Eski tarihlerde ebru yapımında kullanılan zırnık ve üstübeç gibi zehirli boya türleri nasıl ki kullanılmışsa, elbette guaj boya da kullanılabilir. Guaj boyanın geleneğe aykırı olup, kullanılamayacağının söylenmesi, geleneği korumak endişesiyle de olsa aslında geleneğin yanlış anlaşılmasına sebebiyet verir. Boyanın içeriğini bilmeden bu konuda fikir beyan etmek zordur. ‘Hazır boya’ tanımı boyanın yapısı hakkında hiçbir bilgi içermemektedir. Bu ifadeyle fabrika

⁶³ Sayın, “Niyazi Sayın ile Kişisel Görüşme”.

⁶⁴ Sayın, “Niyazi Sayın ile Kişisel Görüşme”.

üretimi sentetik boyalar anlatılıyor ise de 1800’lerden beri ‘geleneksel’ tarzda yapılan ebruların yapıldığı boyaların araştırılması gerekmektedir.⁶⁵

Yine kişisel görüşmemizde aktardığı boya temini için yaptığı çalışmalarla ilgili başka bir hatırası ise toprak boya üretimi ile ilgilidir: *“Bursa-İstanbul arası yolda giderken Gemlik’i geçince sağda bir toprak gördüm. Böyle kurşuni renkte. Oradan bir torba doldurdum, onu ezip boya yaptım. Velhâsıl-ı kelâm, her türlü boyadan olur. İş ki sen araştırmacı ol. Taassup yok, denemek lazım.”*⁶⁶

Görüldüğü üzere Niyazi Sayın’ın araştırmacı yönü ve bu yolda gayretleri hakkında pek çok örneğe rastlanmaktadır. Başta eski risale ve divanlardan araştırıp farklı renklerde kırçıl boya ile yapılan ebrulara tesadüf etmiştir. Döneminde yalnızca lahor çiviti ile yapılıyor olması onu durdurmamış ve farklı materyalleri, boyaları araştırmıştır. Guaş boya üzerinde karar kılarak denemeler yapmış. Tabii ki bu süreçte boyanın alınıp teknede doğrudan kullanımı mümkün olmamaktadır. Öncesinde boyayı kitreye uygun hale getirebilmek için her boyayı uygun öd ve su ayarıyla karıştırması, eğer ki bu boya güzel bir kıvamda olmazsa -ki yaklaşık 110 tane boya içerisinden yalnızca 6 tanesi olabilmiş- kitrenin kirlenmesine sebebiyet verecektir. Tekrar yeni kitre hazırlaması ve tekrar denediği boyaları denemesinin ciddi bir deneme yanılma sürecini beraberinde getireceği açıktır. Üstelik döneminde bunu yapan, araştıran ve deneyen başka kimse olmamasına rağmen.

Niyazi Sayın’ın ebru için farklı bir denemesi de serigrafi baskı tekniğiyle ebru kağıtları üzerine baskı yapmasıdır. Yapım sürecini kişisel görüşmemizde -ki bu görüşmenin yapıldığı 2020 yılında kendisi 93 yaşında olmasına rağmen tüm incelikleri ile aktarmaktadır- şöyle tarif ediyor:

“Ahşap çerçeve yapacaksın. Çerçeveye özel Avrupa ipeği serip onun üzerine ilacı var (fotoğrafi tabetmek için kullanılan bir malzeme) ondan sürüyorsun. Üst kısmı cam olan bir kutunun içerisinde floresan ışıklar var. Camın üzerine baskı yapılacak olan kâğıdı yerleştiriyorsun. Mesela hat olabilir, onun da üzerine ebruyu ilacı sürerek koyuyorsun ve en üste de bir cam plaka yerleştiriyorsun. Hepsinin üzerine siyah bir bez kapatıp karanlık oda gibi yapıyorsun. Kutunun içerisindeki

⁶⁵ Özgören, “Gelenek ile Rivâyeti Ayırmak”, 77.

⁶⁶ Sayın, “Niyazi Sayın ile Kişisel Görüşme”.

*ışığı aıyorsun ve 10 dakika sonrasında açıp ebrulu kâğıdı yıkayıp temizliyorsun.
Yazı kâğıda geçmiş oluyor.”⁶⁷*

Taraklı ebru yapımı için kendisi o devirde kullanılanlara göre çok daha çok sık iğneli bir tarak yapmıştır. Bu denemesini şu şekilde aktarmıştır:

“12 numara tığ iğnesini alıp 400 ksr tanesini yan yana bir ahşap üzerine delip yerleştirdim. Böylece yapılan ebru çok ince ve sık bir şekilde oluyor. Ebru da her zaman bu tarakla çıkmaz çok sık olduğu için. alışacaksın, çalışacaksın tekne belirli bir kıvama gelecek, ondan sonra çıkar.”⁶⁸

Ebru boyalarını ezmek için de farklı bir mekanizma ile çalışan bir alet yapmıştır. Niyazi Sayın’la bir görüşmesinde Doç. Dr. Hicabi Gülgen’e aktardığına göre bu aletin çalışma prensibi şu şekildedir: Silindir bir metalin bir yanında açılır bir kapak, diğer yanında ise bir makara düzeneği oluşturulur. Kapağından toprak halindeki boya ve su katılır. İçerisine demir bilyeler atılarak makara düzeneği ile döndürülmeye başlanır. Bu sayede her dönüşte bu bilyelerin boyayı ezip karıştırması sağlanır. Normalde en az 8 saat ezilip elde edilen boyaların bu alet sayesinde çok daha kısa sürede hazırlanması mümkün olmaktadır.⁶⁹

2.6. Sanat Hakkındaki Düşünceleri

Niyazi Sayın’ın musiki, ebru ve diğer sanat uğraşılarında, hatta bunların da ötesinde hayat görüşü ile ilgili ana noktaları çeşitli başlıklar altında değerlendirmek mümkündür. Daha evvel gerek kendi ifadeleri üzerinden gerekse farklı kaynaklardan alıntılarla onun sanat anlayışını açıklamaya çalıştık. Ancak byleyi çok yönlü, üretken ve seçkin bir sanatçının dünyasının kolayca çözümlenemeyeceği, tespit ve tahlillerin her zaman için eksik kalabileceğini de gözden uzak tutmamak gerekir. Temelde yoğun bir merakın, ardı kesilmez bir arayışın, birbirini tetikleyen ve besleyen unsurların bir arada olduğu bir sanat yolculuğu sürdürmüş olduğu anlaşılmaktadır. Kendisiyle yaptığımız görüşmede (8 Kasım 2020) 93 yaşında hâlâ bu canlılığını muhafaza ediyor oluşunun altı ne kadar izilse azdır. Bu tarihteki beyanları arasında kullandığı şu ifadeler bu yaklaşımını somutlaştıran bir

⁶⁷ Sayın, “Niyazi Sayın ile Kişisel Görüşme”.

⁶⁸ Sayın, “Niyazi Sayın ile Kişisel Görüşme”.

⁶⁹ Hicabi Gülgen, “Hicabi Gülgen ile Kişisel Görüşme”.

gösterge olarak değerlendirilebilir: *“Bir dostumdan dün suluboya almasını rica ettim, biraz suluboya yapacağım inşallah.”*⁷⁰

Sanatla ilgili görüşlerini anlamak için yine kendi ifadelerini özetlemek yerinde olacaktır. Niyazi Sayın’ın katıldığı bir televizyon programında bu husustaki kanaatleri şöyledir:

Sanatı Hakk’ın lütuflarından görmüş, her kula nasip olamayacağını belirtmiştir. Sanatla uğraşmanın yegâne faydasının ekmeliyete katkısı olduğunu belirtmiştir. Herhangi bir sanat şubesine müntesib olmanın kişinin manevi olarak varmak istediği yere vâsıl olması için bir vasıta olduğunu kabul etmiştir. Sanatla uğraşan kişinin faydalı ve yararlı bir çalışma için bu hali aşk derecesine getirmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu konuda verdiği örnekte durumu şu şekilde açıklamıştır: *“Herhangi bir şeyin kulpundan tutar da onu taşımaya çalışırsak o tasın içindeki maddeyi muhakkak dökeriz. Ama şöyle iki elimizle sarıldığımız zaman onu kurtarıyoruz. Tabiatıyla bizim muvaffak olmamızın sebebi de o taşı ellerimizle, gönüllerimizle tuttuğumuzdan dolayıdır ki biraz muvaffakiyet peydah etmişizdir.”*⁷¹

Aynı programda *“Ebrunun bir felsefesi var mıdır?”* sorusuna cevaben özetle şu ifadeleri kullanmıştır: Ona göre yapılan bir işin felsefesini yapan kişiyle ilişkilendirmiştir. Ancak neyin felsefesi olduğunu, bunun da Mevlana’nın “Dinle neyden” hitabı sayesinde mümkün olduğunu belirtmiştir. Neyi, Mesnevî-i Şerîf’e, onun maneviyatının ney sazına yansıdığını dile getirmiştir. Ancak sanatın insanı her zaman manevi tarafa götürdüğünü, manasız yaşanmayacağını da altını çizmiştir. Musikiyi, ‘iki ses arasındaki manevi müsanesebet’ olarak görmüştür. O iki sesin ebrudaki iki renkte bulunabileceğini, ebruyu yapının maneviyatının esere yansıdığını belirtmiştir. *“Ebruda akseden renkler, yapanın renkleridir. Musikide enstrümandan çıkan sesler o kamışın sesi değil, çalanın sesidir.”* Şeklinde izah etmiştir. Sanatkarın şahsiyeti, manası, hüviyetinin başka olduğunu, mesela Hattat Hulusi Efendi’nin yazılarına bakıldığında ayrı bir huzur bulunduğunu dile getirmektedir. Hulusi Efendi’nin farklı olmasının sebebini de şu hadise ile açıklamıştır. *“Bir zatın biraz fazla parası varmış, arkadaşlarına demiş bu parayı ihtiyacı olan birisine versek. Parayı Hulusi Efendi’ye vereceklermiş. Ancak bir hal olmuş ve veremeyeceklerini söylemişler. Hulusi Efendi artık lüzumu kalmadı zaten demiş ve o gece Hakk’ın rahmetine*

⁷⁰ Sayın, “Niyazi Sayın ile Kişisel Görüşme”.

⁷¹ “Niyazi Sayın TV Röportajı 1/2”, YouTube Fatih Ergin Kanalı (16 Ekim 2020).

kavuşmuştur.” Yani Hulusi Efendi’nin maneviyat mertebesi neticesinde böyle eserler ortaya koyabildiğini belirtmiştir. Kendisi bir ebru gördüğünde kimin yaptığını, eserin kime ait olduğunu anlayabildiğini, Hattat Necmeddin Okyay’ın da aynı şekilde bir yazı gördüğünde kime ait bir yazı olduğunu gördüğü anda anlayabildiğini belirtmiştir.⁷²

Sanatta klasik, gelenek ve yenilikle ilgili hususlarda da Niyazi Sayın’ın kanaatlerine çeşitli demeçlerinde rastlanmaktadır. Mesela bir röportajda kendisine yöneltilen “Sanatta klasiğe vurgu yapıyorsunuz sürekli” şeklindeki soruya Sayın şu cevabı vermiştir:

*“Güzel de onun için, hiçbir zaman eski ve yeni gibi bir şeyin üzerinden durmam; güzelin üzerinde dururum. Güzel ne ise onu her zaman severiz, her zaman kullanırız. İşte Batı müziğinde bir Beethoven bir Bach her zaman güzeldir, bozulmaz. Asırlar geçse bozulmaz. Ama başka biri asırlar değil, gün geçmeden bozulur. Resim de öyle, müzik de öyle, ebrusu da öyle, bütün sanatlar böyle. Güzel ve asil olan ne; insanları güzelliğe götüren şey ne, bu önemli.”*⁷³

Mevcut mirasın korunması ve yorumlanması ile ilgili olarak musiki üzerinden yeni şeyler ortaya koymaktan ziyade mazideki varlığa sahip çıkmanın daha mühim olduğunu belirtmiştir. Ona göre batı müziği kiliseye dayanıyor ise bizim müziğimiz de dini musikiye dayanmaktadır. Hammâmizade İsmail Dede’den örnek verip, onun tekkede derviş olduğunu, din dışı eserlerinin içindeki motiflerin bile dini yansıttığının üzerinde durmuştur. Talebesi Nikogos Ağa’nın da dini musiki motiflerini başka bir formda din dışı eserlere naklettiğini söylemiştir. Niyazi Sayın, dini musikiyi bilmeyen bir kimsenin diğer musikiyi de layıkıyla yapamayacağı belirtmektedir.⁷⁴

Geleneksel sanatlar söz konusu olduğunda mevcut mirasın ne şekilde korunacağı, yeni arayış ve denemelerin nasıl konumlanacağı tartışmalı hususlar olagelmıştır. İrvin Cemil’in geleneksel kitap sanatlarındaki bu gerilimli konulara yaptığı yorumları burada zikretmek yerinde olacaktır. Sanat tarihine bakıldığında en iyi olarak kabul hattatların örneğin İbn-i Mukle, Yakut el-Musta’sımî, Şeyh Hamdullah, Hafız Osman, Mehmed Es’ad Yesâri, Mustafa Râkım, Mehmed Şevki hep yenilikler yapmış, yeni çıgırlar açmış olan hattatlar olduğu görülmektedir. Ancak hattat Kırımî yenilik yapan hattatlardan olmasına rağmen kendisi gibi olan hattatların yaptıkları da her zaman kabul görmemiş ve

⁷² “Niyazi Sayın TV Röportajı 1/2”.

⁷³ Değirmenci, “Neyzen Niyazi Sayın: Güzel ne ise onu her zaman severiz”, 73.

⁷⁴ “Sazlarımız ve İcracıları Radyo Röportajı. Konuk: Niyazi Sayın”.

bazılarının yenilikleri kınanmıştır. Ancak bu tarihi bir süreç içerisinde olmuştur, ki doğrusu da budur.⁷⁵ Öte yandan geleneğin yaşatıldığı toplumlarda bir bozulma asla olmayacaktır, bir yandan meşk usulü ve icâzet sistemi belirli bir devamlılık ve standartlaşma sağlarken diğer yandan da sanat her zaman yaratıcılığa ve yeniliklere açık olur, bunlar bireyler tarafından değil bizzat zaman tarafından sınanırlar. Öyle olmasaydı, hat sanatındaki büyük dönüm noktaları olan Şeyh Hamdullahlar, Hâfız Osmanlar, Mehmed Esad Yesâriler ortaya çıkamazlardı. Geleneği bir şablon gibi kullanmak sanatı fakirleştirecektir. Gelenek herkesi tek bir tipte olmaya zorlayan bir buyruk değildir. Aksine yaşayan bir yapıdadır. Eski Yunan filozofu Herakleitos, bir nehir durmadan akıp gittiği için bir anının diğerine denk olmadığını, dolayısıyla iki defa aynı nehre ayak basılamayacağını söylemiş. *“İşte yaşayan gelenek budur: akıp giden, gittikçe sürükleyen, bir bütün olarak var olan, ama bir anı diğerinin eşi olmayan bir nehir. O halde yaşayan geleneklerin getirdiği hayat dolu, dinamik standartlaşma ile nostaljik ve restoratif gelenekçiliğin getirdiği donuk, meflûç standartlaşma arasında çok önemli bir fark vardır.”*⁷⁶

2.7. Sanat Şubelerinin Birbirlerine Katkısı

Niyazi Sayın'ın sanat düşüncesinde sanatın çeşitli şubeleriyle meşgul olmak ve bunların birbirlerine müspet etkide bulunduğu fikri önemli bir yer tutmaktadır. Gerçekten de kendisi bu meseleyi çoğu demecinde dillendirmiştir. Daha da önemlisi bunu bizzat kendi sanat hayatında fiilen tatbik etmiştir. Ayrıca onun gerek ney talebesi olmuş, gerekse farklı disiplinlerden gelip ondan istifade etmiş pek çok takipçisine de bu fikri aşlamıştır. Bu açıdan bakıldığında onun talebelerinde Neyzenliğin yanı sıra bazen temel meşguliyet bazen ileri seviyede ustalık derecesinde farklı sanat disiplinleriyle iştigal oldukça yaygın bir durumdur. Sadreddin Özçimi neyzenliğinin yanı sıra tesbih yapımı ve ebru sanatıyla meşgul olmuştur. Ahmed Şahin hanendeliği ve yine neyzenliği yanı sıra tesbih yapımıyla meşgul olmuştur. Eymen Gürtan aynı şekilde neyzenliği haricinde tesbih yapımını meslek haline getirmiştir. Merhum İbrahim Benlioğlu, neyzenliği, ney yapımı, tesbih yapımı ve kanarya yetiştiriciliği ile hocasının tavsiyeleri üzerine meşgul olmuştur. Talebelerinden Sadreddin Özçimi'nin bu konudaki beyanı da bu durumu açıkça tasdik etmektedir:

⁷⁵ İrvin Cemil Schick, “İslâmî Kitap San’atlarında Standartlaşma: Usta-Çırak İlişkisi ve İcazet Geleneği”, *Osmanlı Araştırmaları* 49/49 (2017), 251-252.

⁷⁶ Schick, “İslâmî Kitap San’atlarında Standartlaşma: Usta-Çırak İlişkisi ve İcazet Geleneği”, 256.

*“Hocamızın bütün talebelerine bir tavsiyesi de ‘Kendinizi yalnızca neyle bağlamayın, yalnız buna takılıp kalmayın. Diğer güzel sanatlarımızla da yapmakta olduğunuz asıl sanatı besleyin’ derdi.”*⁷⁷

Sayın sanat şubelerinin birbirlerini desteklediği, geliştirdiği ve beslediği görüşünü farklı vesilelerle beyan etmiştir. Bir röportajda kendisine yöneltilen *“Sanatta iyi bir yere gelebilmek için diğer yan sanatlarla da ilgilenmenin çok önemli olduğunu söylemişsiniz”* sualine Niyazi Sayın cevaben şunları kaydetmiştir: *“İyi olmak için bu işin içine girmek lazım, kenarından bir şey olmaz. Bir de karakter meselesi, mesela benim karakterimde bir şeyin çoğunu severim.”* İnsanların kendilerine ve çevresine ziyanı olmamasını aksine hizmeti ve faydası olması gerektiğini savunmuş, kendi derdinizden önce karşınızdakinin derdiyle hem hal olmak gerektiğini belirtmiştir. *“Birbirimizi sevmek, hizmet etmek lazım. Hizmetten daha güzel bir şey hayatta yoktur. Dünyanın en büyük servetine sahip olsanız hizmet etmezseniz hiçbir kıymet ifade etmez.”*⁷⁸

Diğer bir söyleşisinde de sanata bütüncül bakışı şu sözlerle ifade etmiştir: *“Sanatta bir yere gelmek için, yan sanatlarla ilgilenmek şart. Yani sanat bir bütün. Hepsi birbiriyle ilişkili, biri öbürünü çağırıyor.”* Bunun kendi hayatında çok faydasını gördüğünü belirtmiştir. *“Hocam Halil Dikmen yönlendirdi beni bu yola. Ney dersleri almıştım Halil Dikmen'den. Ney dersi alırken resim öğrendim. Resim bilmenin yararını fotoğraf çekerken gördüm.”*⁷⁹

Çiçek yetiştiriciliğinin bile sanatlara katkısı olabileceği örneğine başka bir söyleşisinde de rastlanmaktadır. *“Sanatlardan biriyle ilgilenmenizin diğer bir sanattaki gelişiminize faydası oluyor mu?”* sorusunu *“Tabi canım, bir saksıya çiçek dikseniz faydası olur. Yani muhakkak bir şey yapmak lazım, muhakkak. Onun diğerine faydası olur.”* Diye yanıtlamıştır.⁸⁰

Esasen bir sanat kolunun diğerine etkisinden bir üst seviye olarak nitelendirilebilecek başka bir durum da başka birinin ortaya koyduğu güzellikten de beslenebilmek fikridir. Bu açıdan Niyazi Sayın görüşünü açık bir şekilde şöyle beyan etmiştir: *“Bendenizin, felsefem karşımdaki sanatkârın sanatından zevk almak, kendi sanatımdan ziyade. Yani*

⁷⁷ “Sadreddin Özçimi - Niyazi Sayın”, *Gönül Makamı YouTube Kanalı* (22 Mart 2014).

⁷⁸ “Niyazi Sayın ile Söyleşi”, 42.

⁷⁹ Hatipoğlu, “Niyazi Sayın: Çok yönlü ve özgün bir sanatçı”, 12.

⁸⁰ Değirmenci, “Neyzen Niyazi Sayın: Güzel ne ise onu her zaman severiz”, 73.

arkadaşım sanatında bir güzellik ortaya koymuşsa onu ben yapıyorum düşüncesine girerim. O benimdir. Bu zevke varabilmek için feyiz kapısından istifade etmek lazım.”⁸¹

⁸¹ “Niyazi Sayın TV Röportajı 1/2”.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NİYAZİ SAYIN'IN EBRULARI

Bu bölümde Niyazi Sayın'ın ebruları çeşitlerine göre başlıklara ayrılmıştır. 61 adet ebrusu katalog halinde ebrunun çeşidi, eserin boyutları ve imza bilgileri ile sunulmuştur. Eserlerde kullanılan renkler ve kompozisyon tahlil edilmiştir.

3.1. Taraklı ve Şal Ebruları

Eser No 1.

İmza : Niyazi

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Taraklı Şal Ebrusu

Kullanılan Renkler : Yeşil, siyah, kırmızı

Kompozisyon : Siyah, yeşil ve kırmızı renklerinin kitre yüzeyine dengeli bir şekilde atıldığı görülmektedir. İlk olarak teknenin geniş kenarına sonrasında dar kenarına paralel gelgitler yapılmıştır. Bu gelgit ebrusu üzerine de teknenin geniş kenarına paralel olacak şekilde tarak yürütülmüş ve aynı tarak hafif aşağı ya da yukarıya kaydırılarak ters yöne geri gidilmiştir. Taraklı ebru üzerine biz yardımıyla şal desenleri yapılmıştır.

Eser No 2.

İmza : Yok

Metin : Alî Fâtımatü'z-Zehrâ

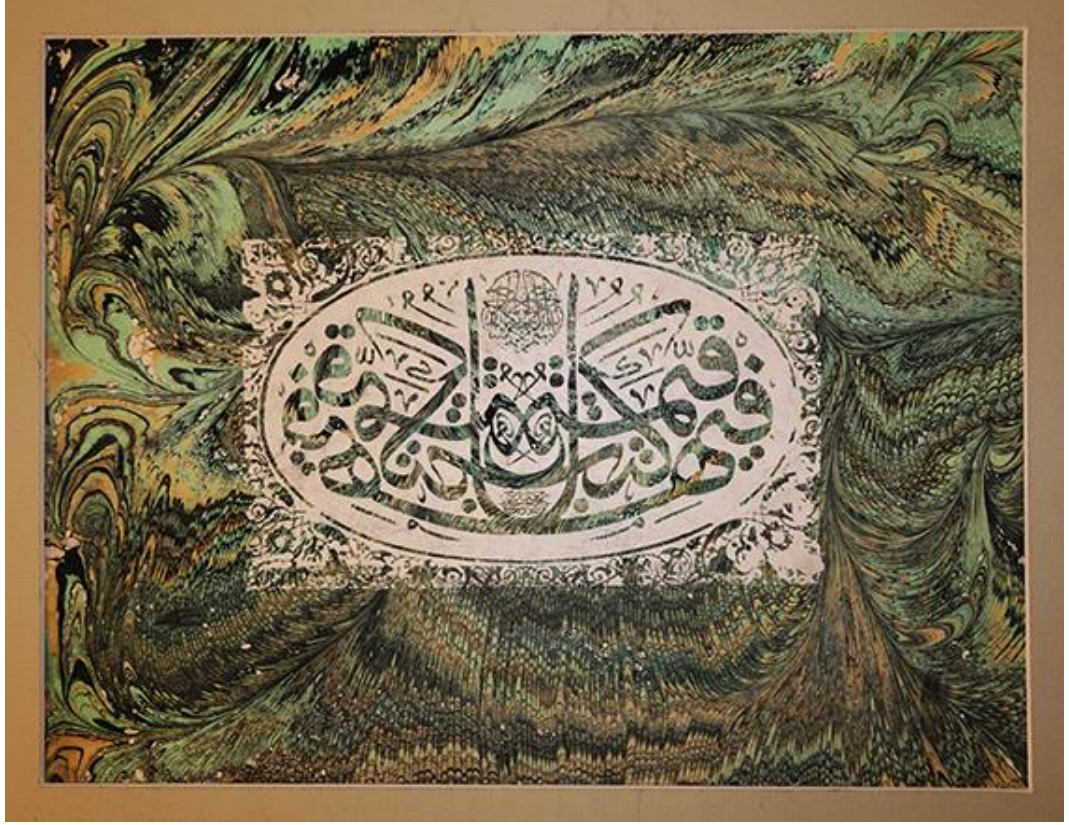
Hattatı/ Yazı Türü : Ali Alparslan/ Celî Tâlik

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Taraklı Şal Ebrusu/ Serigrafi Baskı

Kullanılan Renkler : Bej, lahor çividi, gri, yeşil, kırmızı, pembe

Kompozisyon : Lahor çividi, pembe, yeşil renkleriyle birlikte ağırlıklı olarak bej rengi kullanılmıştır. Teknenin geniş kenarına paralel olacak şekilde yapılan gelgit ebrusu yapılmış, ince aralıklı bir tarağın teknenin dar kenarına paralel ileri ve ters yöne geri yürütülmesi ile tarak ebrusu yapılmıştır. Son olarak biz yardımıyla şal deseni oluşturulmuştur. Ebru nihai haline geldikten sonra Ali Alparslan'a ait olan yazı serigrafi baskı yöntemiyle ebrunun üzerine aktarılmıştır.

Eser No 3.

İmza : Yok

Metin : Bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm Fihâ Kütübün Kayyimeh
(O sahifelerde dosdoğru hükümler vardır.)

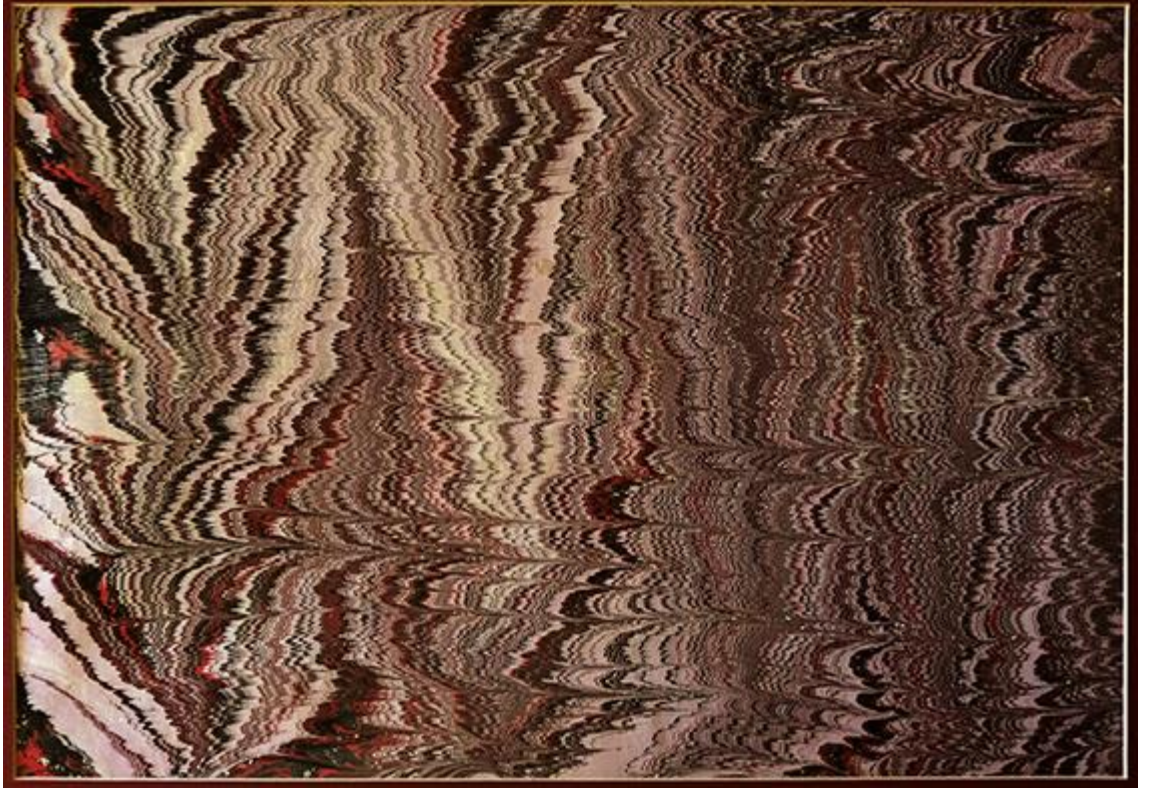
Hattatı/ Yazı Türü : İsmail Hakkı Altunbezer/ Müsenna Celî Sülûs

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Taraklı Şal Ebru/ Serigrafi Baskı

Kullanılan Renkler : Yeşil, siyah, sarı

Kompozisyon : Siyah, sarı ve yeşil boyalar kullanılarak barut ebrusu yapılmış, üzerine de Sayın'ın ebrularında sıkça gördüğümüz çok ince ve sık dişli tarak çekilmiştir. Tarak teknenin dar kenarına paralel çekilmiş ve teknenin bir kenarı boşta kalmıştır. Sayın tarak geçmeyen bu kısmı bir hata olarak görmemiş ve kesip atmayarak kâğıdı bir bütün olarak kullanmıştır. Biz ile birkaç kıvrımlı desen yaparak ebruya hareket kazandırmıştır. Ebru nihai haline geldikten sonra İsmail Hakkı Altunbezer'in açılmış bir rahle şekline benzeyen istifi, serigrafi baskı yöntemiyle ebrunun üzerine aktarılmıştır.

Eser No 4.

İmza : Yok

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Taraklı Ebru

Kullanılan Renkler : Siyah, kırmızı, gül kurusu, açık pembe

Kompozisyon : Boyalar genel olarak dengeli bir şekilde serpilmekle birlikte ebrunun sağ kısmında açık tonların yoğunlukta olduğu görülmektedir. Teknenin öncelikle geniş sonra dar kenarında gelgit yapılmıştır. Gelgit ebrusu üzerine ince ve sık dişli tarak çekilmiştir.

Eser No 5.

İmza : Yok

Metin : Ya Âli Keremallâhu Vechehû ve RadiAllâhu Teâlâ Anhû

Hattatı/ Yazı Türü : İsmail Hakkı Altunbezer/ Celî Sülûs İstif

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Taraklı Şal Ebru, Battal Ebru ile Akkâse Ebru

Kullanılan Renkler : Siyah, Çamlıca toprağı, krem rengi, lahor çividi, yeşil, kırmızı

Kompozisyon : Çamlıca toprağı, krem ve siyah renkleri tekne yüzeyine dengeli bir şekilde atılmış ve üzerine Sayın'ın ebrularında sıkça gördüğümüz, targa'nın iki ters yöne yürütülmesi suretiyle yapılan taraklı ebru yapılmıştır. Biz ile şal deseni verilmiştir. Söz konusu bu birinci ebru üzerine lahor çividi, yeşil ve kırmızı renkleriyle yapılan serpmeli battal ebrusu alınmış ve böylece akkase ebrusu yapılmıştır. Yazılı kısmın kenarında kalan ebrudaki boya damlaları ve aralardaki damarlar battal ebrusunun çok dengeli bir şekilde atıldığını göstermektedir. İsmail Hakkı Altunbezer'in istifi serigrafı baskı yöntemiyle aktarılmıştır.

Eser No 6.

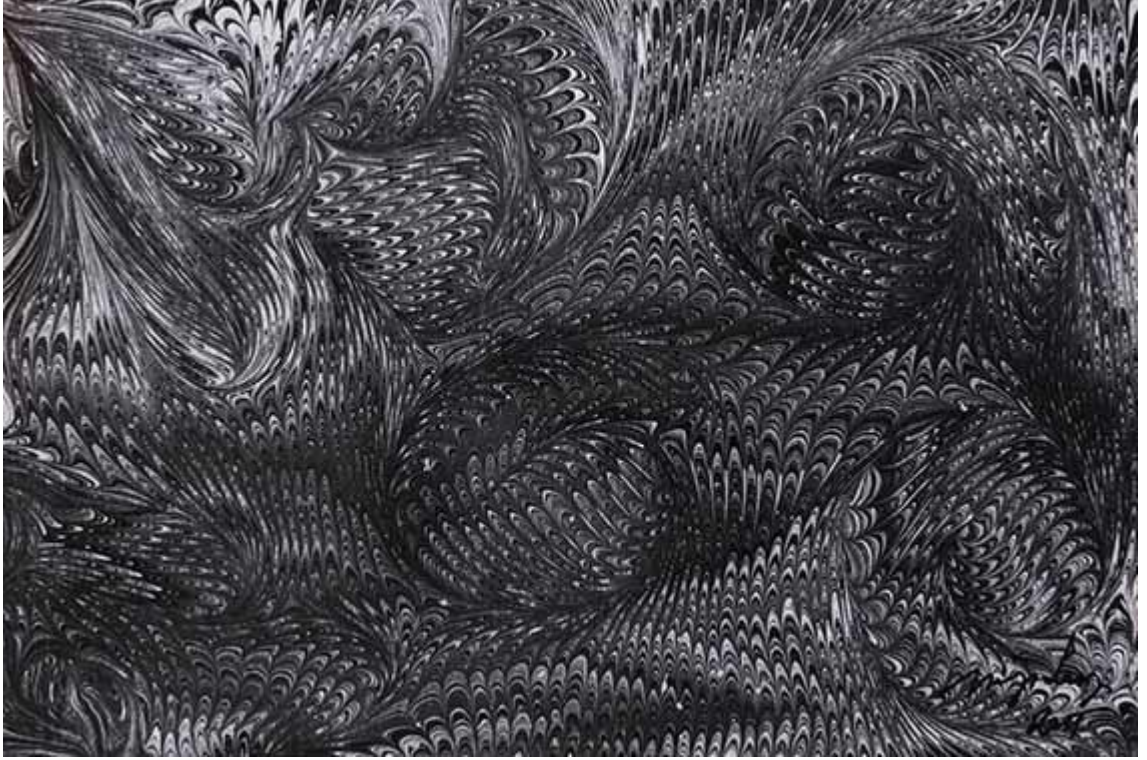
İmza : Yok

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Taraklı Şal Ebrusu

Kullanılan Renkler : Koyu haki yeşil, kırmızı, sarı, gül kurusu

Kompozisyon : Koyu haki yeşil, kırmızı, sarı, gül kurusu renkleri kullanılarak çok sık iğneli olan taraklı ebru yapılmıştır. Üzerine biz yardımıyla şal ebrusu yapılmıştır. Renk dağılımına bakıldığı zaman üst kısımda krem, sarı renklerin alt kısımda ise mor pembe renklerin ağırlıkta olduğu görülmektedir.

Eser No 7.

İmza : Niyazi Sayın

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Taraklı Şal Ebrusu

Kullanılan Renkler : Siyah, gri

Kompozisyon : Siyah ve gri boya kitre yüzeyine atılmış, tarak ve biz yardımıyla da taraklı şal ebrusu yapılmıştır. Kitre yüzeyine dengeli dağılan siyah ve gri boya arasında kalan boşluklar kağıdın rengini almış böylece siyah ve beyaz arasında farklı tonlar elde edilmiştir.

Eser No 8.

İmza : Niyazi Sayın tarih de yazıyor. 2011

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Taraklı Şal Ebrusu

Kullanılan Renkler : Mavi, sarı, kırmızı

Kompozisyon : Mavi renk ağırlıklı olmak üzere sarı ve kırmızı renkler kullanılmıştır. Sağ alt köşede ve bir miktar sol alt köşede sarı rengin hâkim olduğu görülmektedir. Genel olarak boyalar kitre yüzeyinde dengeli serpilmiştir. Öncelikle yukarıdan aşağıya sonra sağdan sola olacak şekilde gelgit ebrusu yapılmış, sık iğneli tarak teknenin kısa kenarına paralel çekilerek tarak ebrusu yapılmıştır. Biz ile S kıvrımları çizilmiş ve taraklı şal ebrusu yapılmıştır.

Eser No 9.

İmza : Yok

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Şal Ebrusu

Kullanılan Renkler : Siyah, yeşil, sarı, mor

Kompozisyon : Siyah, yeşil ve sarı renkleri sırasıyla dengeli bir şekilde kitre yüzeyine atılmıştır. Üzerine petrol ya da çam terebentli mor boya teknenin belirli yerlerine atılarak renklerin arasında zıtlık yakalanmıştır. Sonrasında biz yardımıyla şal desenleri oluşturulmuştur.

Eser No 10.

İmza : Yok

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Taraklı Şal Ebrusu

Kullanılan Renkler : Mavi, kırmızı, sarı, siyah

Kompozisyon : Gelgit ebrusu üzerine tarak ebrusu çekilmiştir. Geniş kenarında yürütülen tarak üzerine biz yardımıyla şal deseni yapılmıştır. Kullanılan renkler çok yoğun bir şekilde tekne üzerine atılmış ve sık tarak kullanılarak yeni karışım renkler ortaya çıkmıştır. Boyaların bir miktar aktığı da gözlenmektedir. Bu da flu ve farklı bir etki ortaya koymuştur.

3.2. Kılçık (Kırçılı) ve Kumlu Ebruları

Eser No 11.

İmza : Yok

Metin : Külli Şey'in Hâlikun İllâ Vecheh
(Herşey Helak Olur O'nun Zâtı Hariç)

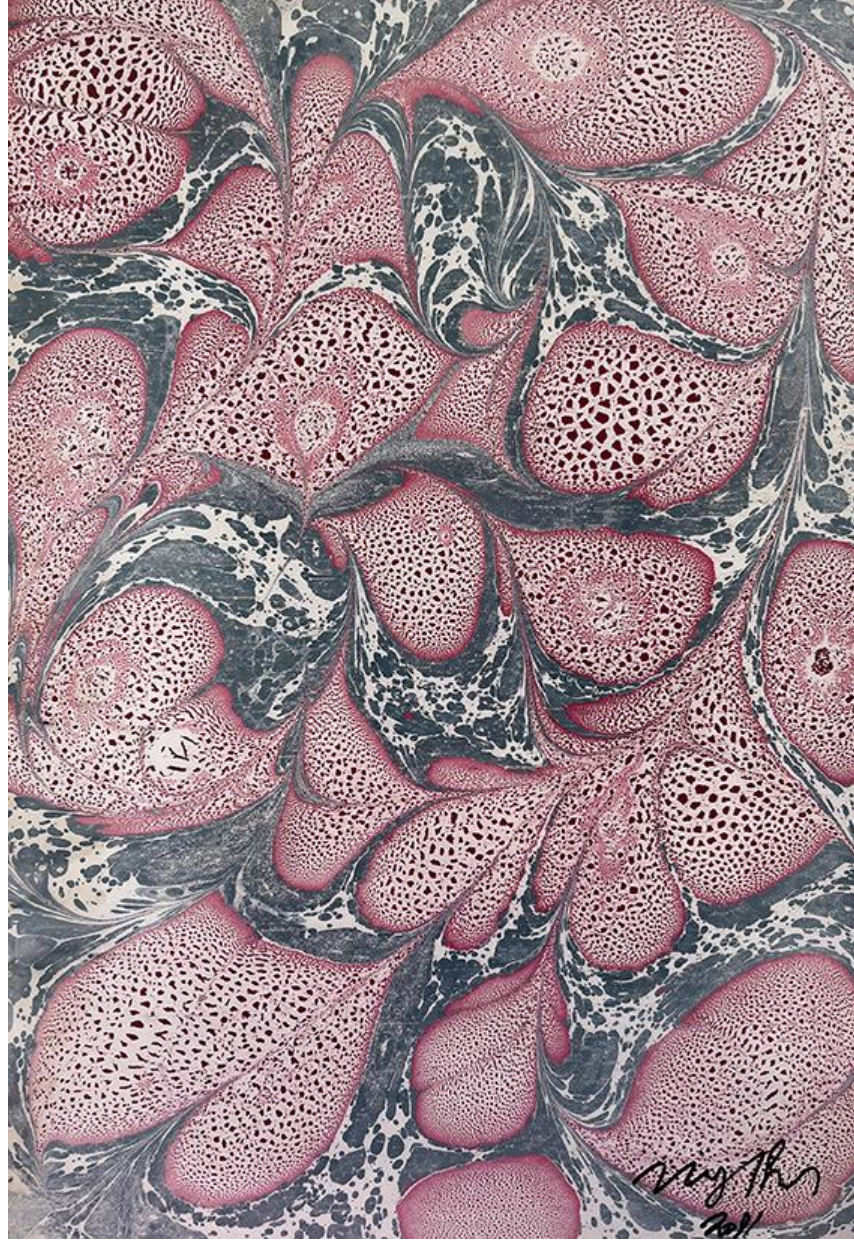
Hattatı/ Yazı Türü : İsmail Hakkı Altunbezer/ Müdevver Celî Sülûs İstif

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Battal Ebru Üzerine Kılçık Ebru/ Serigrafi Baskı

Kullanılan Renkler : Krem, turuncu, aşî kırmızısı

Kompozisyon : Battal atılan krem rengin üzerine turuncu renk küçük damlacıklar halinde serpilmiştir. Biz yardımıyla şal deseni yapılmıştır. Üzerine aşî kırmızısı ile kumlu ebru yapılmıştır. İsmail Hakkı Altunbezer'in istifi serigrafi baskı yöntemiyle aktarılmıştır.

Eser No 12.

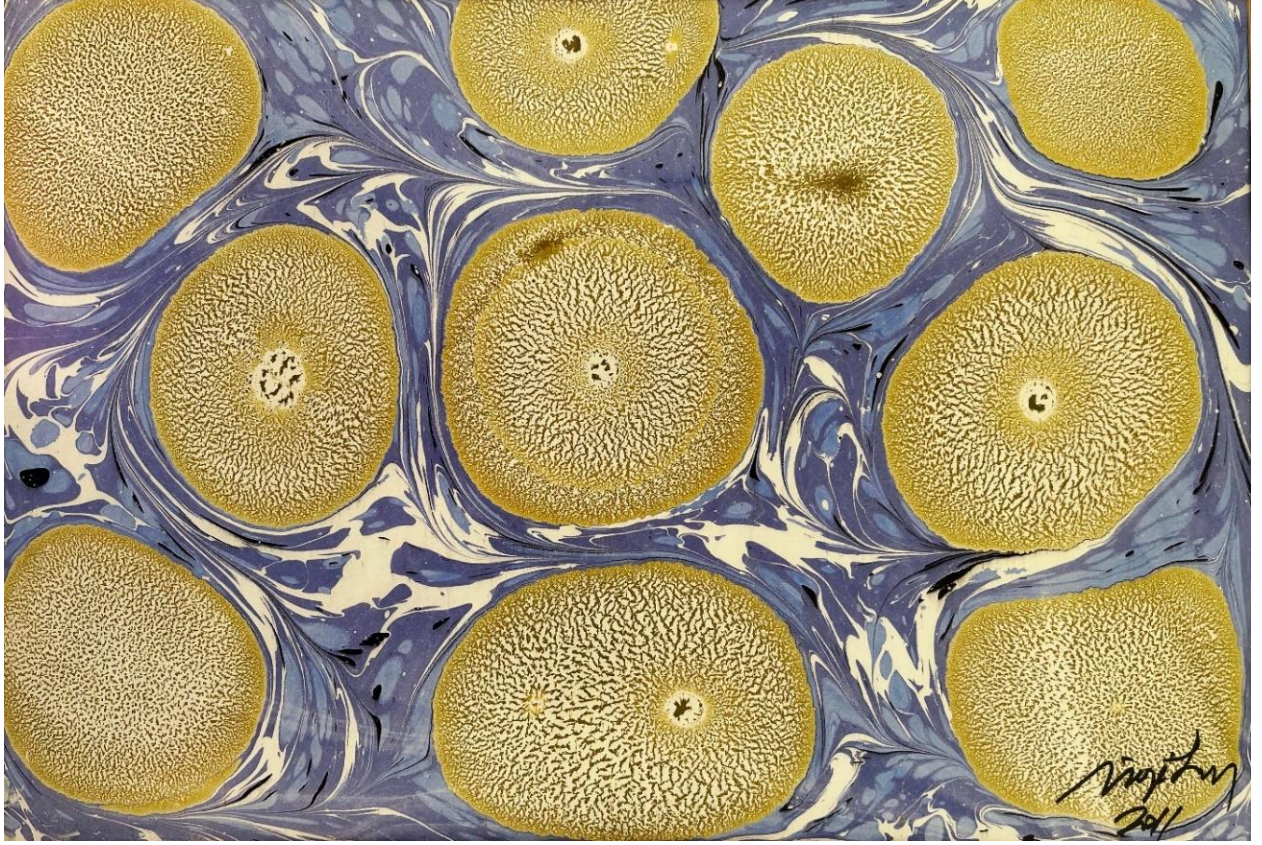
İmza : Niyazi Sayın 2011

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Özgün Kumlu Şal Ebru

Kullanılan Renkler : Haki yeşil, kırmızı

Kompozisyon : Zemine atılan grimsi haki yeşil üzerine fırça ile kırmızı boya atılmış ve bu damlacıklar kumlu ebru görünümü kazanmıştır. Biz yardımıyla hatip ebrusuna benzer şal desenleri yapılmıştır.

Eser No 13.

İmza : Niyazi Sayın 2011

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Özgün Kılçık Ebrusu

Kullanılan Renkler : Siyah, mor, açık mavi, yağ yeşili

Kompozisyon : Mor boya üzerine açık mavi boya atılmış ve üzerine de siyah renk çok seyrek olacak şekilde kitrenin farklı alanlarına serpilmiştir. Biz yardımıyla boyanın dağılımı daha dengeli hale getirilerek şal desenleri yapılmıştır. Üzerine yağ yeşili biz yardımıyla tek tek damlatılarak kılçık ebrusu yapılmıştır.

Eser No 14.

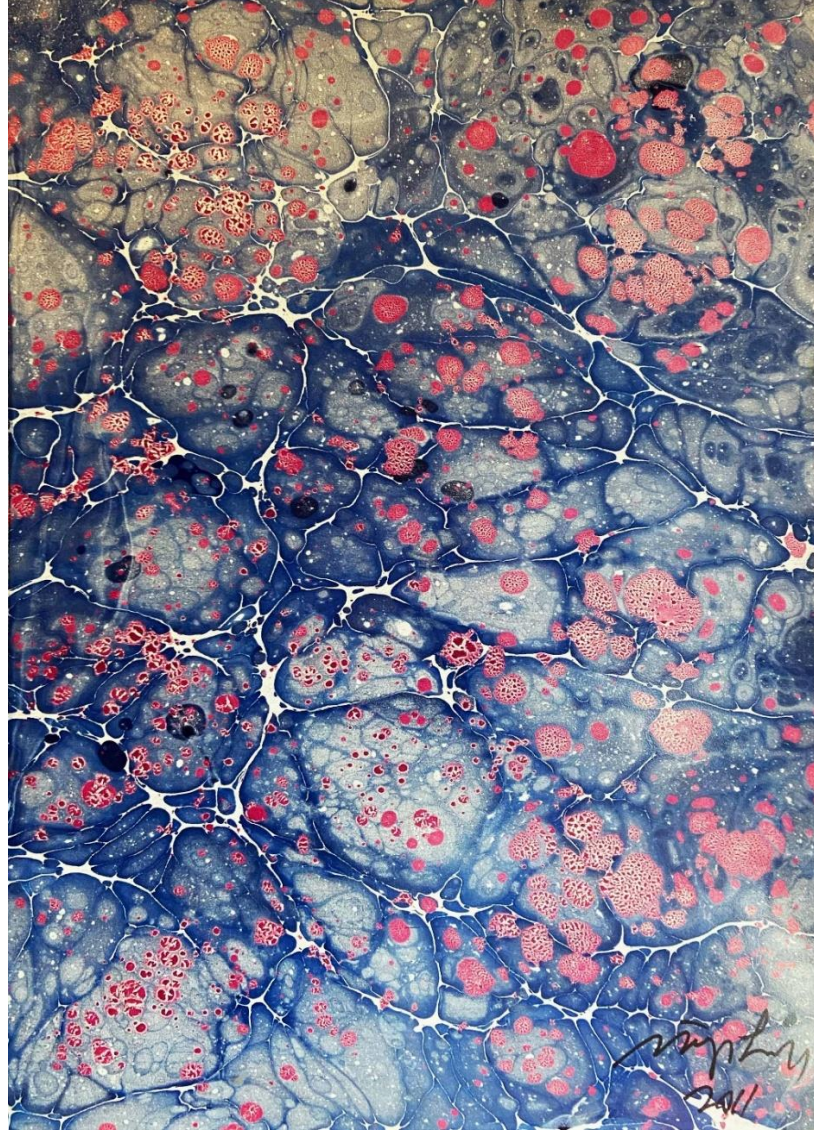
İmza : Niyazi Sayın 2011

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Kumlu Ebru / Hatip ebru

Kullanılan Renkler : Çamlıca toprağı, açık çamlıca toprağı, krem rengi, mor

Kompozisyon : Kitre yüzeyine ilk olarak Çamlıca toprağından elde edilen boya atılmış, üzerine de aynı boyanın açık tonu serpilmiş. Aynı boyanın farklı iki tonundan yapılan battal ebrusu üzerinde biz yardımı ile şal deseni oluşturulmuştur. Tahminimize göre beyaz boya içine Çamlıca toprağına katılması ile elde edilen krem rengi boya zemin ebrusu üzerinde farklı yerlere biz ile damlatılmıştır. Mor rengi daha büyük boyutta krem rengi damlaların arasında çeşitli yerlere damlatılmıştır. Mor rengi kılçık ebrusu oluşturan büyük daireler şeklinde bırakılırken krem rengi boyaya biz ile farklı şekiller verilerek suretiyle hatip ebrusu yapılmıştır.

Eser No 15.

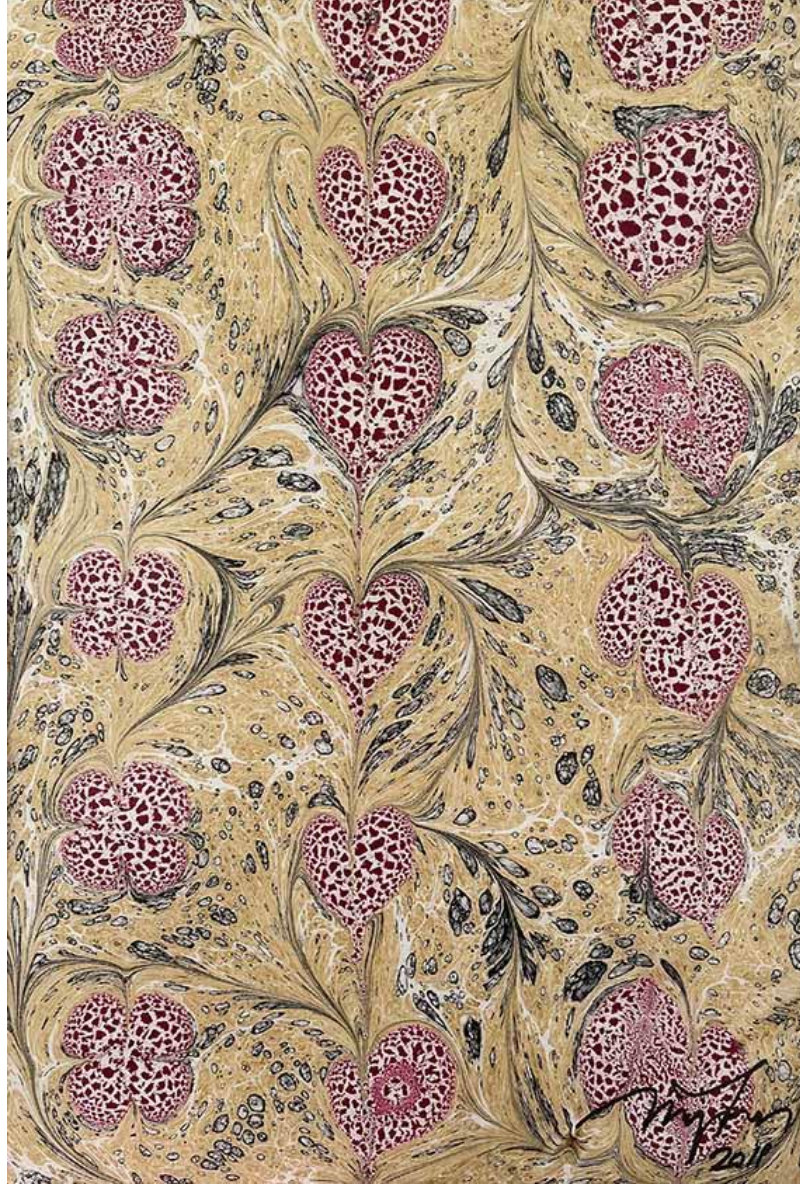
İmza : Niyazi Sayın

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Battal Ebru Üzerine Kılçık Ebrusu

Kullanılan Renkler : Lacivert, siyah, kırmızı

Kompozisyon : Kitre yüzeyine fırça ile lacivert boya serpilmiş, üzerine de siyah ve kırmızı renk boya serpme atılmıştır. Siyah boya belirli yerlere birkaç damla olacak şekilde atılırken kırmızı boya kitre yüzeyinde dengeli bir şekilde dağıtılmıştır. Lacivert boya damlaları mermer yüzeyindeki damarları anımsatmaktadır. Kırmızı boya kumlanarak farklı bir görünüm kazanmıştır.

Eser No 16.

İmza : Niyazi Sayın

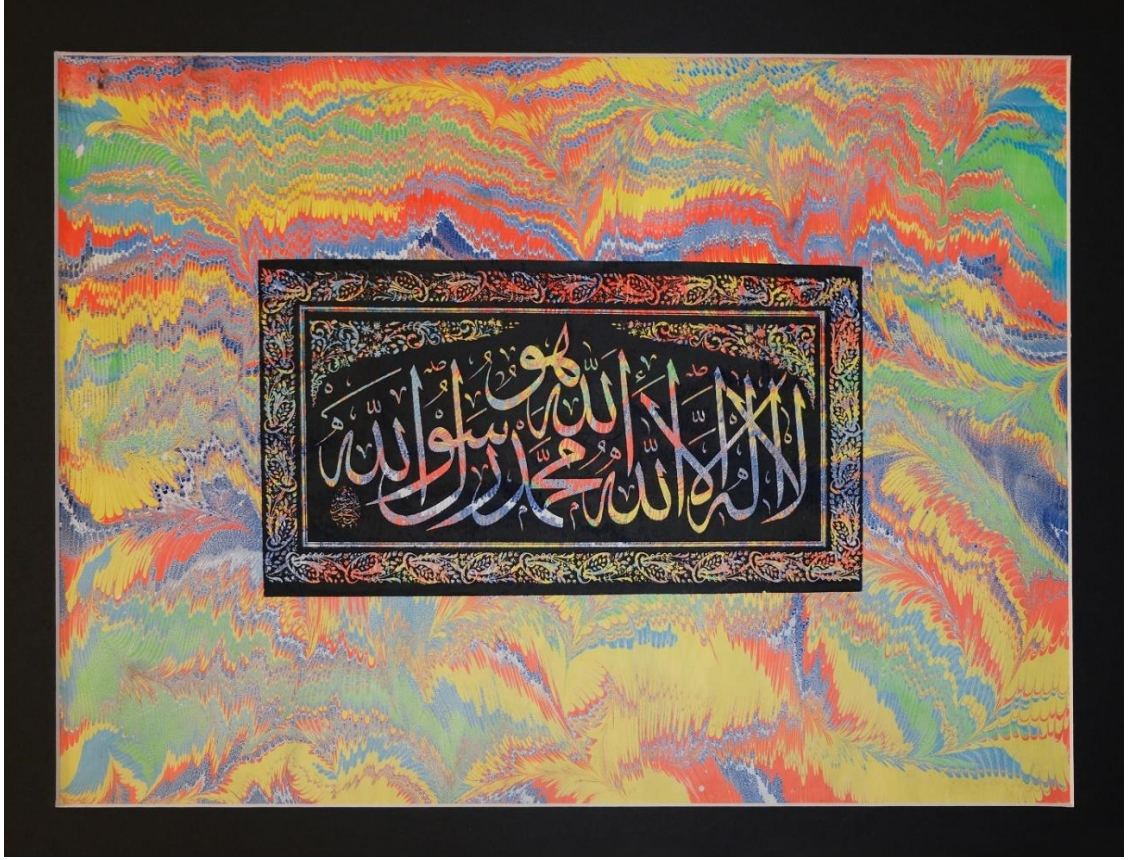
Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Kumlu Hatip Ebrusu

Kullanılan Renkler : Sarı, siyah, kırmızı

Kompozisyon : Sarı rengin üzerine içerisine terebentin katılmış siyah yahut haki yeşili bir boya serpme olarak atılmıştır. Biz yardımıyla hareketler kazandırılmıştır. Üzerine biz yardımıyla damlatılan kırmızı renk kumlanmıştır. Kırmızı boya üzerinde biz yardımıyla farklı şekillerde hatip ebruları yapılmıştır.

3.3. Serigrafi Baskılı Ebruları

Eser No 17.

İmza : Yok

Metin : Kelime-i Tevhid

Hattatı/ Yazı Türü : İsmail Hakkı Altunbezer/ Celî Sülüs İstif

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Taraklı Şal Ebru/ Serigrafi Baskı

Kullanılan Renkler : Turkuaz, yeşil, kırmızı, mavi, sarı

Kompozisyon : Turkuaz, yeşil, kırmızı, mavi ve sarı renkleri teknenin üzerine dengeli bir şekilde atıldıktan sonra öncelikli olarak geniş kenarına paralel olacak şekilde sonrasında da dar kenarına paralel gelgitler yapılmıştır. Sık dişli tarakla dar kenarına paralel olacak şekilde tarak çekilmiş ve üzerine biz yardımıyla şal deseni yapılmıştır. Ebru nihai haline geldikten sonra İsmail Hakkı Altunbezer'in istifi serigrafi baskı yöntemiyle kağıda aktarılmıştır.

Eser No 18.

İmza : Niyazi

Metin : Ya Ali, Hasan, Hüseyin, Fatıma Kullâ es Elukum Aleyhi Ecran İllel
Meveddete fil Kurbâ (Ehlibeyt Ayet-i Kerîme)

Hattatı/ Yazı Türü : Mahmut Öncü/ Celî Sülüs İstif

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Battal Ebru/ Serigrafi Baskı

Kullanılan Renkler : Mavi

Kompozisyon : Mavi rengi fırça yardımıyla dengeli bir şekilde atılarak battal ebrusu yapılmıştır. Ebrulu kağıt üzerindeki açıkly koyulu renkte çizgiler kağıdın kitre yüzeyine yatırılırken bazı yerlerde kaydığını göstermektedir. Üzerine Mahmut Öncü'ye ait sülüs yazı serigrafi baskı yöntemiyle aktarılmıştır.

Eser No 19.

İmza : Niyazi

Metin : Nad-ı Âli Duası

Hattatı/ Yazı Türü : Mehmed Esad Yesârî/ Talik

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Taraklı Şal Ebrusu/ Serigrafi Baskı

Kullanılan Renkler : Mavi, sarı, yeşil

Kompozisyon : Mavi sarı ve yeşil boya kitre yüzeyine atılmış biz ile gelgit ebrusu yapılmıştır. Bunun üzerinde de tarağın ileri ve geri yönlü hareketi ile tarak ebrusu yapılmıştır. Akabinde biz yardımı ile şal deseni oluşturulmuştur. Ebru nihai hale geldikten sonra Yesârîzâde'ye ait yazı serigrafi baskı yöntemiyle kağıda aktarılmıştır.

Eser No 20.

İmza : Yok

Metin : Alî Fâtîmatü'z-Zehrâ

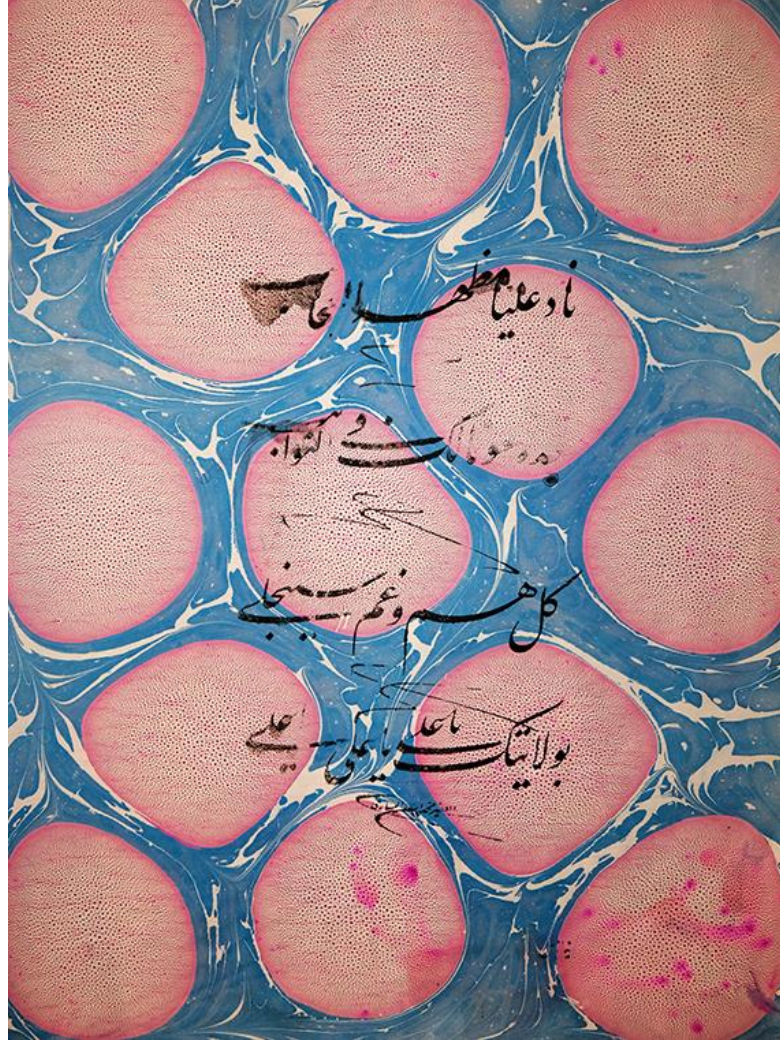
Hattatı/ Yazı Türü : Ali Alparslan/ Celî Tâlik

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Edhem Efendi Battalı/ Serigrafi Baskı

Kullanılan Renkler : Kobalt mavi, yeşil, pembe

Kompozisyon : Kobalt mavi boya üzerine yeşil ve pembe renkleri dengeli bir şekilde atılarak battal ebrusu yapılmıştır. Akabinde petrolü yeşil rengi atılmıştır. Ebru nihai hale geldikten sonra Ali Alparslan'a ait olan yazı serigrafi baskı yöntemiyle kağıda aktarılmıştır.

Eser No 21.

İmza : Yok

Metin : Nad-ı Âli Duası

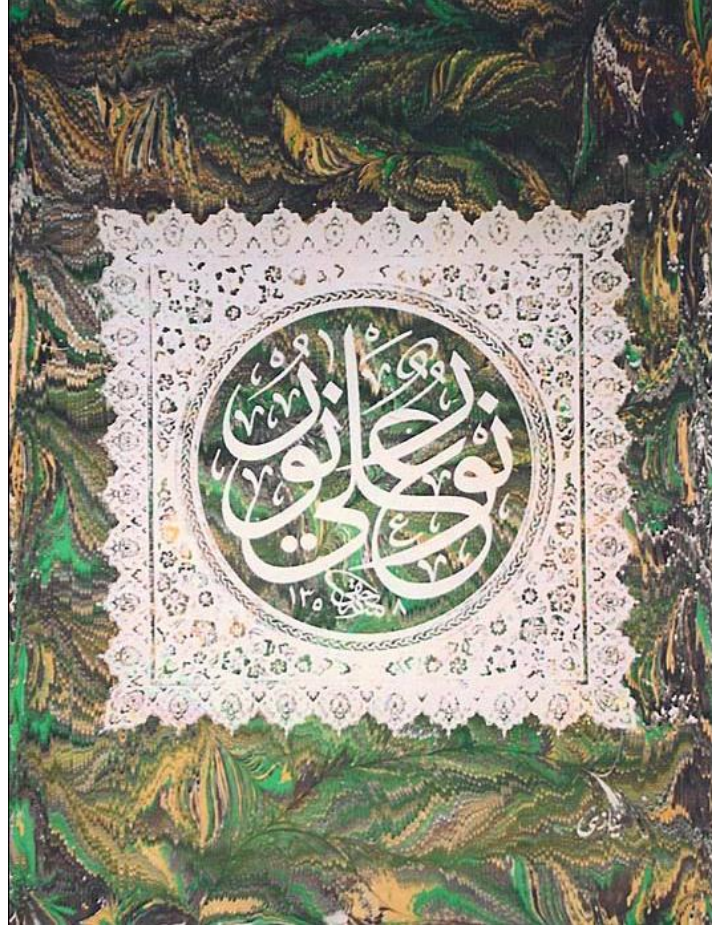
Hattatı/ Yazı Türü : Mehmed Esad Yesari/ Tâlik

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Özgün Kumlu Ebru / Serigrafi Baskı

Kullanılan Renkler : Mavi, gül kurusu

Kompozisyon : Mavi rengi battal olarak atılmıştır ve biz yardımıyla hareket kazandırılmıştır. Üzerine gül kurusu rengi biz yardımıyla tek tek damlatılarak kumlu ebru yapılmıştır. Ebru nihai hale geldikten sonra Yesarizâde'ye ait yazı serigrafi baskı yöntemiyle kağıda aktarılmıştır.

Eser No 22.

İmza : Niyazi

Metin : Nûr'un Âla Nûr

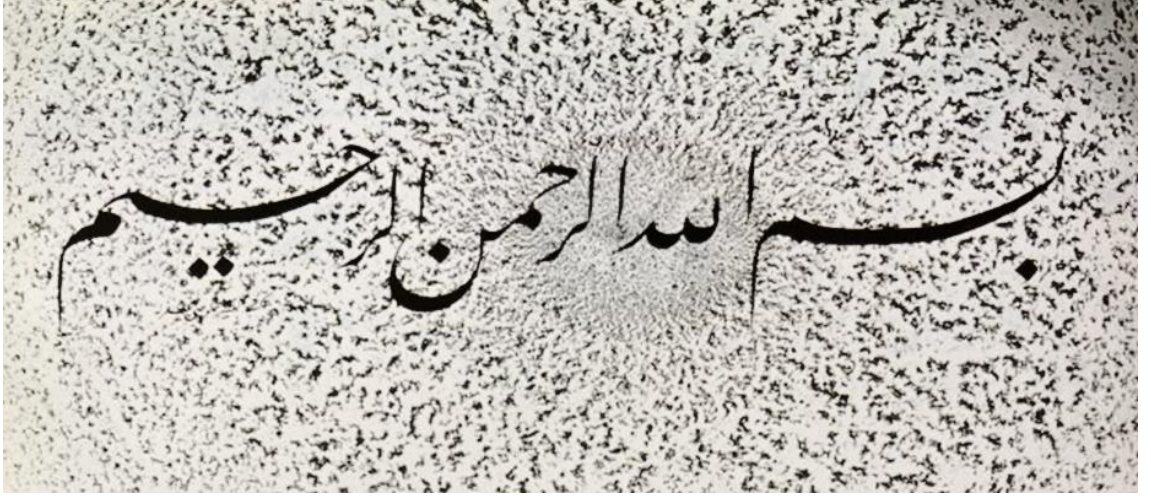
Hattatı/ Yazı Türü : İsmail Hakkı Altunbezer/ Müdevver Celî Sülûs İstif

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Taraklı Şal Ebrusu / Serigrafi Baskı

Kullanılan Renkler : Siyah, yeşil, sarı

Kompozisyon : Siyah, yeşil ve sarı renkteki boyalar tekne üzerine dengeli bir şekilde atılmıştır ve gelgit ebrusu üzerine taraklı ebru yapılmıştır. İnce bir biz kitreye çok batırılmadan yüzeyden hareket ettirilerek şal deseni oluşturulmuştur. Ebru nihai hale geldikten sonra İsmail Hakkı Altunbezer'in istifi serigrafi baskı yöntemiyle kağıda aktarılmıştır. Niyazi Sayın'ın imzasını da bu baskı ile ebrulu kağıda geçirdiği görülmektedir.

Eser No 23.

İmza : Yok

Metin : Besmele-i Şerif

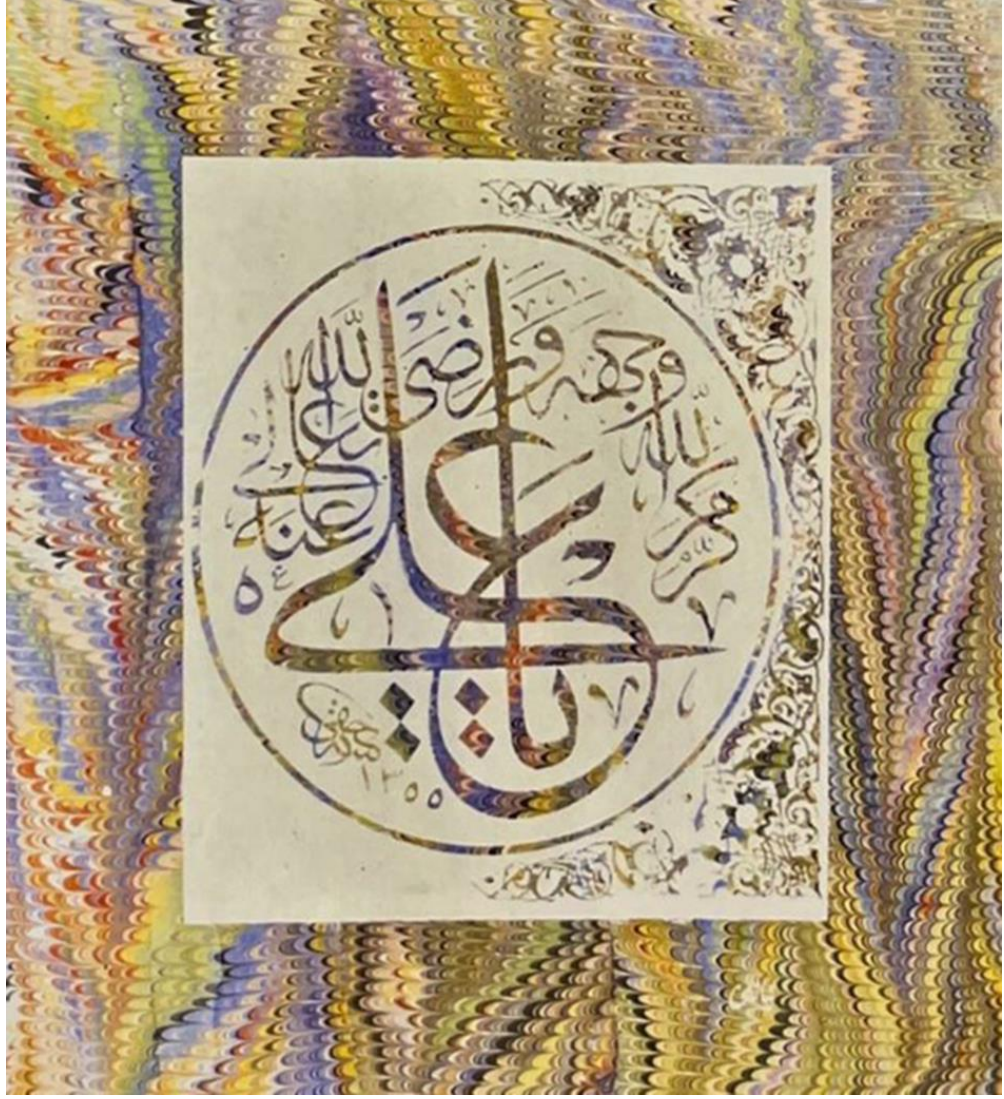
Hattatı/ Yazı Türü : Hulusi Efendi/ Talik

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Kumlu Ebru / Serigrafi Baskı

Kullanılan Renkler : Siyah

Kompozisyon : Siyah boya kitre yüzeyinde aynı noktadan bizle damlatılarak genişletilmiş ve kumlu ebru yapılmıştır. Ebru nihai hale geldikten sonra Hulusi Efendi'nin istifi serigrafi baskı yöntemiyle kağıda aktarılmıştır.

Eser No 24.

İmza : Yok

Metin : Ya Âli Keremallâhu Vechehû ve RadiAllâhu Teâlâ Anhû

Hattatı/ Yazı Türü : İsmail Hakkı Altunbezer/ Celî Sülûs İstif

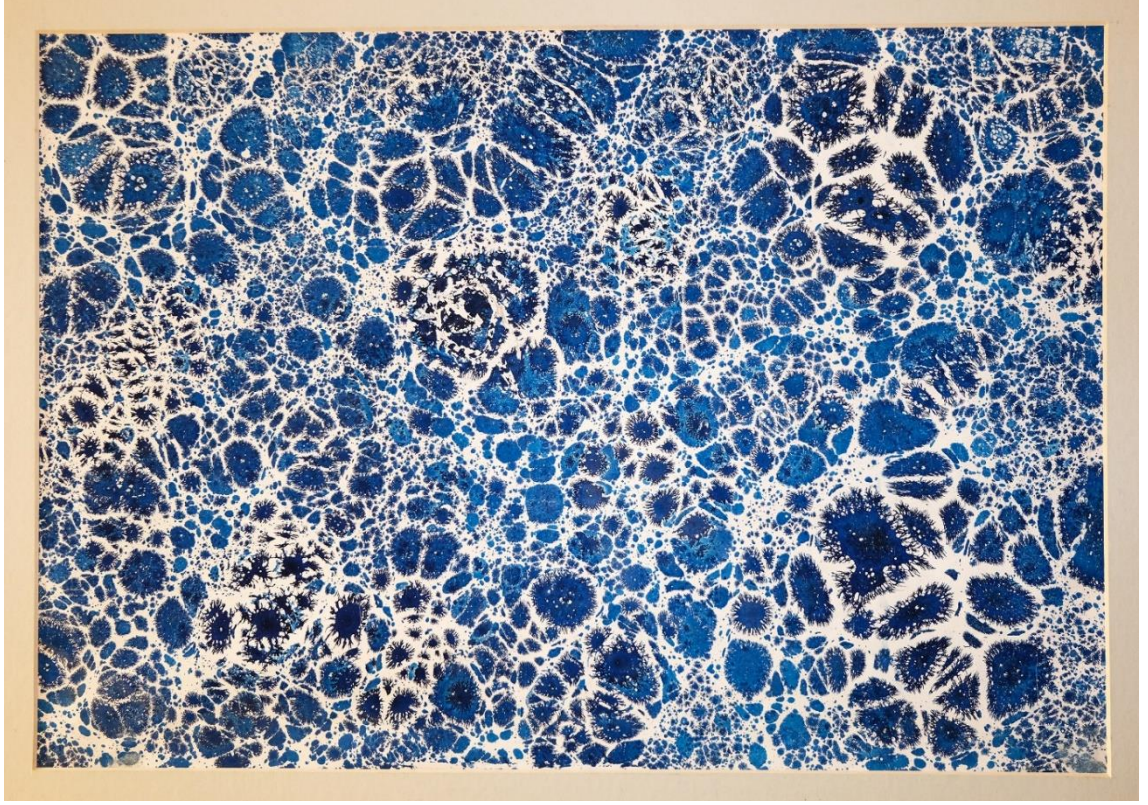
Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Taraklı Ebru/ Serigrafi Baskı

Kullanılan Renkler : Siyah, lila, sarı, aşı kırmızısı, mavi, yeşil

Kompozisyon : Boyalar kitre yüzeyine dengeli bir şekilde atılmıştır. Akabinde gelgit ebrusu üzerine tarak ebrusu yapılmıştır. Ebru nihai hale geldikten sonra İsmail Hakkı Altunbezer'in istifi serigrafi baskı yöntemiyle kağıda aktarılmıştır.

3.4. Özgün Ebruları

Eser No 25.

İmza : Yok

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Özgün Battal Ebru

Kullanılan Renkler : Mavi

Kompozisyon : Mavi guaj boya fırça yardımı ile kitre yüzeyine atılmıştır. Boyanın kitre yüzeyinde açılırken oluşturduğu şekillerle ebru farklı bir görünüm kazanmıştır.

Eser No 26.

İmza : Yok

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Özgün Taraklı Ebru/ Hatip ebru

Kullanılan Renkler : Siyah, sarı, lahor çividi

Kompozisyon : Siyah sonrasında sarı renk boyaları fırça yardımıyla kitre yüzeyine dengeli bir şekilde atılmıştır ve teknenin dar kenarına paralel olacak şekilde gelgit ebrusu yapılmıştır. Lahor çividinden elde edilen boya gelgit ebrusu üzerinde farklı yerlere irili ufaklı olacak şekilde damlatılmıştır. Teknenin geniş kenarına paralel tarak çekilmiştir. Son olarak damlaların da üzerinden geçecek şekilde kitre yüzeyinde biz ile şekiller yapılarak asimetrik ölçü ve şekillerde hatip ebrusu yapılmıştır.

Eser No 27.

İmza : Yok

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Battal Ebru Üzerine Özgün Kumlu Ebru

Kullanılan Renkler : Siyah, yeşil, bordo, turuncu, kırmızı

Kompozisyon : Siyah, yeşil ve bordo boyalarının kitle yüzeyine atılmasıyla birlikte dengeli bir battal ebrusu yapılmıştır ve biz yardımıyla şal desenleri ile hareket kazandırılmıştır. Turuncu, siyah ve kırmızı boyalar iç içe olacak şekilde biz yardımıyla damlatılmıştır. Kırmızı ve turuncu renkler kumlu ebru görünümü almıştır. Kağıdı yerleştirirken kayması ile sol alt köşedeki çizgi oluşmuştur. Yine kağıdı yerleştirirken oluşan hava kabarcığı sol kenardaki şekil bozukluğuna sebep olmuştur.

Eser No 28.

İmza : Niyazi Sayın

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Özgün Yol Ebrusu

Kullanılan Renkler : Siyah, mavi, kırmızı, yeşil, sarı

Kompozisyon : Siyah renk ile yapılan kumlu ebru üzerine mavi, kırmızı, yeşil, sarı renklerdeki boyaların biz yardımıyla damlatılması ve yukarıdan aşağıya doğru düz bir şekilde bizi çekilmesi suretiyle yol ebrusu yapılmıştır.

Eser No 29.

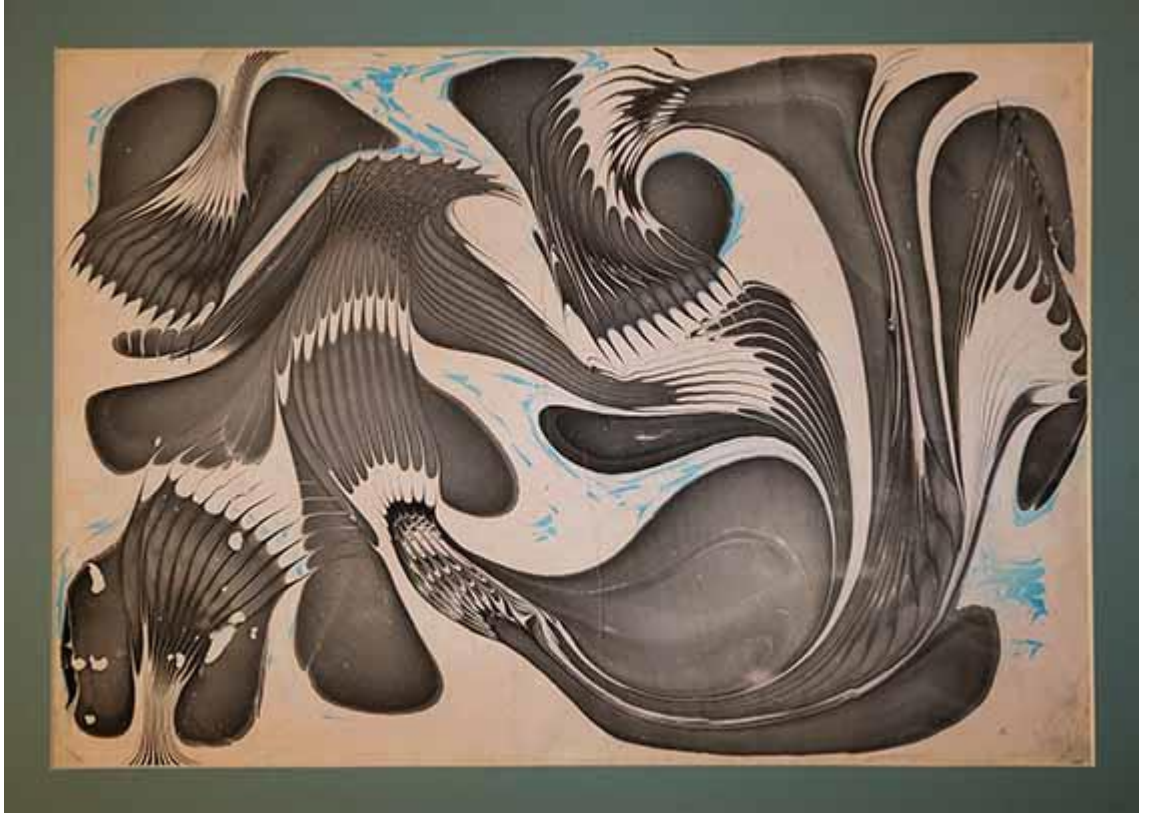
İmza : Yok

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Özgün Gelgit Ebrusu

Kullanılan Renkler : Turuncu, pembe, mavi, siyah

Kompozisyon : Turuncu renk üzerine pembe, mavi ve siyah renkteki boyalar serpmeye olarak küçük damlacıklar halinde atılmıştır. Üzerinden tarak ile sağa ve sola kaydırmak suretiyle dalgalı bir taraklı ebru yapılmıştır. Turuncu rengin hakim olduğu ebruda mavi pembe renkleri ile uyum yakalanmıştır.

Eser No 30.

İmza : Yok

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Özgün Ebru

Kullanılan Renkler : Turkuaz, siyah

Kompozisyon : Teknenin bazı yerlerine turkuaz renkteki boya atıldıktan sonra üzerine siyah rengi çok büyük damlalar halinde atılmıştır. Hatip ebrularında kullanılan küçük ölçülerdeki tarak biz gibi kullanılmak suretiyle boyalar üzerinde yürütülmüştür.

Eser No 31.

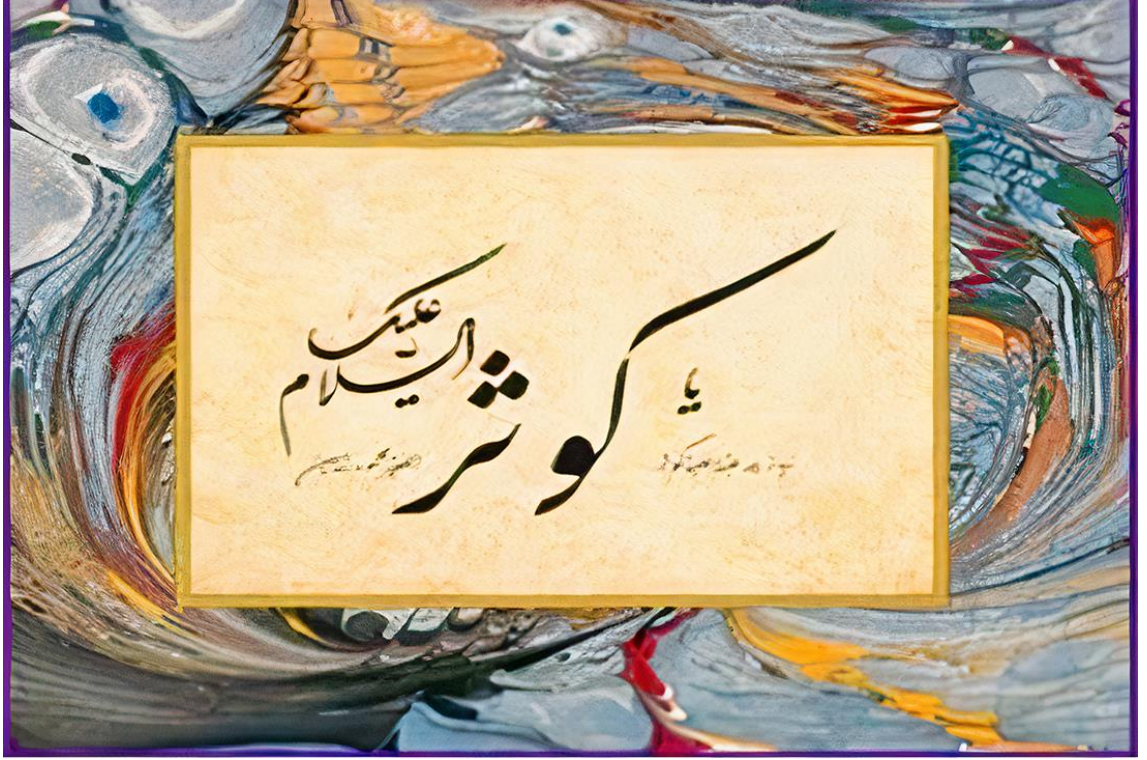
İmza : Niyazi Sayın

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Özgün Battal Ebru

Kullanılan Renkler : Mavi, lahor çividi

Kompozisyon : Mavi renkteki boya üzerine lahor çividi kitrenin yüzeyine dengeli bir şekilde atılmıştır. Sonrasında teknenin orta kısmına parafinli boya atılarak battal ebrusu yapılmıştır. Boyaların görünümü Necmeddin Okyay'ın Lafzatullah yazılı akkase ebrusuna benzemektedir.

Eser No 32.

İmza : Yok

Metin : Ya Kevser Aleykisselam

Hattatı/ Yazı Türü : Mahmut Şahin/ Şikeste Talik

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Özgün Şal Ebrusu

Kullanılan Renkler : Siyah, sarı, kırmızı, gri, mavi

Kompozisyon : Siyah, sarı, kırmızı, gri ve mavi renk boyaların kitre yüzeyinin farklı yerlerine atılmıştır. Hatip tarağının kitre yüzeyinde bir helezon oluşturacak şekilde kullanıldığı görülmektedir. Guaj boyalarla yapılan bu ebru kağıda alınmış ve ortasına bir hat yazısı yapıştırılmıştır.

Eser No 33.

İmza : Yok

Metin : Ya Zehra Aleykissalam

Hattatı/ Yazı Türü : Mahmut Şahin/ Şikeste Talik

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Özgün Şal Ebrusu

Kullanılan Renkler : Kırmızı, yeşil, sarı, mavi

Kompozisyon : Kırmızı, yeşil, sarı ve mavi renklerinin kitre yüzeyine farklı yerlerine atılması suretiyle battal ebru yapılmıştır ve biz yardımıyla hareket kazandırılmıştır. Guaj boyanın kullanıldığı bu ebru kağıda aktarıldıktan sonra ortasına hat yazısı yapıştırılarak yazı kenarına cetvel çekilmiştir.

Eser No 34.

İmza : Niyazi Sayın

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Özgün Ebru

Kullanılan Renkler : Yeşil, gri, sarı, mor, fuşya, turuncu, vişne çürüğü

Kompozisyon : Yeşil ve gri renk boya kitre yüzeyine atılarak battal ebru yapılmıştır. biz yardımı ile hareket kazandırılan bu zemin ebrusu üzerine sarı, gri, mor, fuşya, turuncu, vişne çürüğü ve yeşil renk boyaların biz yardımıyla damlatılması suretiyle kumlu ebru yapılmıştır.

Eser No 35.

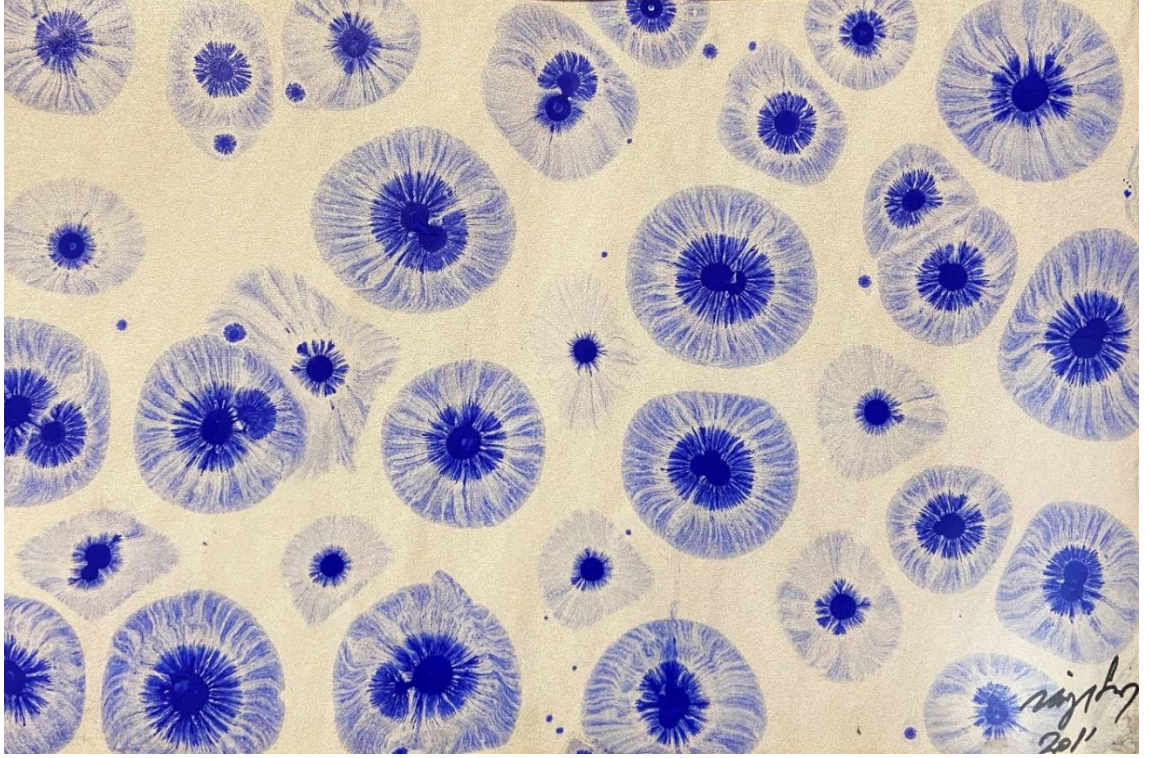
İmza : Niyazi Sayın

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Özgün Hatip Ebrusu

Kullanılan Renkler : Gül kurusu, sarı, kırmızı, yeşil, lahor çividi

Kompozisyon : Gül kurusu rengi atılmıştır ve üzerine sarı, kırmızı, yeşil renkleri biz ile damlatılmış, sonrasında biz yardımıyla özgün şekillerde hatip ebrusu yapılmıştır. Ebru tekneden alınıp kurumaya bırakılmış ve lahor çividi ile kumlu ebru yapıp ikinci kez kağıdın yüzeyine alınmıştır.

Eser No 36.

İmza : Niyazi Sayın

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Kaplan Gözü Ebru

Kullanılan Renkler : Mavi

Kompozisyon : Mavi renkteki boya biz yardımıyla kitre yüzeyinde farklı yerlere damlatılarak kaplan gözü ebrusu yapılmıştır.

Eser No 37.

İmza : Yok

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Özgün Ebru

Kullanılan Renkler : Yeşil, sarı, mor, lahor çividi

Kompozisyon : Yeşil, sarı, mor ve lahor çividi rengindeki boyalar teknenin farklı yerlerine biz ile damlatılmıştır. Sonrasında biz yardımıyla hatip ebrusu yapılmıştır. Lahor çividi renginde diğerlerine kıyasla daha ince bir kumlanma gözlenmektedir. Sarı, yeşil ve mor renkleri ise kılçık ebrusu görünümü almıştır.

3.5. Çiçek Ebruları

Eser No 38.

İmza : Yok

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Karanfil Ebrusu

Kullanılan Renkler : Turkuaz, lacivert, yeşil, kırmızı

Kompozisyon : Turkuaz boya kitre yüzeyine atıldıktan sonra biz yardımıyla şal deseni yapılmıştır. Üzerine lacivert renkteki boya battal fırçası ile öbekler halinde atılmıştır. Sonrasında 3 sıra halinde yeşil ve kırmızı renkleri kullanılarak karanfil ebrusu yapılmıştır. Sayın'ın zemin ebrusunda öncelikle açık sonra koyu tonda boya atmayı tercih ettiği görülmektedir.

Eser No 39.

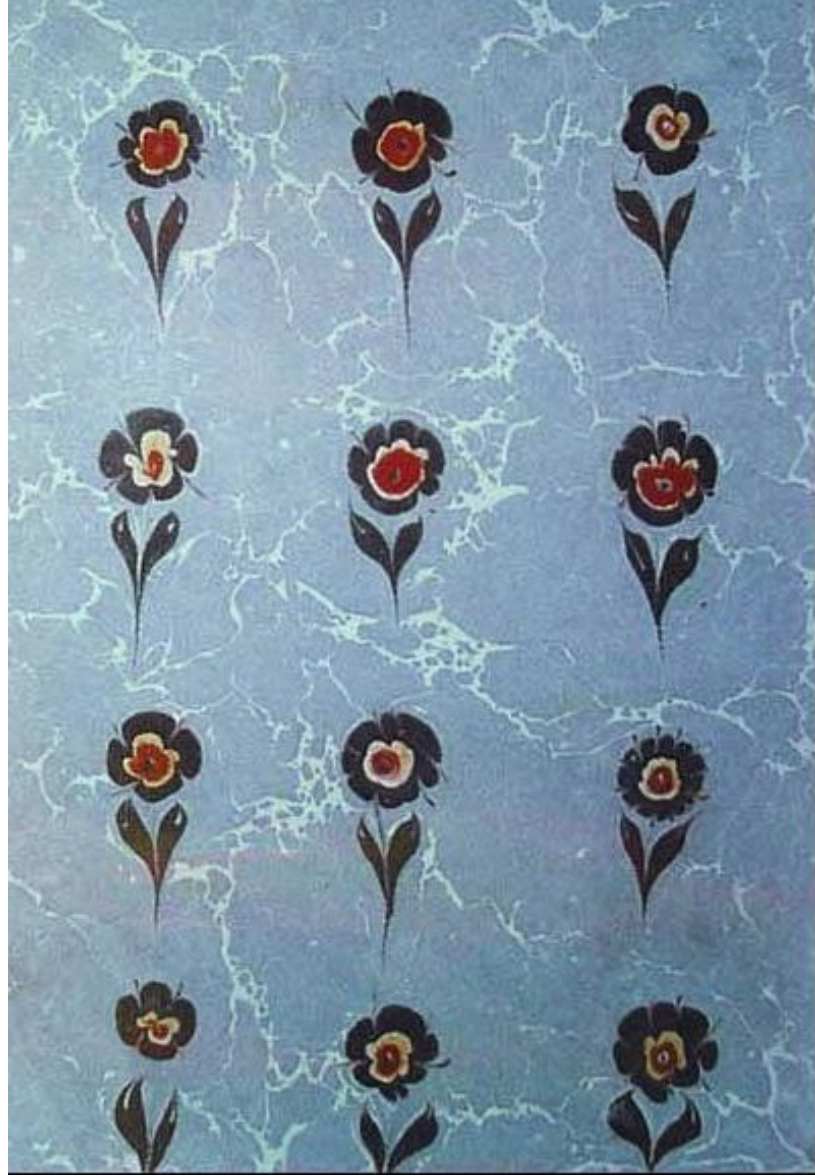
İmza : Yok

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Özgün Çiçekli Koltuk Ebru

Kullanılan Renkler : Krem, yeşil, mavi, kırmızı, sarı, siyah, beyaz

Kompozisyon : Zeminde krem renginde kumlu ebru yapıldıktan sonra yeşil renkteki boya biz yardımıyla damlatılmış ve yürek hatip yapılmıştır. Çiçeklerin yaprağı gibi yapılan yürek ebrusunun yanlarına özel bir aparat ile mavi, yeşil ve kırmızı renklerinde boya damlatılarak papatya yaprakları yapılmıştır. Çiçeklerin ortalarına ise sarı, siyah, beyaz ve kırmızı renkleri biz yardımıyla damlatılmıştır.

Eser No 40.

İmza : Yok

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Koltuk Ebrusu

Kullanılan Renkler : Mavi, kırmızı, beyaz

Kompozisyon : Zeminde mavi boya dengeli bir şekilde atılarak battal ebrusu yapılmıştır. Üzerine biz yardımıyla boyalar damlatılarak koltuk ebrusu yapılmıştır. Çiçek yapraklarının sayıları ise değişkenlik göstermektedir. Niyazi Sayın'ın tek düze çalışmayı sevmediğinin bir göstergesidir diyebiliriz.

Eser No 41.

İmza : Yok

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Papatya Ebrusu

Kullanılan Renkler : Yeşil, beyaz, sarı

Kompozisyon : Yeşil renkten yapılmış kumlu ebru üzerine biz yardımıyla damlatılan yeşil, beyaz ve sarı renkteki boyalar ile papatya ebrusu yapılmıştır. Çiçeklerin kök kısımlarının yapıldığı görülmektedir. Necmeddin Okyay'ın lale ebrularında gördüğümüz soğan kısmı gibi çiçeklerin köklerini yapması, Sayın'ın Türk Ebru sanatında yeniliğe açık olmakla birlikte geleneksel olanı da benimsediği ve uyguladığını göstermektedir.

3.6. Bülbül Yuvası Ebruları

Eser No 42.

İmza : Yok

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru  eşidi : Bülbül Yuvası

Kullanılan Renkler : Siyah, pembe, kırmızı, krem

Kompozisyon : Siyah, pembe, kırmızı ve krem renkleri fırça yardımıyla kitre yüzeyine atılmıştır. Pembe ve krem renkli boyanın içerisinde terebentin olduğu gözlemlenmektedir. Biz yardımıyla dışarıdan içeriye doğru olacak şekilde helezonlar oluşturulmuş ve bülbül yuvası ebrusu yapılmıştır.

Eser No 43.

İmza : Yok

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Bülbül Yuvası

Kullanılan Renkler : Siyah, sarı, turuncu

Kompozisyon : Siyah, sarı ve turuncu renkleri sırasıyla atılmıştır. Sarı ve turuncu renklerinde kumlanma olduğu görülmektedir. Biz yardımıyla dışarıdan içeriye doğru olacak şekilde helezonlar oluşturulmuş ve bülbül yuvası ebrusu yapılmıştır. Yukarıdan aşağıya üç sıra halinde yapılan helezonların üst sırasında üç, orta ve alt sırasında dört helezon yapılmıştır.

Eser No 44.

İmza : Yok

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Bülbül Yuvası Ebru

Kullanılan Renkler : Siyah, sarı, kırmızı, pembe

Kompozisyon : Siyah, kırmızı, sarı ve pembe renkleri sırasıyla kitre yüzeyine dengeli bir şekilde atılmıştır. Pembe renkteki boya terebentin ile kullanıldığı için grimsi bir renk yakalanmıştır. Biz yardımıyla dışarıdan içeriye doğru olacak şekilde helezonlar oluşturulmuş ve bülbül yuvası ebrusu yapılmıştır.

Eser No 45.

İmza : Yok

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Bülbül Yuvası Ebru

Kullanılan Renkler : Yeşil, sarı, turuncu

Kompozisyon : Yeşil, sarı ve turuncu renkleri sırasıyla atılmıştır. Sarı ve turuncu renklerinde kumlu boya kullanılmıştır. Biz yardımıyla dışarıdan içeriye doğru olacak şekilde helezonlar oluşturulmuş ve bülbül yuvası ebrusu yapılmıştır.

Eser No 46.

İmza : Yok

Metin : Ya Semaviyye Aleykisselam

Hattatı/ Yazı Türü : Mahmut Şahin/ Şikeste Talik

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Bülbül Yuvası Ebru

Kullanılan Renkler : Siyah, mavi, sarı

Kompozisyon : Siyah, mavi ve sarı renk guaj boya kitre yüzeyine dengeli bir şekilde atılmıştır. Biz yardımıyla dışarıdan içeriye doğru olacak şekilde helezonlar oluşturulmuş ve bülbül yuvası ebrusu yapılmıştır. Kağıda transfer işlemi yapılırken boyaların aktığı görülmektedir. Akabinde ebru yazının kenarlarında bordür olarak kullanılmıştır.

3.7. Battal Ebruları

Eser No 47.

İmza : Yok

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Kaplan Gözü / Battal Ebru

Kullanılan Renkler : Yeşil, siyah, mavi, kırmızı, sarı, fuşya

Kompozisyon : Yeşil, siyah, sarı, mavi, kırmızı ve fuşya renkleri sırasıyla kitre yüzeyine dengeli bir şekilde atılmıştır. Yeşil boya ile hakim renk siyah boya etrafında damarlı bir görünüm elde edilmiştir. Siyah boya öbekler halinde atılmış, diğer renkler ise atılış sırasına göre giderek küçük damlalar olacak şekilde serpilmiştir. Siyah boyada kumlanma olduğu görülmektedir. Sarı boya kaplan gözü ebrusu için hazırlanmış ve siyah boya üzerine serme atılmıştır. Turuncu ve mavi renklerin ise tam açılmadığı anlaşılmaktadır. Birkaç yere damlatılan fuşya boya ise kitre yüzeyinde açılmamış ve kağıda transfer edilirken akmıştır.

Eser No 48.

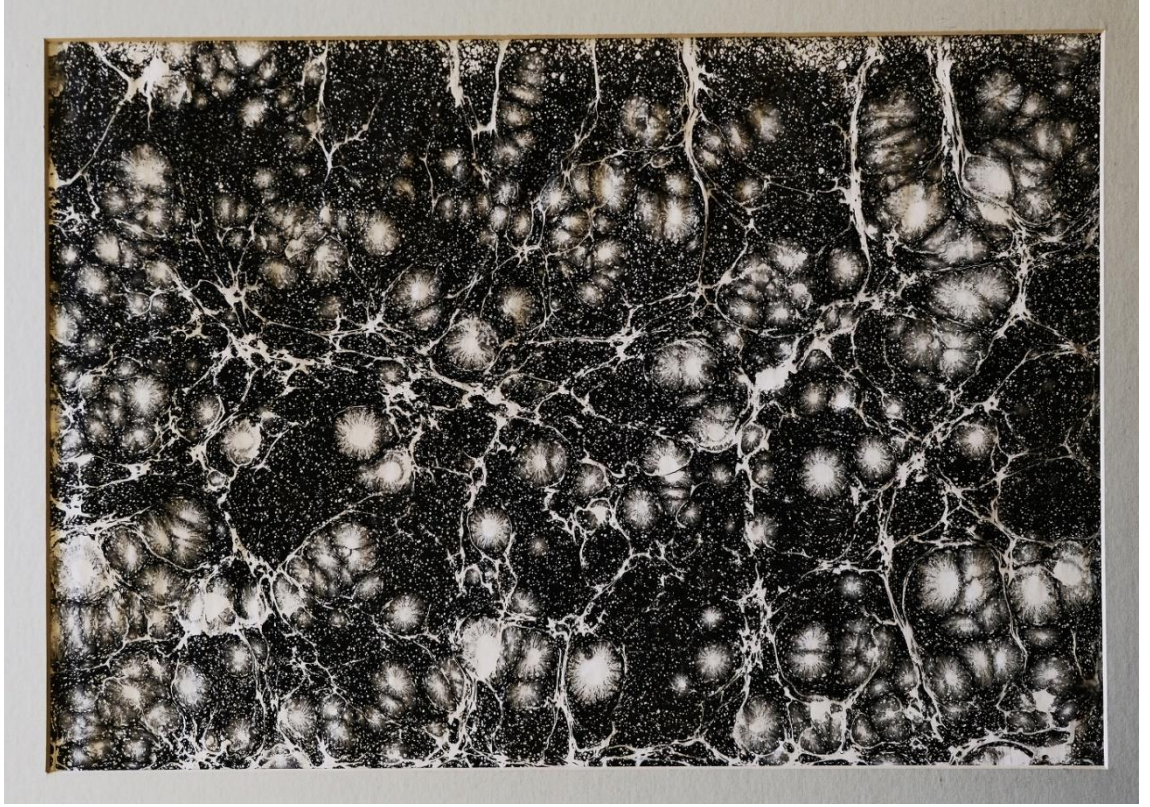
İmza : Yok

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Serpmeli Battal Ebru

Kullanılan Renkler : Sarı, kırmızı, siyah

Kompozisyon : Sarı, kırmızı ve siyah renk boyalar sırasıyla kitre yüzeyine atılmıştır. Sayın, renk sıralamasında Ethem Efendi battallarında çoğunlukla gördüğümüz gibi sarı renkle başlamayı tercih etmiştir. Siyah öbeklerin asimetrik dağılımı, damarlar arasında sarı ve kırmızı boyanın dağılımı oldukça dengelidir. Son olarak siyah renk boya içine terebentin katılarak ince serpme fırçası ile atılmıştır.

Eser No 49.

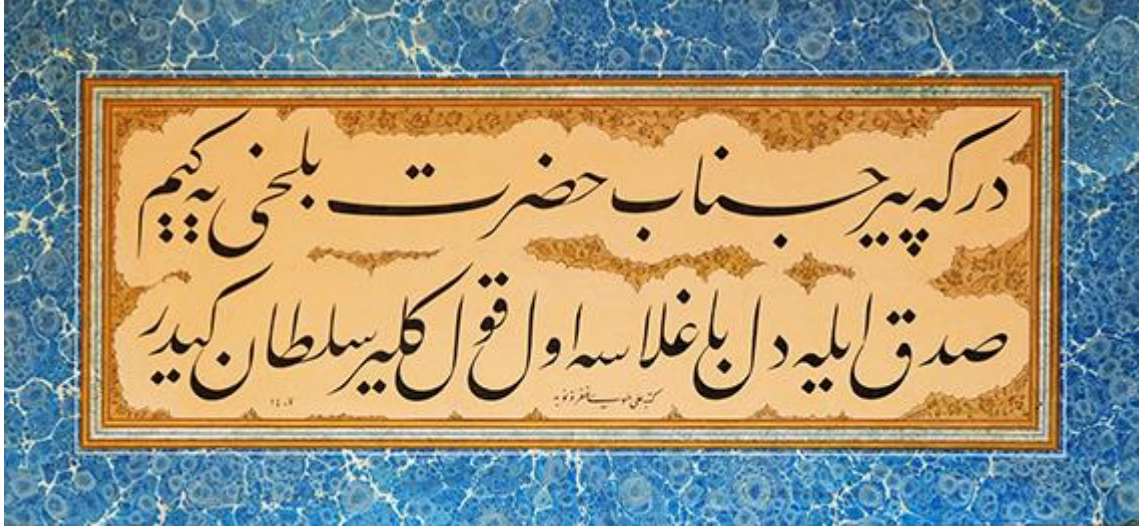
İmza : Yok

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Özgün Battal Ebru

Kullanılan Renkler : Siyah

Kompozisyon : Siyah renk guaj boyanın kitre yüzeyine dengeli bir şekilde atılmış, boya damlalarının oluşturduğu öbekler arasındaki damarlar ve boya içindeki hareli beyaz kısımlarla özgün bir battal ebrusu yapılmıştır.

Eser No 50.

İmza : Yok

Metin : Dergahı Pîri Cenâbı Hazreti Belhiye ki
Sıdk ile Dil Bağlasa Ol Kul Gelir Sultan Gider

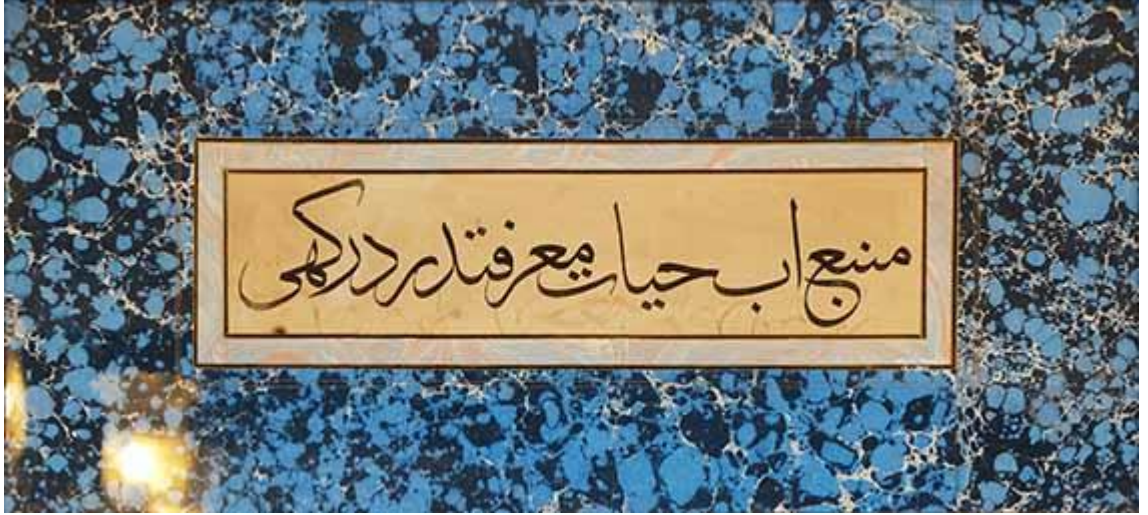
Hattatı/ Yazı Türü : Ali Alparslan/ Celî Talik

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Neftli Battal Ebru

Kullanılan Renkler : Mavi

Kompozisyon : Mavi boya fırça ile kitre yüzeyine atılmış ve üzerine de yine aynı boya içine neft katılarak hazırlanan boya serpilmiştir. Damarlar ve boya damlalarının oluşturduğu öbeklerin kitre yüzeyine dengeli bir şekilde dağıldığı görülmektedir. Akabinde ebrulu kağıt kesilerek hat yazısının kenarında kullanılmıştır.

Eser No 51.

İmza : Yok

Metin : Menbe'i Âb-ı Hayat Ma'rifettir Dergâhı

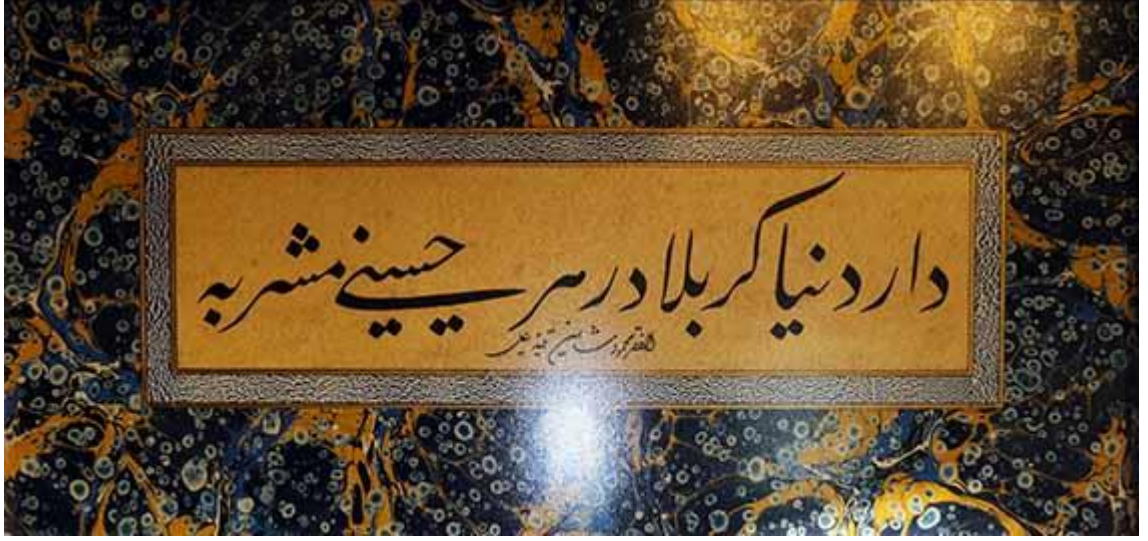
Hattatı/ Yazı Türü : Bilinmiyor/ Sülüs

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Battal Ebru

Kullanılan Renkler : Siyah, mavi

Kompozisyon : Siyah üzerine mavi boyanın atılmasıyla bir battal ebru yapılmış ve eşit kalınlıkta kesilen şeritler halinde hat yazısının kenarında kullanılmıştır. Hat yazısı ile arasında yine bir ebrulu kağıdın kullanıldığı görülmektedir. Burada da şal desenli hafif ebru tercih edilmiştir.

Eser No 52.

İmza : Yok

Metin : Dâr-ı Dünya Kerbelâdır Hüseyinî Meşrebe

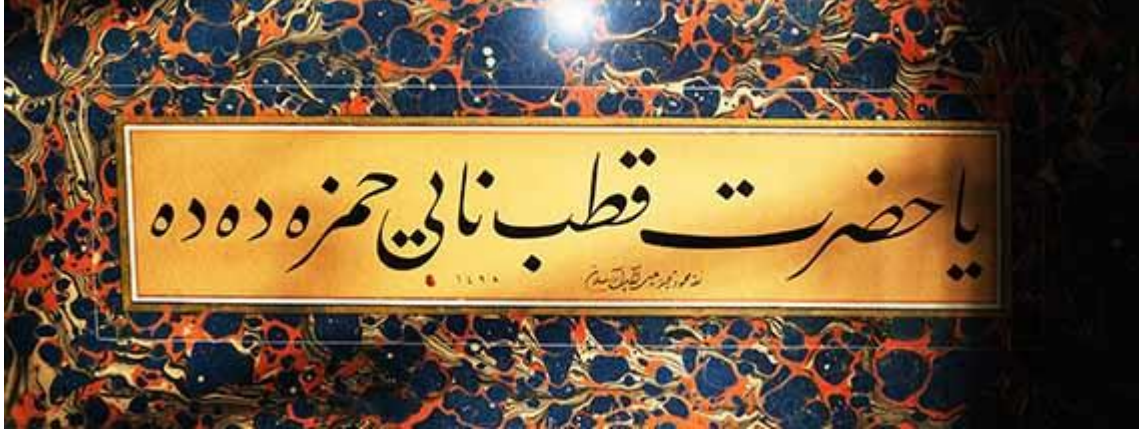
Hattatı/ Yazı Türü : Mahmut Şahin/ Celî Talik

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Serpmeli Battal Ebru

Kullanılan Renkler : Siyah, Mavi, sarı, lacivert

Kompozisyon : Siyah, mavi, sarı ve lacivert renkteki boyalar sırasıyla kitre yüzeyine dengeli bir şekilde atılmıştır. Üzerine petrolü mavi boya atılarak serpmeli battal ebrusu yapılmıştır. Akabinde ebru yazının kenarlarında bordür olarak kullanılmıştır.

Eser No 53.

İmza : Yok

Metin : Ya Hazreti Kutbu'n Nâyî Hamza Dede

Hattatı/ Yazı Türü : Mahmut Şahin/ Celî Talik

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Mustafa Düzgünman Battalı

Kullanılan Renkler : Siyah, Turuncu, lacivert

Kompozisyon : Siyah boya kitre yüzeyine atıldıktan sonra biz yardımını ile şal deseni verilmiş bu sayede diğer boya damlaları arasında kalan damarlı görünüm arttırılmıştır. Siyah boyadan sonra turuncu ve lacivert boya serpmeye atılmıştır. Akabinde ebru yazının kenarlarında bordür olarak kullanılmıştır.

Eser No 54.

İmza : Yok

Metin : Velimen Hâfe Makâmen Rabbihî Cennetân

Hattatı/ Yazı Türü : Hulusi Efendi'den Takliden/ Celî Tâlik

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Serpmeli Battal Ebru

Kullanılan Renkler : Siyah, yeşil, kahverengi

Kompozisyon : Siyah renk üzerine yeşil ve kahverengi boya sırasıyla kitre yüzeyine dengeli bir şekilde atılmıştır. Üzerine nefli boya atılarak serpmeli battal ebru yapılmıştır. Akabinde ebru yazının kenarlarında bordür olarak kullanılmıştır.

Eser No 55.

İmza : Yok

Metin : Bayram-ı Melâmi Silsilesi

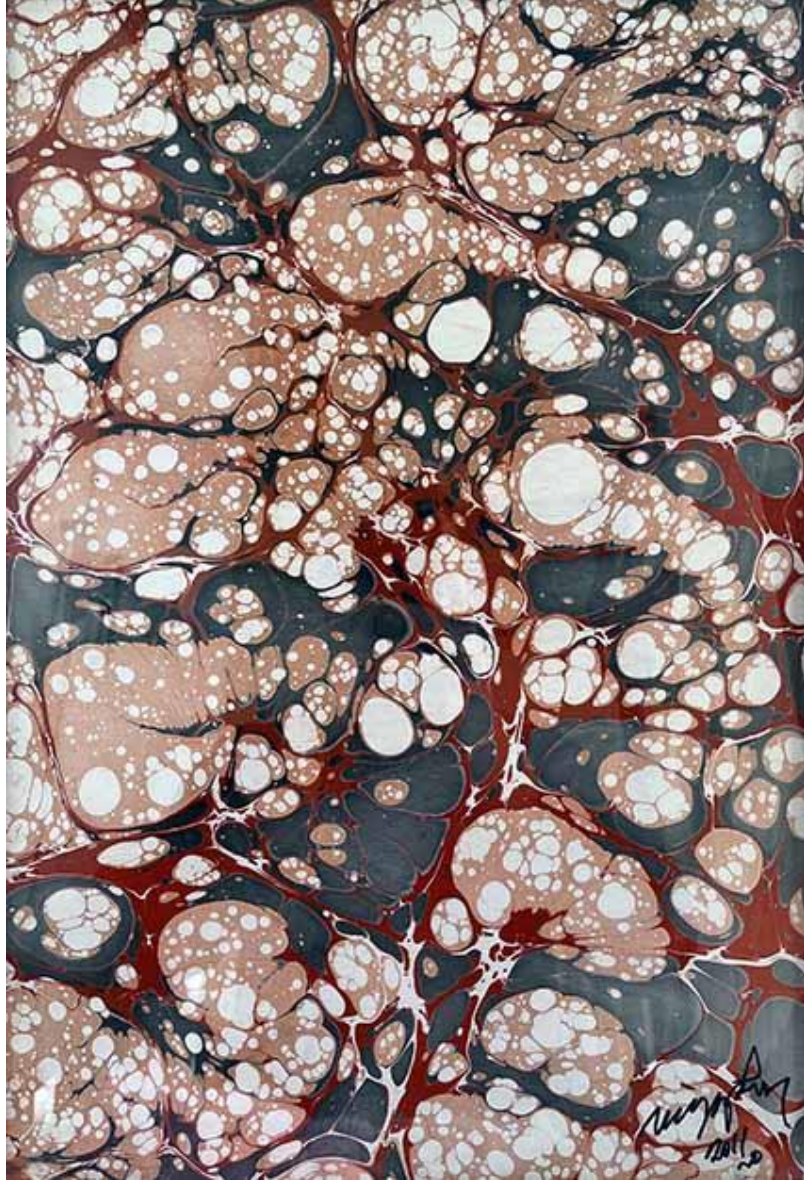
Hattatı/ Yazı Türü : Halim Efendi/ Sülüs, Nesih

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Kaplan Gözü / Battal Ebru

Kullanılan Renkler : Mavi

Kompozisyon : Zemine mavi renkteki boya atılıp biz yardımıyla hareket kazandırılmıştır. Üzerine mavi renkten yapılan kaplan gözü boyası battal atılmıştır. Akabinde ebru yazının kenarlarında bordür olarak kullanılmıştır.

Eser No 56.

İmza : Niyazi Sayın

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Battal Ebru

Kullanılan Renkler : Kırmızı, gri, açık kahverengi

Kompozisyon : Kırmızı üzerine gri ve kahverengi boyalar sırasıyla kitle yüzeyine dengeli bir şekilde atılmak suretiyle battal ebru yapılmıştır. Kahverengi boya içinde terebentin olduğu ve boya ile tam karışmayarak kitle yüzeyinde boşluklar oluşturduğu görülmektedir.

Eser No 57.

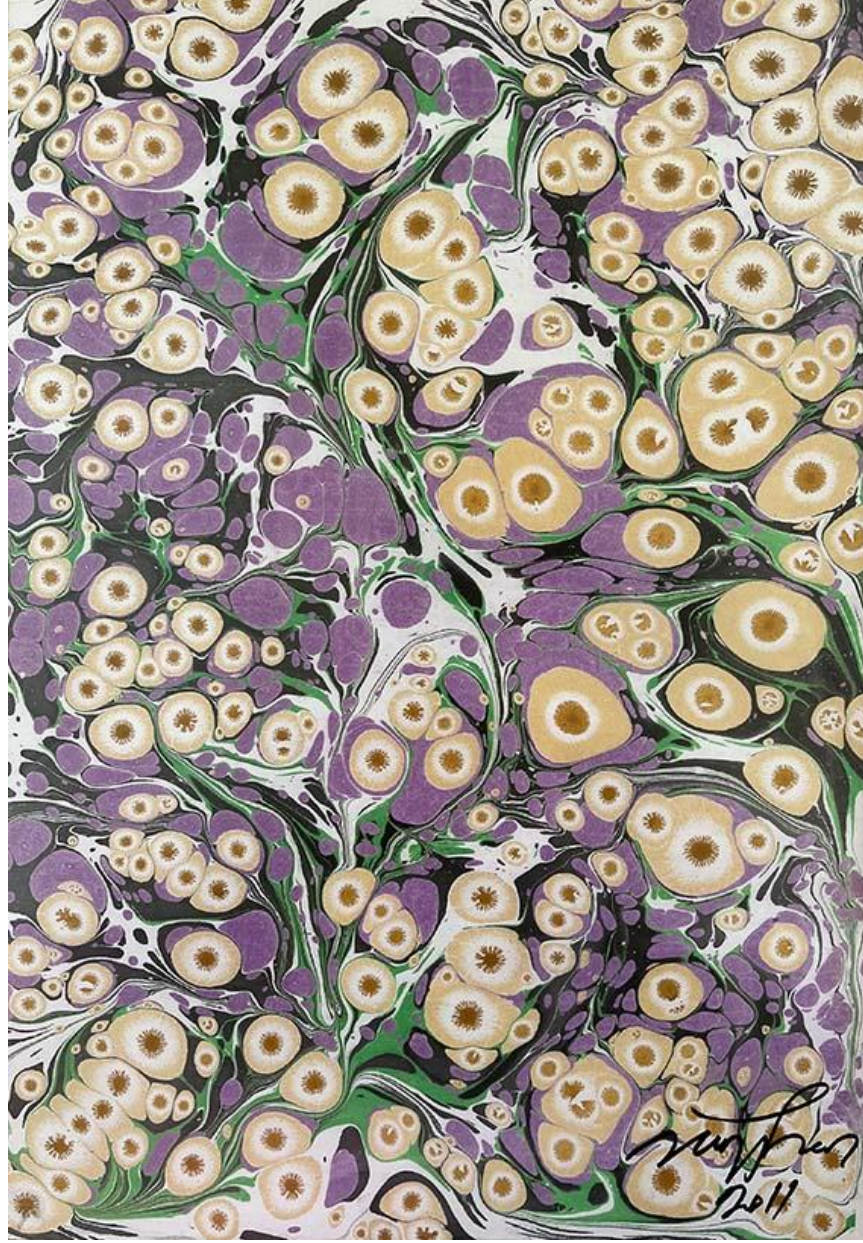
İmza : Niyazi Sayın

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Battal Ebru

Kullanılan Renkler : Siyah, kırmızı, gri

Kompozisyon : Siyah üzerine kırmızı ve gri renkteki boyalar fırça yardımıyla öbekler halinde atılarak battal ebrusu yapılmıştır. Gri boya içindeki az miktardaki neft boya damlalarının kenarında hareler oluşturmuştur.

Eser No 58.

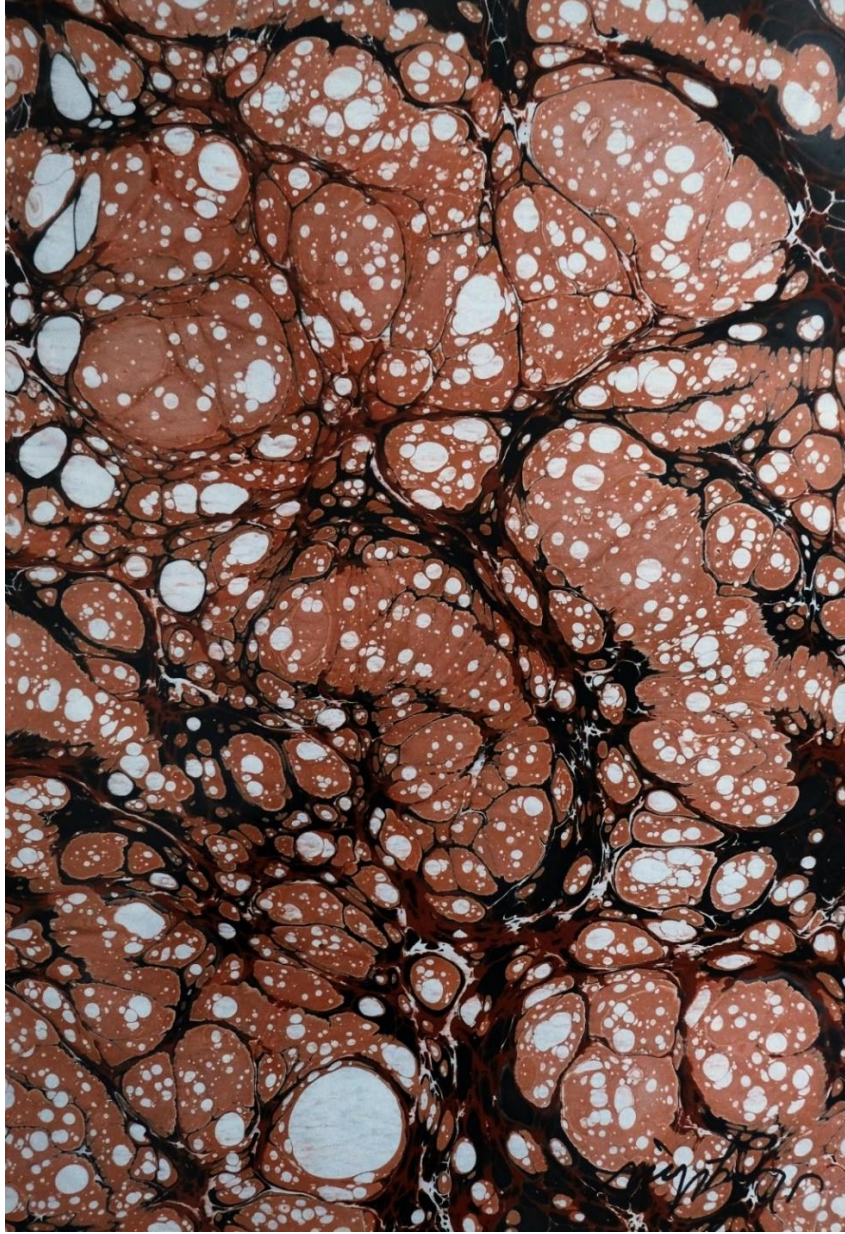
İmza : Niyazi Sayın

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Battal Kaplangözü Ebru

Kullanılan Renkler : Yeşil, Siyah, mor, hardal

Kompozisyon : Kitre yüzeyine öncelikle yeşil ve siyah boya atılmış ve biz ile boya damlalarına hareket kazandırılmıştır. Yeşil ve siyah boya üzerine mor renk atıldıktan sonra kaplan gözü boyası hardal sarısı renk serpilmiştir.

Eser No 59.

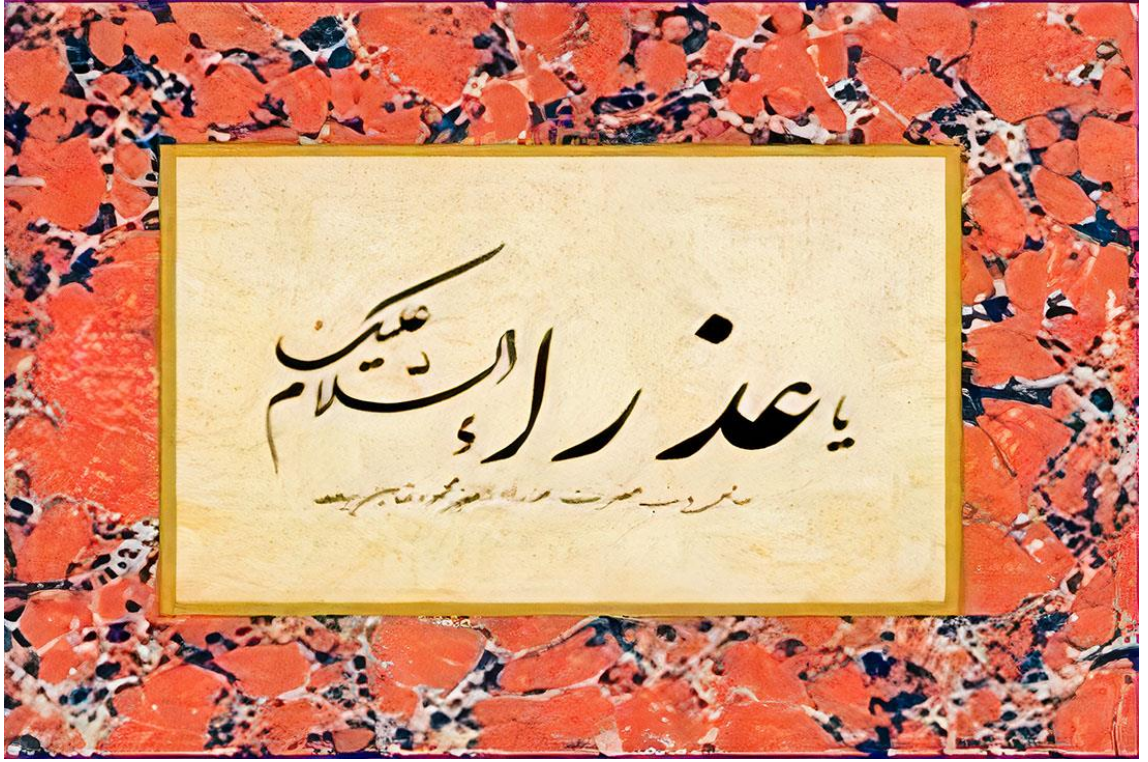
İmza : Niyazi Sayın

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Neftli Battal Ebru

Kullanılan Renkler : Aşı kırmızı, siyah, açık kahverengi

Kompozisyon : Kırmızı üzerine siyah ve açık kahve rengi boyalar sırasıyla kitle yüzeyine dengeli bir şekilde atılmıştır. Son boya olan açık kahve rengi içindeki terebentin kitle yüzeyinde boşluklar oluşturmuştur.

Eser No 60.

İmza : Yok

Metin : Ya Azrâ Aleykisselâm

Hattatı/ Yazı Türü : Mahmut Şahin/ Şikeste Tâlik

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Battal Ebru

Kullanılan Renkler : Lacivert, turuncu

Kompozisyon : Lacivert ve turuncu renkteki boyalar sırasıyla kitre yüzeyine dengeli bir şekilde atılarak battal ebrusu yapılmıştır. Akabinde ebru yazının kenarlarında bordür olarak kullanılmıştır.

Eser No 61.

İmza : Niyazi Sayın

Eserin Boyutları : En: 35 cm. Boy: 50 cm.

Ebru Çeşidi : Serpmeli Battal Ebru

Kullanılan Renkler : Siyah, Çamlıca toprağı

Kompozisyon : Siyah boya ve çamlıca toprağı ile hazırlanan boya sırasıyla kitre yüzeyine dengeli bir şekilde atılmıştır. Üzerine siyah terebentli boya atılarak serpmeli battal ebrusu yapılmıştır.

SONUÇ

Bu araştırmada çok yönlü bir sanatkâr olan Niyazi Sayın'ın neyzenliğinin dışında başta ebru sanatı olmak üzere diğer sanat uğraşlarına yer vererek onun estetik anlayışına dair bir çıkarım oluşturulmaya çalışılmıştır. Literatürde onun neyzenliğiyle ilgili çalışmalar yapılmış ancak diğer uğraşları münhasıran konu edilmemiştir. Böylelikle Niyazi Sayın'ın neyzenliğinin gölgesinde kalmış olan büyük bir titizlik ve özveri ile sürdürdüğü ebru, tesbih, fotoğrafçılık, resim gibi diğer uğraşı alanlardaki çalışmaları ve özellikle ebruculuğu hakkında tespit ve tahliller ortaya konarak bu açıdan literatüre bir katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

Niyazi Sayın'ın hayatı hakkında temel noktalar üzerinde durulmuş, yetiştiği aile çevresi, gençlik yıllarında ilk sanat çalışmalarına başlangıcı, musiki ile ilgili istifade ettiği kişiler, sanat çevresi ve bu çevrede öne çıkan kişiler betimlenmeye çalışılmıştır. Bu meyanda ön plana çıkan Üsküdar muhitinde bir dönem çalıştığı Düzgünman ailesine ait attar dükkânı tasvir edilmiştir. Niyazi Sayın'ın sanat hayatının şekillenmesinde her birinin önemli yeri olan Necmeddin Okyay, Mustafa Düzgünman ve Halil Dikmen hakkında kısa biyografik bilgiler verilmiştir. Sayın'ın bu isimlerle ilişkilerine, onlar hakkındaki kanaatlerine ve özellikle kendisine olan katkılarına değinilmiştir. Bunların neticesinde Niyazi Sayın'ın gençlik döneminden itibaren bulunduğu muhitten değerli bir birikim tevarüs ettiği, usta ve hocalarından her zaman sitayişle bahsettiği, onlara duyduğu bağlılıkla beraber yer yer eleştirel yaklaşabildiği, sadece onların taklidiyle yetinmeyip sanatında arayışı canlı tuttuğu sonuçlarına varılmıştır.

Niyazi Sayın'ın ebruya başlangıcında ve süreç içerisinde çalışmalarını yürütürken nasıl bir yol izlediği betimlenmeye çalışılmıştır. Ebruda geleneksel uygulamalara ne derece bağlı kaldığı, yeni arayışlara, malzeme ve teknikte farklı denemelere karşı tutumu tasvir edilmeye gayret edilmiştir. Burada gerek kişisel görüşmemizdeki ifadeleri, gerek çeşitli dönemlere ait mülakatları, gerekse bizzat ebrudaki uygulama ve eserleri baz alınarak bir tablo çizilmiştir. Bu çerçeveden bakıldığında Niyazi Sayın'ın geleneği içselleştirdiği ve fakat ruhunu zedelemekten geliştirilmesi gerektiği düşüncesinde olduğu sonucuna varılmıştır.

Niyazi Sayın'ın sanatı bir bütün olarak değerlendiren görüşlerine yer verilmiştir. Onun ebru ve diğer sanat uğraşlarında müşterek olarak gözlemlenebilen bütüncül yaklaşımının, denemeyi ve gayreti öne çıkaran tutumunun altı çizilmeye çalışılmıştır. Diğer bir önemli nokta ise onun her fırsatta dillendirdiği ve hayatında da bilfiil uyguladığı sanat şubelerinin birbirlerini desteklediği fikridir. Gerçekten de Niyazi Sayın bunca farklı sahadaki meşguliyetinde bir dağınıklık değil insicam, bir karışıklık değil birlik oluşacağını savunmuş, dahası bunu bizzat eserleri ve icralarıyla ortaya koymuştur. Böylelikle onun sanat anlayışının mühim bir boyutu olan çeşitli sanat disiplinlerinin beraberce ve destekleyecek mahiyette bir arada takip edilmesi düşüncesi betimlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmada Niyazi Sayın'ın 61 adet ebrusuna yer verilmiştir. Sayın'ın eserleri çeşitlerine göre taraklı ve şal ebruları, kırçillı ve kumlu ebrular, ilk kez kendisinin tatbik ettiği bir yöntem olarak serigrafi baskılı ebrular, özgün çalışmalar, çiçekli ebrular, bülbül yuvası ebrular ve battal ebrular şeklindeki başlıklar altında tasnif edilmiştir. Burada her bir eser numaralandırılmış, her biri için varsa imza bilgisi, eserlerin boyutları, kullanılan renkler ve kompozisyon ile ilgili değerlendirmeler aktarılmıştır. Yapmış olduğu eserlerde görülmektedir ki kullandığı renk, malzeme ve kompozisyon anlayışı özgün çizgisine işaret etmektedir. Ayrıca çok iyi bir ressam olmasına rağmen ebru ile resim sanatının bir arada kullanılmaması gerektiği düşüncesi de geleneğin ruhuna bağlılığının bir göstergesidir.

Sonuç olarak bu çalışmada son asırda geleneksel musiki ve neyzenlikte ufuk açan, ekol oluşturan Niyazi Sayın'ın musiki dışında başta ebru olmak üzere sanatsal faaliyetleri değerlendirilmeye çalışılmıştır. Ebru sanatına ilişkin literatürde Sayın'ın ebruculuğunun hak ettiği yeri ve ilgiyi gördüğünü söylemek güçtür. Oysaki henüz ebrunun oldukça sınırlı bir çevrede üretildiği ve ilgi gördüğü 20. yüzyılın üçüncü çeyreğinde Niyazi Sayın ebrunun mevcut birikimini tevarüs etmenin ötesinde bu sahaya teknik, malzeme ve kompozisyon açısından yeni bakışlar getirmiştir. Niyazi Sayın sadece ebru vasıtasıyla değil, başta musiki olmak üzere farklı sanat şubelerinde gelenekle köklü ve derin bir irtibat tesis etmiştir. Ancak yine diğer sanat ilgilerinde olduğu gibi ebruda da yeni bir dil ve estetik bir ifade inşa etmiştir.

Musikideki çizgisiyle bir paralellik kurulmaya çalışılırsa Sayın, başta Tanburi Cemil Bey ve hocası Halil Dikmen olmak üzere muhtelif kaynaklardan istifade etmiş, ve fakat neyde yeni bir ifade ortaya çıkarmıştır. Yüksek artistik bir icra ile özellikle taksim gibi doğaçlama formlarda özgün bir müzik dili vücuda getirmiştir. Benzer şekilde ebruda da Necmettin Okyay ve Mustafa Düzgünman'dan öğrendikleri ve tevarüs ettikleriyle yetinmemiştir. Malzeme tercihlerinde her türlü boyanın kullanılabilirliğini savunmuş, özellikle guaj boya ile kırçillı boyada yeni renklere imza atmıştır. Kompozisyon anlayışında özgün, alışlagelmişin dışında fakat dengeli çalışmalar yapmıştır. Tekniklerin ebruya tatbikinde serigrafi baskı yöntemini ilk kez kendisi uygulamıştır. Kitre yerine kullanmış olduğu alternatif malzemeleri, kendisinin yaptığı çok sık iğneli tarak ve boya ezme makinesi gibi yeni fikir, çağrışım ve denemeleri ebru sanatına kazandırmıştır.

Niyazi Sayın çok yönlü, uğraşlarının her birinde güzelin peşinde olan, bu uğurda her türden düşünce, deneme, arayış ve emeği esirgmeden ortaya koyan bir sanatçıdır. İyi olan, güzel olan her şeyden istifadeyi benimsemiş, bu bakış açısını her zaman için çevresine ve talebelerine yansıtmıştır. Betimlenmeye çalışılan bu hayat felsefesi ve sanat anlayışının sonuçları eserleriyle kaim olsa da bu yaklaşımın temelini oluşturan yapı taşlarını net şekilde belirleyebilmek -pek çok büyük sanatçı için olduğu gibi- güçtür. Yine de bu çalışmada detaylıca değerlendirilmeye çalışıldığı üzere bazı ana noktalar tespit edilebilir: Niyazi Sayın'ın farklı sanat şubeleriyle uzun yıllar ciddi seviyede sürdürdüğü münasebet, bu sahalardan birbirlerine geçişler ve katkıları mümkün kılmıştır. Dahası Sayın, farklı sanat dallarıyla meşguliyetin ötesinde her biri zengin bir birikime haiz muhtelif mahfillerle de irtibat halinde olmuştur. Üsküdar muhiti, sonrasında musiki ve diğer sahalardan pek çok sanatçı ile dostluğu, yurt dışında bulunması ve buralardaki gözlemleri onun sanat hayatını her daim canlı, dinamik ve üretken kılmasında çok önemli etkenler olarak görünmektedir.

Şurası muhakkak ki Niyazi Sayın'ın sanat anlayışı hakkında söylenecekler, eserlerinin değerlendirilmesi ve anlaşılması ancak hakkında yapılacak derinlemesine çalışmalarla mümkün olacaktır. Bu çalışmanın da bu yolda bir katkı sağlaması en büyük temennimizdir.

KAYNAKÇA

- Arıkan, Füsün. “Büyük usta: Niyazi Sayın”. *Cumhuriyet Dergi* 337 (06 Eylül 1992), 18-19.
- Aydın, Mustafa Cüneyt. *Neyzen Halil Dikmen’in Ney Tavrı ve Ses Kayıtlarının Müzikal Analizi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Ayvazoğlu, Beşir. *Ney’in Sırrı Hâlâ Hasret*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 2002.
- Babaoğlu, Alparslan. *Ebrû İstanbul*. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2007.
- Barutçugil, Hikmet. *Geçmişten Günümüze Ebru Sanatı ve Çağdaş Bir Yorum ile Günümüz Tekstiline Uygulanması*. İstanbul: Haliç Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2010.
- Berkmen, Haluk. “Bir Sufi Sanatı: Ebru”. Erişim 12 Mayıs 2022. www.halukberkmen.net/pdf/109.pdf
- Bozkurt, Gökçe. *Ebru Sanatı: Ebrunun Geçmişten Günümüze Geldiği Yer*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 1999.
- Çıpan, Mustafa. “Tercüme-i Hâl”. *Kutbün’n-nâyî Niyazi Sayın*. 6-12. Konya: Kültür ve Turizm Bakanlığı, ts.
- Çolak, Volkan. *Geleneksel Türk Sanat Müziğinde Ney Sazı ve Neyzen Niyazi Sayın’ın Müzikal Yaşantısındaki Ney Tavrı Üzerine İncelemeler*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2011.
- Değirmenci, Bilal. “Neyzen Niyazi Sayın: Güzel ne ise onu her zaman severiz”. *Vaha* 7 (2008), 70-73.
- Delikaya, Saadettin. *Niyazi Sayın’ın 4 Taksiminin Biçimsel ve Makamsal Açısından Çözümlemesi*. İstanbul: Haliç Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2014.
- Derman, Uğur. “Düzgünman, Mustafa”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 10/62-63. İstanbul: TDV Yayınları, 1994.
- Derman, Uğur. “Okyay, Mehmed Necmeddin”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 33/343-345. İstanbul: TDV Yayınları, 2007.
- Derman, Uğur. *Türk Sanatında Ebru*. İstanbul: Ak Yayınları, 1977.
- Eriş, Muin Nursen. *Mustafa Esat Düzgünman ve Ebru*. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2007.

- Ertürk, Hazar. *Neyzen Niyazi Sayın Örnekleminde Türk Saz Mûsikîsi Eser İcrâcılığında Yorum Farklılığı*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Freeman, Nan B. “Historical Overview”. *Ebrû Art, Marble on Paper, The Work of Feridun Özgören*. ed. Samar el-Gailani. 3-11. Bahrain: Beit Al Qur’an, 2001.
- Gülgen, Hicabi. “Türk Ebru Tarihi’nde Ustalar ve Üslup Değişimi”. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 25/1 (2016), 153-183.
- Gülgen, Hicabi. "Hicabi Gülgen ile Kişisel Görüşme".
- Gürsoy, Deniz. *Tespih: Parmak Uçlarındaki Huzur*. İstanbul: Oğlak Yayınları, 2006.
- Hatipoğlu, Aydın. “Niyazi Sayın: Çok yönlü ve özgün bir sanatçı”. *Skyline* 1 (1991), 12-14.
- Kabacalı, Alpay. “Ünlü ney yorumcusu ve ebru sanatçısı Niyazi Sayın: Türk Müziği terk edildi”. *Cumhuriyet Gazetesi* (20 Kasım 1989).
- Köroğlu, Nihat Ozan. *Niyazi Sayın’ın Toplulukla Saz Eseri İcralarında Tavrının İncelenmesi ve Bu Çerçeve Oluşturulan Etütlerin Ney Eğitiminde Kullanılabilirliği*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Doktora Tezi, 2015.
- Ovalıoğlu, İlhan. *Arşivin Rengi: Osmanlı Belgelerinde Ebru ve Etiket*. İstanbul: Türkiye İş Bankası, 2007.
- Özemre, Ahmed Yüksel. “Niyâzî Sayın”. *Türklerin Ebru Sanatı*. ed. Hikmet Barutçugil. 155-168. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2007.
- Özemre, Ahmed Yüksel. *Üsküdar’da Bir Attar Dükkânı*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 1996.
- Özemre, Ahmed Yüksel. “Üsküdar’da Ebrû San’atı”. 2/295-304. İstanbul: Üsküdar Belediyesi, 2004.
- Özemre, Ahmed Yüksel. *Üsküdar’ın Üç Sırlı’sı*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 2004.
- Özgören, Feridun. “Gelenek ile Rivâyeti Ayırmak”. *Türklerin Ebru Sanatı*. ed. Hikmet Barutçugil. 67-81. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2007.
- Sarı, Hatice. *Mustafa Düzgünman’ın Ebru Sanatına ve Eğitimine Katkısı*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2008.
- Sayın, Niyazi. “Niyazi Sayın ile Kişisel Görüşme”.
- Sayın, Niyazi. *Sadâ (Audio CD)*. İstanbul: Mega Müzik, 2001.
- Sayın, Niyazi - Şahin, Mahmud. *Hazret-i Fatime’nin İsimleri*. İstanbul: Revak Kitabevi, 2017.

- Schick, İrvin Cemil. “İslâmî Kitap San’atlarında Standartlaşma: Usta-Çırak İlişkisi ve İcazet Geleneği”. *Osmanlı Araştırmaları* 49/49 (2017), 231-266.
- Serin, Muhittin. *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 2003.
- Sözdemir Aşlamacı, Ayşe. *Başbakanlık Osmanlı Arşivi’ndeki Bazı Evkaf Defterlerinde Kullanılan Ebrûlar*. İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2018.
- Tan, Ali. *Niyazi Sayın’ın Ney Tavrında Perde Pozisyonları*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2008.
- Taşatan, Uğur. *Süleymaniye Kütüphanesi Ebru Koleksiyonundaki Mustafa Düzgünman Ebruları*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Toz, Ahmet İslam. *Niyazi Sayın’ın Taksimlerinde İcrayı Oluşturan Elemanların Transkripsiyonu*. İstanbul: Pan Yayıncılık, 2014.
- Zorlutuna, Ertuğrul. “Bir Virtüözla Başbaşa”, 35-41.
- “Niyazi Sayın ile Söyleşi”. *Zeck Dergisi* 16 (2006), 37-42.
- “Niyazi Sayın TV Röportajı 1/2”. *YouTube Fatih Ergin Kanalı*. Yayın Tarihi 16 Ekim 2020. <https://www.youtube.com/watch?v=K8ajkGfPr78&t=94s>
- “Niyazi Sayın ve Türk Tesbih Sanatı”. *YouTube Eymen Gürtan Kanalı*. Yayın Tarihi 21 Ekim 2020. <https://www.youtube.com/watch?v=RBFFc71SCLs>
- “Sadreddin Özçimi - Niyazi Sayın”. *Gönül Makamı YouTube Kanalı*. Yayın Tarihi 22 Mart 2014. <https://www.youtube.com/watch?v=DuD00lpqRk4>
- “Sazlarımız ve İcracıları Radyo Röportajı. Konuk: Niyazi Sayın”. <https://www.youtube.com/watch?v=aJ9fdzSosFY>. Erişim 15 Mayıs 2022. <https://www.youtube.com/watch?v=aJ9fdzSosFY>

EKLER

Ek-1: Niyazi Sayın

Serigrafi baskı kalıbını incelerken

Yapmış olduğu serigrafi baskılı ebrusunu tarif ederken

Yaptığı tesbihleri incelerken

Ek-2: Niyazi Sayın'ın Evinden Fotoğraflar (Üsküdar Sandıkçı Şeyh Edhem Baba Tekkesi)

Niyazi Sayın bugün Üsküdar Sandıkçı Şeyh Edhem Baba Tekkesi'nde ikamet etmektedir. Kişisel görüşmemiz burada yapılmıştır. Aşağıdaki fotoğraflarda görülen koleksiyon kendisine aittir.

Tevhidhâne-Kıble yönü

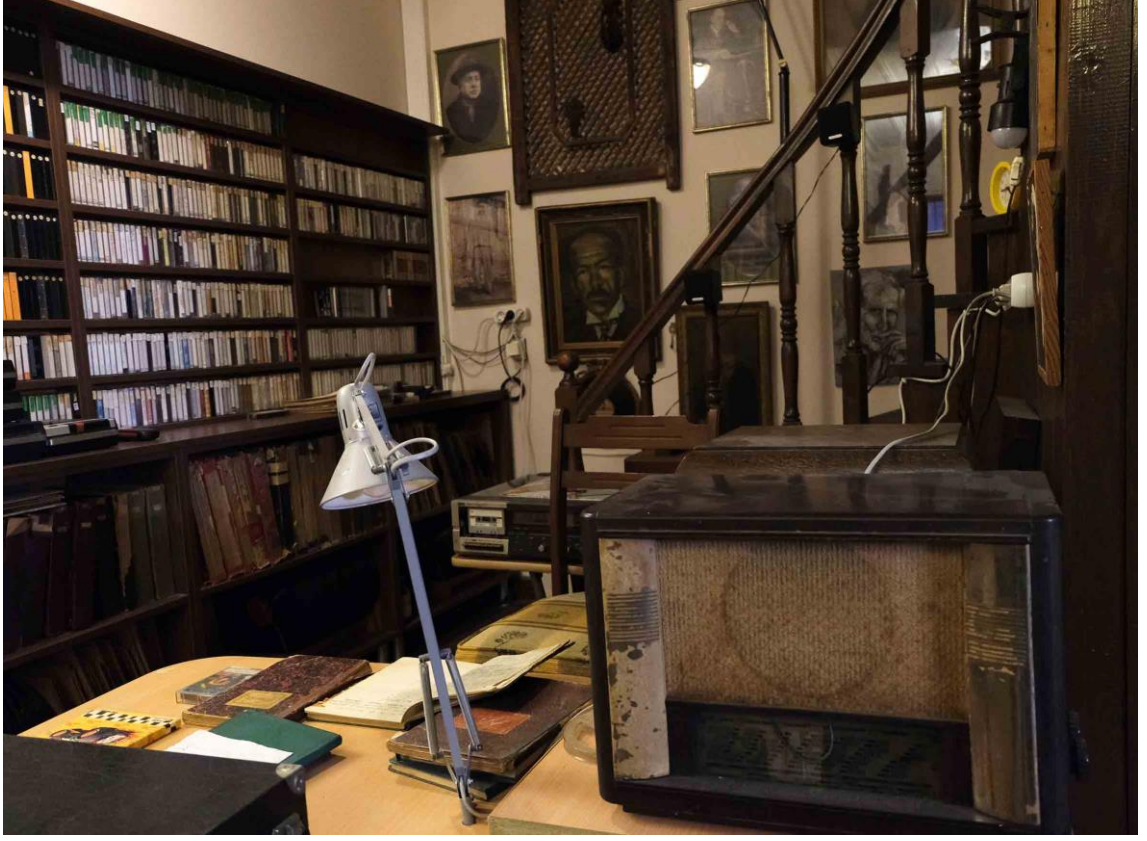
Tevhidhâne-Arka kısım

Tevhidhâne-Sol kısım

Tevhidhâne-Sağ kısım

Giriş holü

Giriş holü-2

Ek-3: Niyazi Sayın'ın Atölyelerinden Fotoğraflar

Tesbih Atölyesi

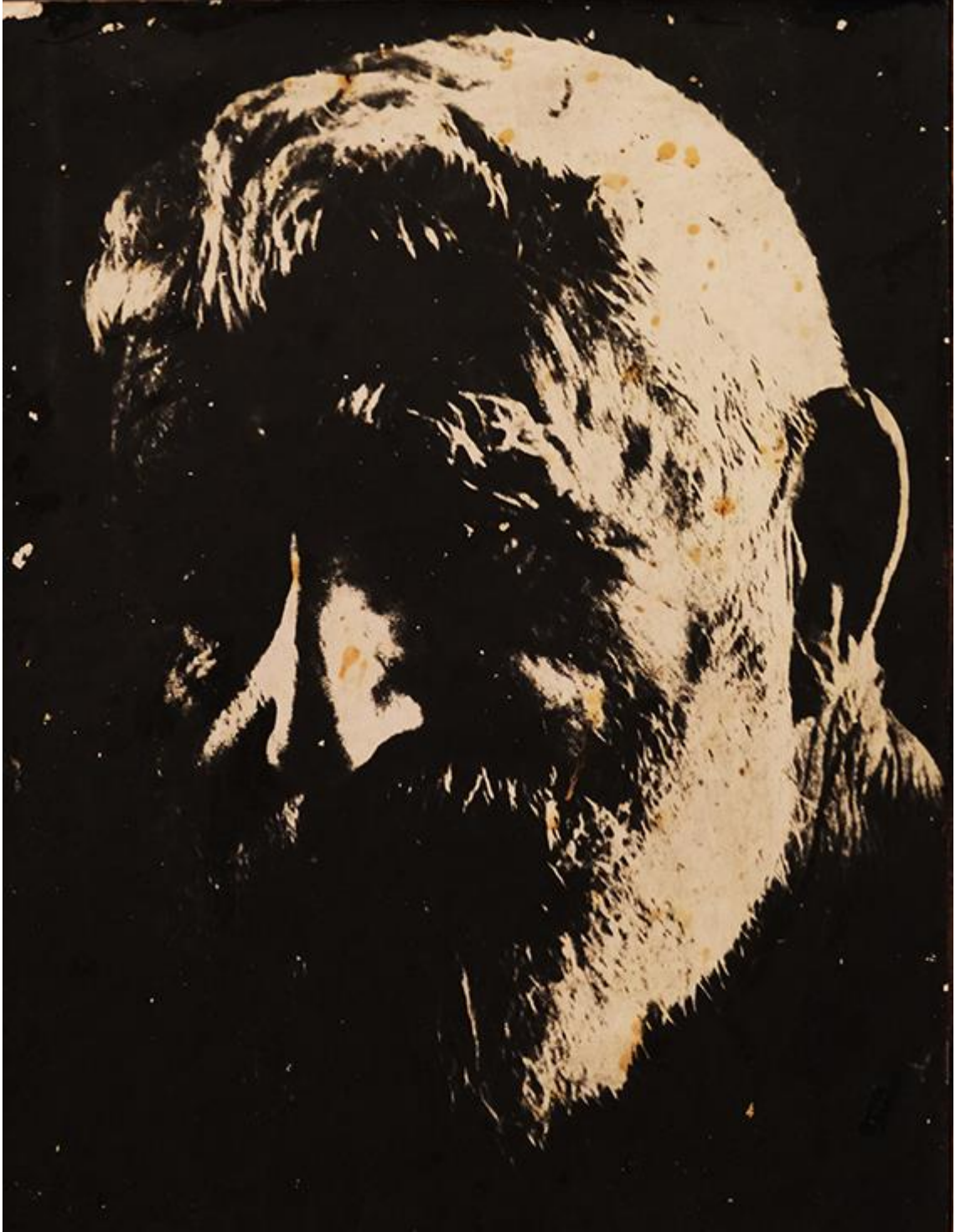

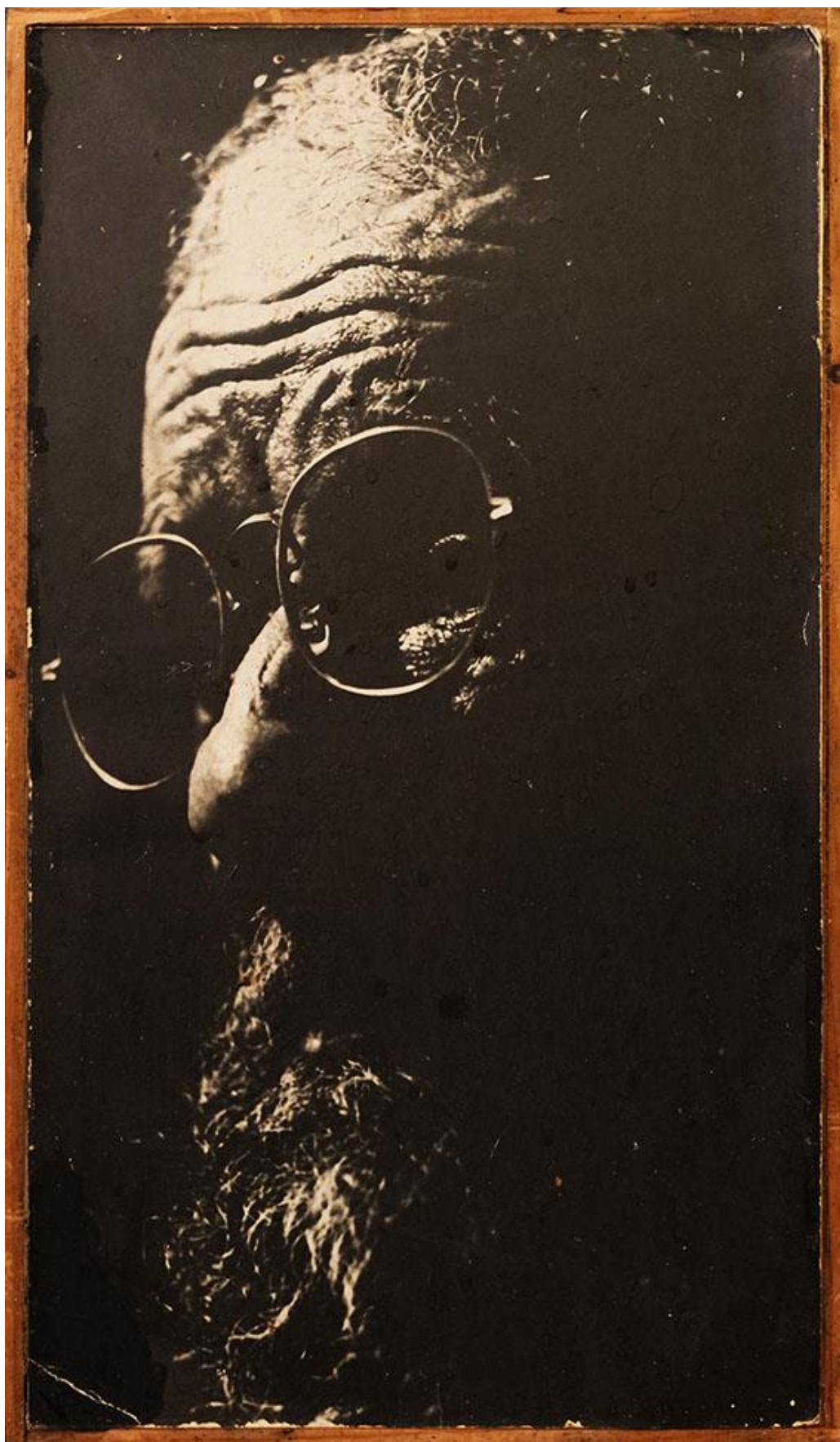
Tesbih Atölyesi

Ek-4: Niyazi Sayın'ın Ebru Atölyesinde Çeşitli Boyalar

Ek-5: Niyazi Sayın'ın Çektiği Fotoğraflardan Örnekler

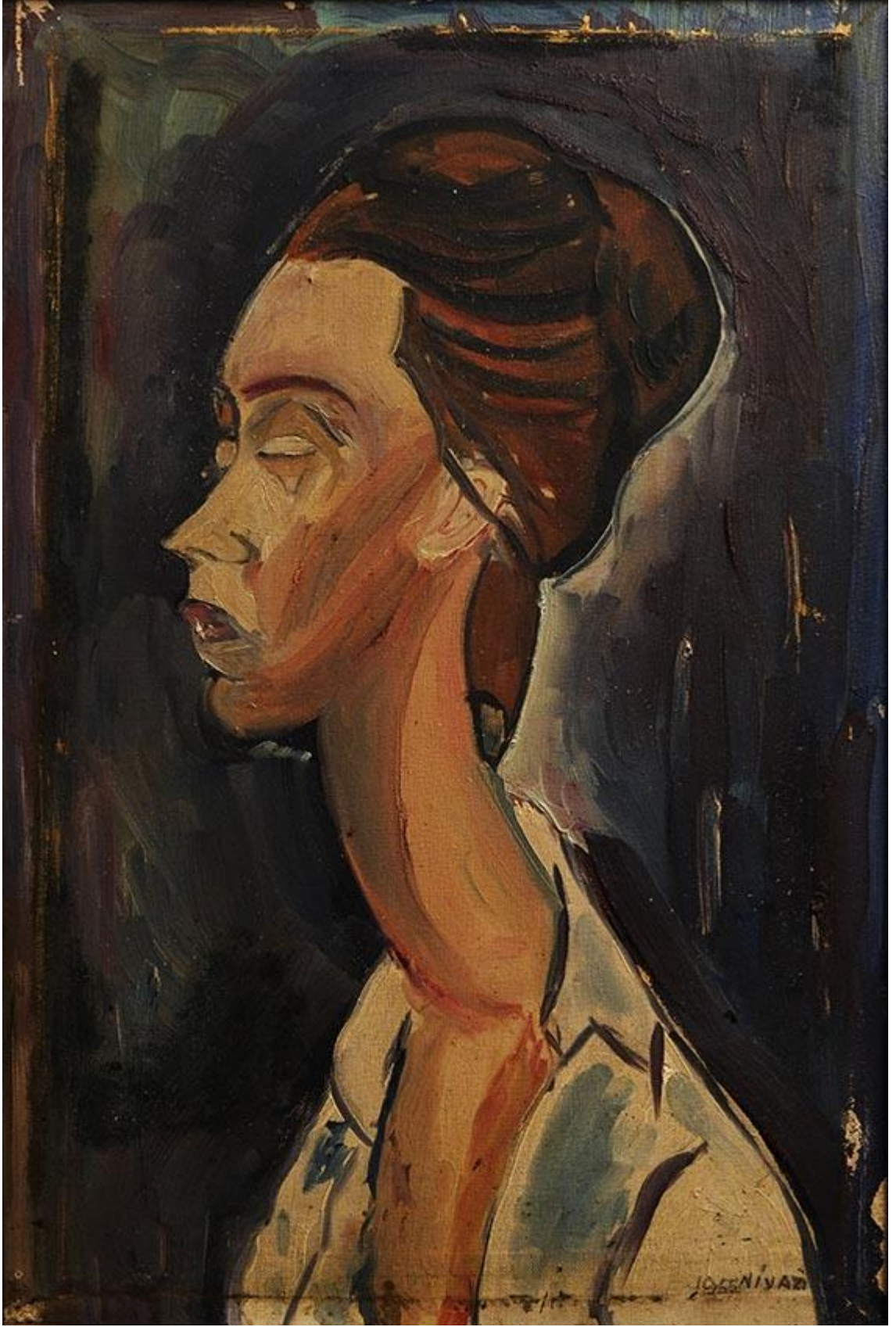

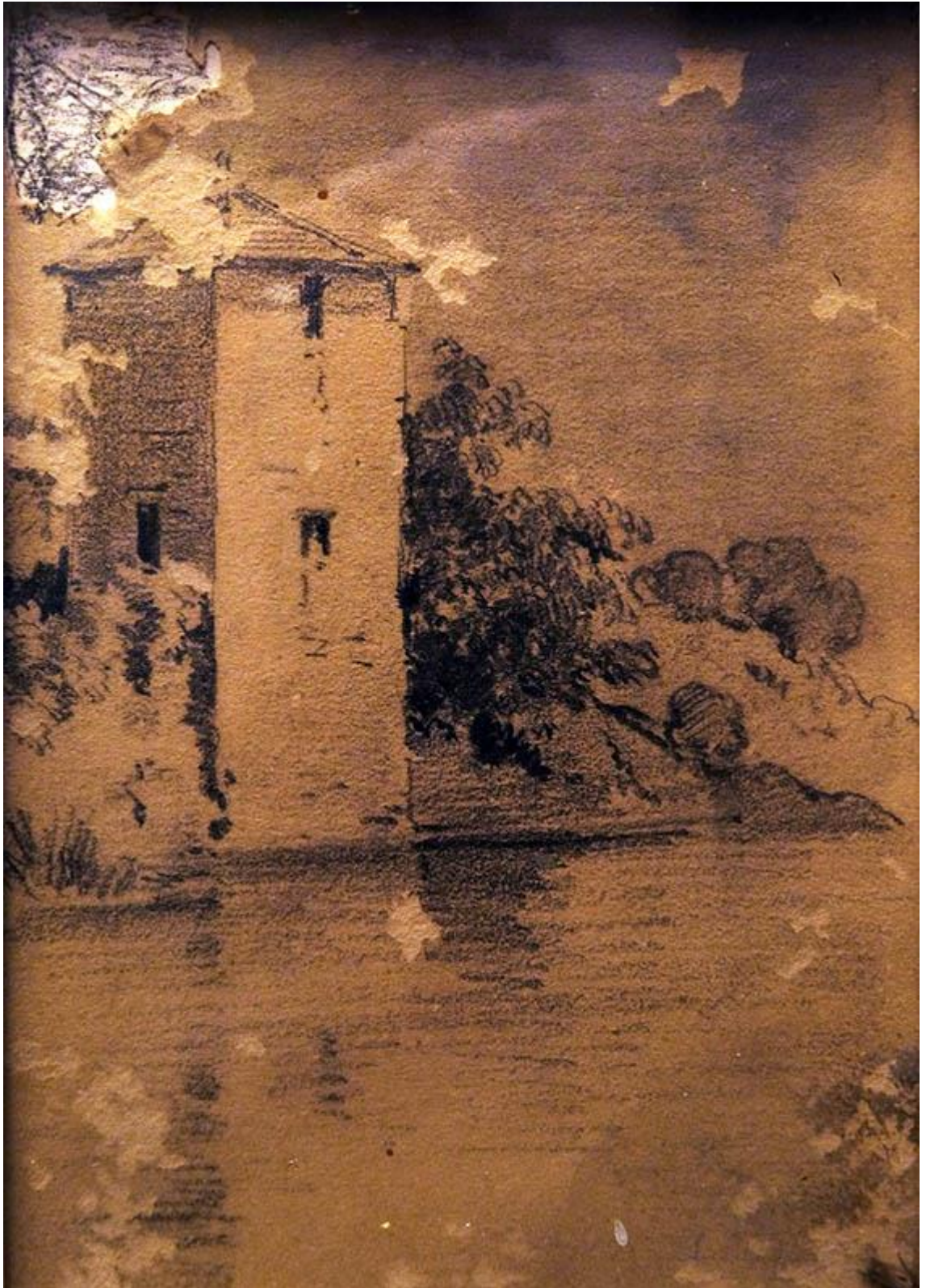

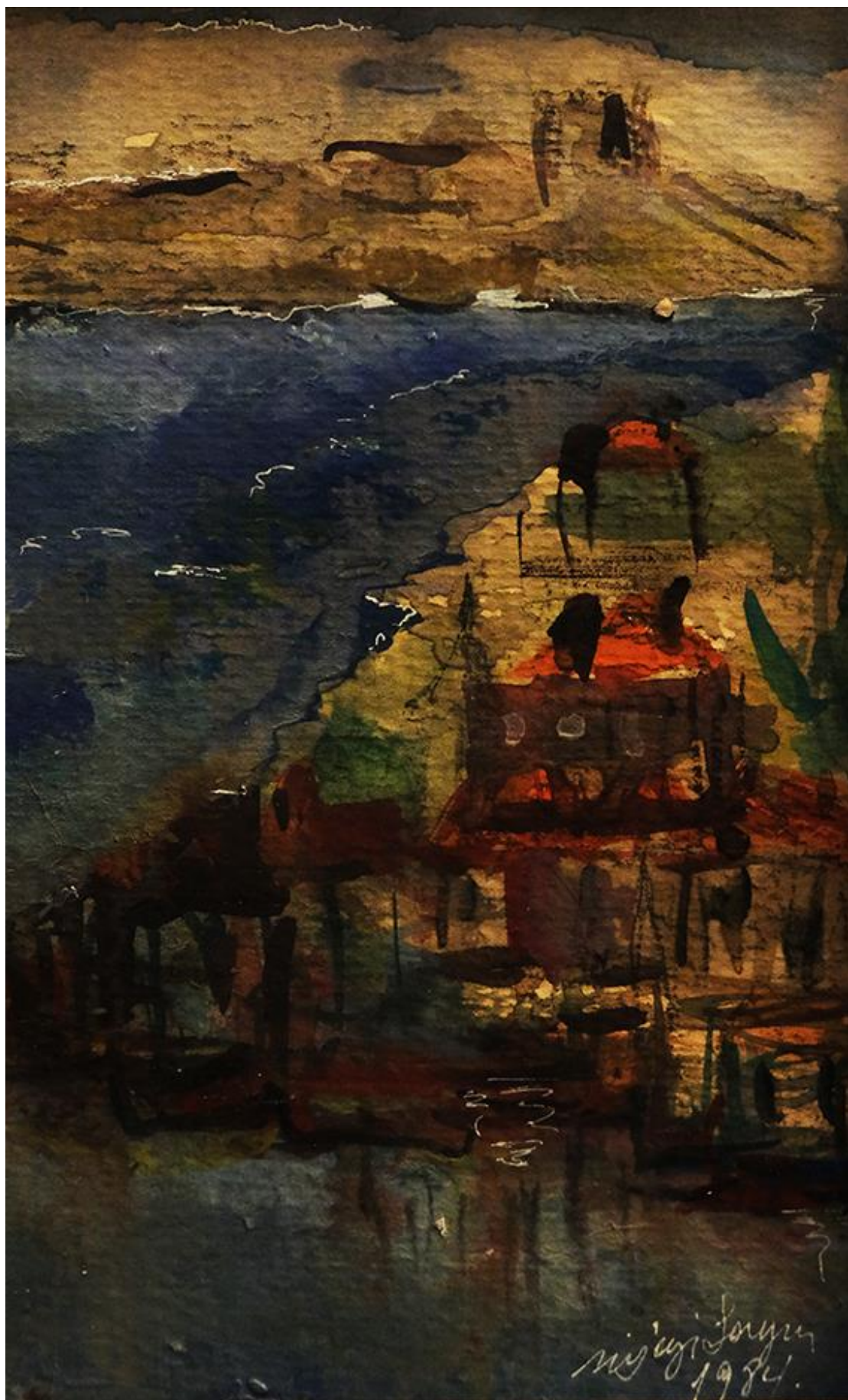
Ek-6: Niyazi Sayın'ın Resim Çalışmalarından Örnekler

Ek-7: Niyazi Sayın'ın Tesbihlerinden Örnekler

Ek-8: Niyazi Sayın'ın 2002 yılında Bursa'da Düünden Bugüne Tasavvuf Kültürü Sempozyumu kapsamında Bursa'da düzenlenen ebru sergisi tanıtım afişi

“SUDAKİ SADA, EBRU”

“Aşk, Arapça Aşeka'dan gelir. Aşeka bir sarmaşık adıdır. Aşık olmak bir şeye ifrad-ı mahabbetle sarılmaktır... Başarı ancak bu ifradderecesindeki mahabbetin ürünüdür”

NİYAZİ SAYIN

12 Şubat 1927 yılında İstanbul, Üsküdar'da doğdu. Çocuk yaşlarda estetik arayışlar içine girdi. Arayışları ve mes'ud tesadüfler, onu İstanbul'un seçkin kültürel mirası ile yüklü olan Üsküdar semtinin insanları ile buluşturdu. Düzgünman ailesine ait bir attar dükkanında, Esref Efendi, Nafiz Efendi gibi devrin ileri gelen mutasavvıfları, hakimleri(bilgeleri), ve Necmeddin Okyay gibi sanatçılarıyla buluştu. Aslında dev bir kültür yuvası olan bu küçük dükkanla müzikle tanıştı; onların sohbetlerinden feyz aldı. Mustafa Düzgünman, Müzikali Muhiddin Bey vd şahsiyetlerle beraber musiki, özellikle de dinî musiki öğrendi. Ney musikişine merak duydu. Ney sazına olan muhabbetini bilen Necmeddin Okyay kendisini devrin en kudretli neyzeni de olan, Akademi Hocası ve Güzel Sanatlar Müzesi Müdürü, Ressam Halil Dikmen ile tanıştırdı. Bu tanışma Niyazi Sayın'ın hayatının dönüm noktası oldu. On beş sene düzenli olarak Merhum Halil Dikmen'den ders aldı. Bu güç sazın inceliklerini öğrendi. Neyzen Süleyman Erguner ile birlikte Radyo'da ney icrasında bulundu. Daha sonra Radyoya intisab etti. Burada Tanburi Cemil'in oğlu Mes'ud Cemil Bey ve Münir Nureddin Selçuk ile tanıştı. Onların korolarında yıllarca hizmet gördü. Neyiyle icralara renk kattı.

Niyazi Sayın Ney sazında egemen olan geleneksel icra tarzını bütünüyle değiştirmiş, büyük bir sanatçıdır. Cem Behar'ın ifadesiyle neyin tarihi, Niyazi Sayın'dan önce ve Niyazi Sayın'dan sonra olmak üzere ikiye ayrılır. Bugün dinlediğimiz ney üslubu tamamen onun eseridir. Bunu yaparken özellikle Tamburi Cemil'in taş plaklarından, kayıtlarından derin bir şekilde istifade etti. 1950'li yıllardan başlayarak, Tanburi dostu Necdet Yaşar ile birlikte, birbirine son derecede yakışan bu iki sazla erişilmesi imkansız icra mükemmeliyetine ulaştı. Çok ihmale uğramış Saz Eserlerinin icrasında, ama en önemlisi, günümüz nesillerinin doğaçlama olarak bildiği Taksim formunda yaradılışın en yüksek aşaması olarak gördüğü insana, eşyaya, tabiate dair derin bir hassasiyetin ürünü olan seçkin örnekler vücuda getirdi ve bunları yurt içi ve yurt dışında sergiledi. Bu çalışmalarından etkilenen hayranları, çok haklı olarak ona Ney'in Tamburi Cemil'i sıfatını yakıştırmışlardır.

Niyazi Sayın, sanatı ahlakla birlikte mütalaa eder. Sanat insan olmanın, adam olmanın faziletini ve gururunu yaşatan bir vasıtaadır. Her şey insanı anlayarak sevmek ve onu saymakla başlar. Çünkü yaradılışın hikmeti budur. Niyazi Sayın bu asil düşüncelerden bir lahza ayrılmamış, hayatını ve yaptıklarını bu ilkeye göre tanzim etmiştir. O, bir yandan taassubla mücadele ederken, diğer yandan da uluorta bir yenilikçiliği; hele hele ticari sanatı tamamen reddetmiş, şahsiyetini ve sanatını ucuz deneySELLİKLERDEN, piyasa işi basitliklerden tamamiyle uzak tutmuştur. Ressam Gürol Sözen'in ifadesiyle Niyazi Sayın sanatını bir paraya satmamıştır; bin paraya satmadığı gibi. O, bizim musikimizin şuurlu namusu ve haysiyetidir.

Niyazi Sayın üstadımızın hünerleri saymakla bitmez. Gençliğinde profesyonel düzeyde futbol oynamış ve tenis ile ilgilenmiştir. Mükemmel yemek yapar. Kuşbazlık olarak bilinen, kuş besleme ve bakımı konusunda eksper düzeyinde bilgi ve tecrübe sahibidir. Özellikle gül yetiştirilmede de temayüz eden Niyazi Sayın deyim yerindeyse komple bir sanatçıdır. Hocası Halil Dikmen'den sadece ney değil; aynı zamanda resim de öğrenmiştir. Işık ve renk dünyasında öğrendiklerini musikişine katmıştır. Resimde bulamadıklarını fotoğraf çalışmalarında aramış, yıllar boyu süren çalışmalar neticesinde büyük bir aşk ile bağlı olduğu İstanbul'un ruhaniyetini yansıtan pitoresk görüntüleri fotoğraf üzerinde tespit eden sanat değeri son derecede yüksek, büyük bir koleksiyon vücuda getirmiştir. Tespih yapımında, çok cileli bir öğrencilik sonunda Edirnekapılı Galip Usta'dan bu zarif sanatın inceliklerini öğrenmiş ve günümüzün en önde gelen tespih sanatçılarından birisi olmuştur.

Hepsi bir yana, müzikteki essiz başarısını en yakından takip eden özelliği ebruzenliğidir. Necmeddin Okyay ve Mustafa Düzgünman'dan faydalanmış, gerek klasik ebruda, gerekse yeni denemelerde essiz örneklerle imza atmıştır. Niyazi Sayın günümüzün en önde gelen ebruzenidir. Bu sergide binlerce ebrusu arasından kendilerinin seçtikleri yirmi adet ebruyu sunuyoruz.